Dofinansowane przez
Unię Europejską

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność

(Lokalna Strategia Rozwoju)

na lata 2023-2027

dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Krzyżowice, czerwiec 2026 r.

Wersja nr 3

Załącznik nr 3 do Uchwały Nr 47/V/2026

Zarządu Stowarzyszenia

„Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” z dnia 17 czerwca 2026 r.

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego 3
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR 14
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR 16
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR 22
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia 41
Rozdział VI Cele i wskaźniki 45
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 56
Rozdział VIII Plan działania 59
Rozdział IX Plan finansowy LSR 60
Rozdział X Monitoring i ewaluacja 60
Wykaz wykorzystanej literatury 62
Załączniki do LSR 63

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna", zwane w dalszej części Strategii „Stowarzyszeniem" lub „LGD" zostało powołane podczas Zebrania Założycielskiego w dniu 17 sierpnia 2006 roku w miejscowości Krzyżowice jako Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna", na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1393) oraz przepisów ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.). W Krajowym Rejestrze Sądowym Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w dniu 20 września 2006 roku pod numerem KRS 0000264380. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną. Od dnia 13 kwietnia 2015 roku nazwa Stowarzyszenia brzmi: Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" i obecnie działa ono zgodnie z przepisami m.in. cyt. wyżej ustawy Prawo o stowarzyszeniach, ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943) oraz na podstawie Statutu Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" uchwalonego w dniu 17 sierpnia 2006 roku z późniejszymi zmianami (tekst jednolity z dnia 14 grudnia 2022 r.).

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie członków we wdrażaniu podejścia Leader

Działania związane z budowaniem partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru wiejskiego gmin rozpoczęły się w 2006 roku i dotyczyły obszaru gmin: Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz. Wówczas to grupa inicjatywna z tych gmin podjęła rozmowy i prace na temat współpracy partnerskiej. Do rozmów włączono również przedstawicieli sektora gospodarczego, działającego na obszarze trzech Gmin. Podjęto proces informowania społeczności lokalnej o inicjatywie Leader, o idei partnerstwa pomiędzy sektorem społecznym, publicznym i gospodarczym. W efekcie spotkań organizowanych od początku 2006 roku doszło do zarejestrowania Stowarzyszenia pod nazwą nawiązującą do walorów historycznych charakterystycznych dla całego obszaru.

Wśród Członków Założycieli znaleźli się zarówno przedsiębiorcy jak i przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń, grup odnowy wsi, rad sołeckich i osoby fizyczne zainteresowane działalnością na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W okresie powstania Stowarzyszenia, trzy jednostki samorządu terytorialnego w miesiącu wrześniu i październiku 2006 roku podjęły Uchwały Rad Gmin w sprawie przystąpienia do przedsięwzięcia pn. *Program wdrażania podejścia LEADER w województwie opolskim*. W miesiącu marcu 2007 roku Gmina Olszanka i Gmina Lewin Brzeski jako jednostki samorządu terytorialnego przystąpiły do Stowarzyszenia w charakterze członka wspierającego. W roku 2008, po zarejestrowanych w dniu 18 lutego i 23 lipca 2008 r. w KRS zmianach w Statucie Stowarzyszenia, na mocy art. 15 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.), dającego delegację do uczestnictwa w Stowarzyszeniu na prawach członka zwyczajnego osób prawnych, do Stowarzyszenia przystąpiły jednostki samorządu terytorialnego Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz, stowarzyszenia wiejskie, małe przedsiębiorstwa, instytucje kultury.

Efektem procesu budowania partnerstwa było sporządzenie przy, udziale wszystkich partnerów, Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru Brzeskiej Wsi Historycznej na lata 2008-2015 i złożenie Strategii do Konkursu, ogłoszonego przez Samorząd Województwa Opolskiego na wybór LGD w ramach realizacji osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. W latach 2009-2015, po podpisaniu w dniu 10 czerwca 2009 r. umowy ramowej z Samorządem Województwa Opolskiego oraz po podpisaniu w dniu 13 stycznia 2013 r. aneksu do umowy, w związku z otrzymaniem dodatkowych środków w ramach konkursu w zakresie dodatkowych zadań, Stowarzyszenie realizowało LSR.

W latach 2014-2015 Stowarzyszenie powiększyło swój obszar o dwie Gminy. 30 września 2014 r. do Stowarzyszenia przystąpiła wiejska Gmina Oława z województwa dolnośląskiego, która dotychczas była członkiem

LGD „Starorzecze Odry". Przystąpienie Gminy Oława do Stowarzyszenia było również powodem zmiany dotychczasowej nazwy na Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna". W dniu 3 czerwca 2015 r. Rada Miejska w Grodkowie, podjęła uchwałę o przystąpieniu z dniem 1 lipca 2015 r. Gminy Grodków do Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna". Gmina Grodków, w okresie programowania 2007-2013 była członkiem LGD „Złota Ziemia". W miesiącu grudniu 2015 roku, Stowarzyszenie przystąpiło do konkursu ogłoszonego przez Samorząd Województwa Opolskiego na wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (LSR) na kolejny okres programowania.

Strategia sporządzona przez Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" została wysoko oceniona przez ekspertów (2 miejsce na liście rankingowej) w wyniku czego, w dniu 29 kwietnia 2016 r. podpisana została Umowa z Samorządem Województwa Opolskiego na wdrażanie LSR w latach 2016-2022[1], a także na funkcjonowanie LGD w okresie wdrażania LSR. W ramach wdrażania, LGD przyznano kwotę 8 mln złotych, natomiast w ramach Kosztów bieżących i funkcjonowania – kwotę 1,76 mln złotych. W trakcie trwania umowy m.in. za dobrą realizację LSR, Zarząd Stowarzyszenia dwukrotnie podpisał aneksy do umowy, zwiększające przez Samorząd Województwa środki na wdrażania LSR w łącznej wysokości 1,76 mln złotych, a po uwzględnieniu dodatkowo środków na realizację okresu przejściowego, LGD w ramach wdrażania LSR dysponowało już łączną kwotą w wysokości 3 040 000,00 EURO, co stanowiło kwotę ponad 12 mln złotych.

Realizacja LSR od 2016 roku do chwili obecnej przebiegała zgodnie z jej założeniami, z uwzględnieniem wszystkich działań kierowanych w kolejnych latach do poszczególnych grup beneficjentów, tj. organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, osób fizycznych czy przedsiębiorców, a także kierowanych do LGD. Tylko w nielicznych przypadkach, zarówno w latach 2008-2015 oraz w latach 2016-2022 stwierdzono wycofanie się beneficjenta z realizacji umowy.

Doświadczenia we wdrażaniu LSR na obszarze LGD partnerów będących członkami Stowarzyszenia od początków jego powstania, gwarantuje prawidłową realizację niniejszej Strategii. Ponadto dużą grupę beneficjentów, którzy zrealizowali operacje w ramach wdrażania LSR od powstania LGD, stanowią jej członkowie, głównie Gminy, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, czy przedsiębiorcy. LGD działające jako partnerstwo skupia w swoich szeregach zarówno osoby prawne jak i osoby fizyczne, które poprzez realizację operacji nabyli również doświadczenie w realizacji projektów m.in. w zakresie planowanym w niniejszej Strategii.

Stowarzyszenie, we wdrażanej LSR na lata 2016-2022, zaplanowało do realizacji 12 projektów grantowych, z czego na dzień sporządzania niniejszej Strategii, zrealizowanych zostało 9 na łączną kwotę 600 tys. EURO. Na uwagę zasługuje fakt realizacji poszczególnych zadań przyczyniających się do realizacji projektu grantowego głównie przez organizacje pozarządowe z obszaru LGD. Świadczy to o dużym zaangażowaniu podmiotów z sektora społecznego we wdrażaniu LSR. Bardzo ważnym i istotnym elementem przy przygotowaniu LSR jest udział przedstawicieli wszystkich partnerów LGD.

Począwszy od powołania w miesiącu czerwcu 2022 roku przez Walne Zebranie Członków 25-osobowego Zespołu Liderów Lokalnych, w skład którego weszli partnerzy wszystkich sektorów. Zadaniem Zespołu była praca nad założeniami nowej strategii, wypracowania diagnozy oraz propozycji celów i przedsięwzięć, a następnie poprzez konsultacje prowadzone na obszarze działalności partnerów publicznych (Gmin) z udziałem partnerów z sektora społecznego, uszczegółowienie przedsięwzięć proponowanych do Strategii. Zakres zadań ujętych w LSR na lata 2023-2027 w dużej mierze skierowany jest na nowe działania, ale przewiduje również kontynuację części działań z poprzedniego okresu wdrażania.

Dotychczasowe doświadczenie członków Stowarzyszenia ma istotne znaczenie przy wdrażaniu LSR w nowym okresie programowania. Doświadczenie to dotyczy także realizacji Programów spoza obszaru PROW, m.in. skierowanych do Seniorów. LGD od 2014 roku przez okres 6 lat realizowało projekty skierowane do Seniorów z

[1] Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (Lokalna Strategia Rozwoju) na lata 2016-2022 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna"

obszaru Stowarzyszenia, w tym dofinansowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu ASOS na lata 2014 – 2020. Pozyskana, na realizację różnorodnych działań, kwota w wysokości 360 000 złotych przyczyniła się w dużej mierze do poprawy jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie im aktywności społecznej.

Poniżej tabela prezentująca tylko niektóre, ważniejsze operacje realizowane przez członków Stowarzyszenia w okresie wdrażania LSR w latach 2008-2015 oraz 2016-2022.

Tabela nr 1. Doświadczenie Członków Lokalnej Grupy Działania

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa Członka LGD	Źródło finansowania	Nazwa działania	Nazwa zrealizowanego Projektu
1.	Gmina Grodków	PROW 2007-2013	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - Odnowa i rozwój wsi Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Boisko sportowe wielofunkcyjne w miejscowości Jędrzejów; – Remont świetlicy wiejskiej we wsi Lipowa; – Remont pokrycia dachowego w świetlicach: Głębocko, Kobiela; – Budowa placu manewrowego dla rowerów w Grodkowie; – Utworzenie Izby Pamięci w Grodkowie;
2.	Gmina Oława	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju –Odnowa i Rozwój Wsi	– Remont – przebudowa świetlicy wiejskiej w m. Sobocisko; – Budowa boiska wielofunkcyjnego w m. Jaczkowice;
3.	Gmina Olszanka	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Zagospodarowanie zbiorników wodnych w m. Pogorzela i Jankowice Wielkie, – Budowa obiektu szatniowo-rekreacyjnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na boisku sportowym w Olszance – Zielona siłownia w Michałowie miejscem rekreacji mieszkańców; – Zielona siłownia w Czeskiej Wsi miejscem rekreacji mieszkańców;
4.	Gmina Skarbimierz	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Przebudowa kompleksu sportowego w Skarbimierzu Osiedlu usytuowanego na Skarbimierzu Osiedle; – Remont pokrycia dachowego budynku świetlicy wiejskiej w Skarbimierzu; – Utworzenie Zielonej Siłowni w Brzezinie - nowy element bazy sportowo rekreacyjnej; – Zmodernizowanie placu zabaw w miejscowości Żłobizna;
5.	Gmina Lewin Brzeski	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój	– Zagospodarowanie rekreacyjne centrów wsi: Łosiów, Jasiona, Nowa Wieś Mała, Strzelniki, Ptakowice; – Przebudowa dachu świetlicy wiejskiej

			Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	w Ptakowicach; – Budowa placu zabaw jako uzupełnienie terenu rekreacyjno-sportowego w m. Lewin Brzeski; – Rowerem po gminie Lewin Brzeski;
6.	Towarzystwo Rozwoju Lokalnego "Zielony Most" w Skorogoszczy	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Wspólnie kształtujemy centrum wsi;
7.	Oświatowo - Kulturowe Stowarzyszenie Civitatis Loviensis w Lewinie Brzeskim	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Opracowanie i wydanie publikacji pn. "Kościół św. Piotra i Pawła- zapomniany pomnik śląskiej reformacji";
8.	Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego "Teraz Gierszowice"	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Plac zabaw miejscem rekreacji i integracji;
9.	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance z/s w Krzyżowicach	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Wykonanie kotłowni c.o w świetlicy wiejskiej w Przylesiu wraz z przyłączem gazu;
10.	Stowarzyszenie Rozwoju, Odnowy i Promocji Wsi Żłobizna "Wilijki"	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Zagospodarowanie terenu wokół stawu jako miejsca spotkań i rekreacji mieszkańców wsi Żłobizna i turystów;
11.	Gmina Olszanka	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż projekty grantowe	– Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego w Jankowicach Wielkich
12.	Gmina Grodków	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż projekty grantowe	– Utworzenie skateparku w Grodkowie – Utworzenie ścieżki dydaktycznej zawierającej system informatyczny i materiały promocyjne dla 10 obiektów na terenie miasta Grodków
13.	Gmina Oława	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - granty	– Skarby natury Gminy Oława- okiem Adama Polita (projekt grantowy)
14.	Gmina Lewin Brzeski	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż	– Budowa zadaszenia części trybun na boisku sportowym zlokalizowanym w Lewinie Brzeskim na dz. Nr 205/48

			projekty grantowe	
15.	Gmina Skarbimierz	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju	– Budowa wiat rekreacyjnych wraz z placem tanecznym w miejscowości Małujowice i Skarbimierz,
16.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Sołectwa Olszanka	PROW 2014-2020	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju -(granty i operacje inne niż projekty grantowe)	– Działania promocyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz oferty turystycznej, – Wzbogacanie oferty świetlic poprzez działania mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego, – Rozwijanie bazy rekreacyjno-sportowej- Parkour Parki lub Street Workout Parki, – Budowa tężni solankowej na boisku sportowym w Olszance
17.	Towarzystwo Przyjaciół Lewina	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż projekty grantowe	– Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej w gminie Lewin Brzeski
18.	Towarzystwo Przyjaciół Krzyżowic	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż projekty grantowe	– Ścieżka Historyczna w Krzyżowicach
19.	Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Wierzbniku	PROW 2014-2020	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju - operacje inne niż projekty grantowe	– Wymiana zniszczonych drewnianych elementów poddasza w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archanioła w Wierzbniku

3. Ogólny opis struktury LGD

W 2006 roku w wyniku budowania partnerstwa, członkami LGD zostały zarówno podmioty sektora publicznego, gospodarczego, w tym rolnicy jak i społecznego, w tym osoby fizyczne działające na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR. Obecnie liczba **członków LGD wynosi 73**. Członkami LGD jest 5 jednostek samorządu terytorialnego - Gmin wchodzących w skład obszaru LGD, cztery Gminy z województwa opolskiego (tj. Gmina Grodków, Gmina Lewin Brzeski, Gmina Olszanka, Gmina Skarbimierz oraz jedna Gmina Oława z województwa dolnośląskiego, 11 przedsiębiorców, 11 organizacji pozarządowych, 1 fundacja, 1 instytucja kultury, Duszpasterstwo oraz 43 osoby fizyczne, aktywnie działające społecznie na obszarze LGD.

Zasady rozszerzenia składu Stowarzyszenia, zasady utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków określa Statut Stowarzyszenia. Wśród członków LGD są podmioty, które działają na rzecz zdiagnozowanej grupy w niekorzystnej sytuacji – kobiety, a także seniorów i osób młodych wymienionych w diagnozie LSR. Szczególnie Stowarzyszenia/Fundacja w swoich dzianiach realizują różnorodne przedsięwzięcia skierowane do tych grup. LGD przewiduje w LSR wsparcie ukierunkowane na grupę w niekorzystnej sytuacji oraz skierowane do osób młodych do 25 roku życia oraz do seniorów pow. 60 roku życia. Ponadto LSR zakłada realizację operacji (grantów), m.in. przez organizacje działające aktywnie na rzecz mieszkańców, które będą skierowane do kobiet oraz seniorów i osób młodych. Zadania w ramach realizacji dwóch Projektów grantowych dotyczyć będą włączenia społecznego ww. grup.

Wykres nr 1. Udział poszczególnych sektorów w Stowarzyszeniu „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna"

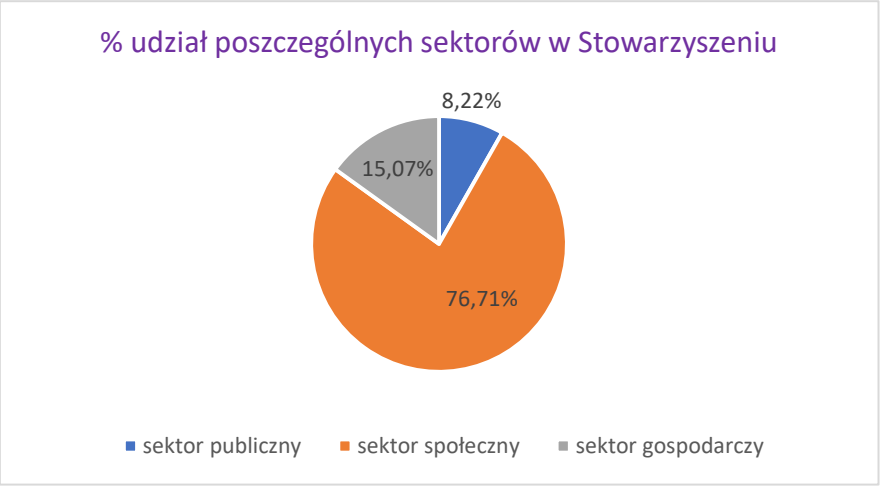

4. Informacja o składzie organu decyzyjnego

Zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna", organem decyzyjnym w Stowarzyszeniu jest Rada, która składa się z 13 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków spośród członków Stowarzyszenia. Ponad 70% członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach przyjętej przez Stowarzyszenie LSR. W celu zapewnienia prawidłowej oceny operacji w trakcie posiedzenia Rady, w Regulaminie Rady przewidziano stały sposób kontroli czynności wykonywanych przez członków Rady podczas poszczególnych głosowań nad wyborem operacji. Ponadto zapisy Statutu wskazują, że w trakcie wyboru operacji przez Radę, żadna z grup interesu nie może stanowić więcej niż 49% obecnych podczas głosowania członków Rady, co jednoznacznie wskazuje, że żadna z grup interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji na każdym etapie jej pracy. Obecny, osobowy skład Rady nie stanowi więcej jak dwie grupy interesu, tj. grupa interesu z sektora publicznego oraz grupa interesu wynikająca ze zdiagnozowanej grupy w niekorzystnej sytuacji – kobiety. Szczegółowy sposób funkcjonowania Rady, określa Regulamin Rady, uchwalony przez Walne Zebranie Członków – Uchwała Nr 9/2015 z dnia 9 listopada 2015 r. z późniejszymi zmianami, określający między innymi sposób wyłączenia członków Rady w przypadku niemożności zachowania bezstronności przy wyborze operacji/grantów do finansowania.

Tabela nr 2. Skład Rady Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna"

Lp.	Imię i nazwisko	Gmina	Sektor	Nazwa reprezentowanego podmiotu
1.	**Waldemar Wójcicki**	Grodków	Publiczny	Gmina Grodków
2.	**Dariusz Zięba**	Lewin Brzeski	Publiczny	Gmina Lewin Brzeski
3.	**Aneta Zygmunt**	Oława	Społeczny	Mieszkaniec
4.	**Alicja Ciupak**	Olszanka	Społeczny	Mieszkaniec
5.	**Stanisław Stankowski**	Grodków	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
6.	**Michał Baucz**	Lewin Brzeski	Gospodarczy	Rolnik
7.	**Lilianna Żak**	Olszanka	Społeczny	Mieszkaniec
8.	**Agnieszka Barwińska**	Olszanka	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
9.	**Kazimierz Pilch**	Oława	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
10.	**Piotr Tarapata**	Grodków	Społeczny	Mieszkaniec/NGO
11.	**Zofia Woszczyk**	Lewin Brzeski	Społeczny	Mieszkaniec
12.	**Robert Janocha**	Skarbimierz	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
13.	**Małgorzata Kowalska**	Skarbimierz	Społeczny	Mieszkaniec

Rada posiada w swoim składzie reprezentantów wszystkich 3 sektorów – sektor publiczny stanowi 15,39% sektor gospodarczy 38,46%, sektor społeczny 46,15%, z czego 46,15% to kobiety (grupa zdiagnozowana jako w niekorzystnej sytuacji).

Wykres nr 2. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w Radzie Stowarzyszenia

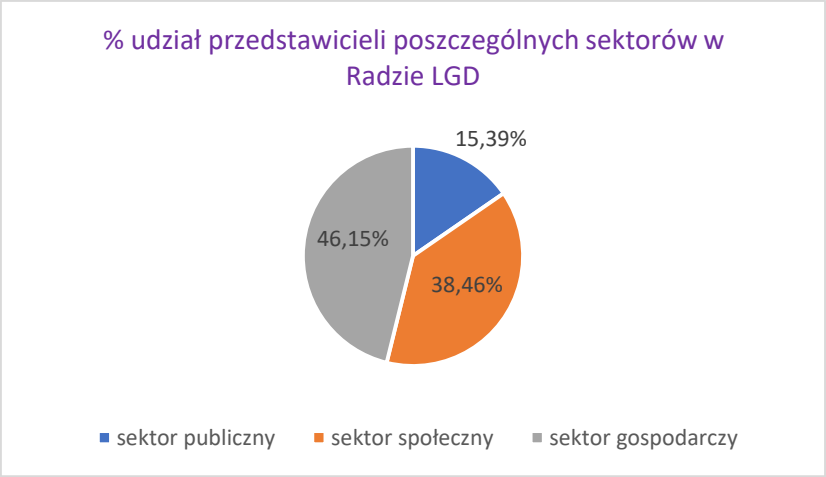

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" prowadzi Rejestr interesów członków Rady, aby zapewnić wybór operacji bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i unikania konfliktu interesów. W rejestrze zawarte są informacje o powiązaniach branżowych członków Rady. Rejestr prowadzony jest przez Zarząd Stowarzyszenia i aktualizowany będzie przed każdym posiedzeniem Rady, aby umożliwić identyfikację charakteru powiązań członków Rady z wnioskodawcami i poszczególnymi projektami/operacjami.

Wykres nr 3. Udział poszczególnych grup interesu w Radzie Stowarzyszenia

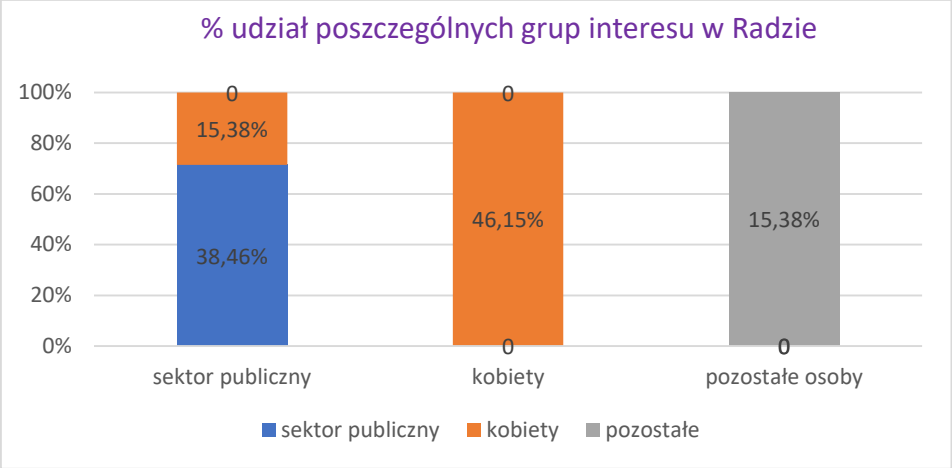

5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym oraz mechanizmy w zakresie zarządzania

Zadania i kompetencje poszczególnych organów Stowarzyszenia określa Statut. Najwyższym organem jest Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji należą najważniejsze zagadnienia związane z funkcjonowaniem LGD, w tym wybór Komisji Rewizyjnej – organu kontrolnego oraz Zarządu Stowarzyszenia, którego kompetencją jest m.in. kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia oraz przygotowanie projektu LSR. W celu zapewnienia realizacji zadań Stowarzyszenia z uwzględnieniem zasad szeroko pojętego partnerstwa, w skład Zarządu wchodzi 10 osób po 2 osoby z obszaru każdej Gminy będącej członkiem LGD. Warunek ten reguluje Statut. Wśród członków Zarządu są osoby posiadające doświadczenie w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi, sprawujące funkcje kierownicze w swoich zakładach pracy, a także osoby, które posiadają wiedzę i doświadczenie w zakresie działalności społecznej (sołtysi, członkowie stowarzyszeń). Wszyscy członkowie LGD mają swój udział w procesie decyzyjnym poprzez Walne Zebranie Członków i uchwalanie głównych kierunków działalności Stowarzyszenia, w

tym m.in.: uchwalanie Lokalnej Strategii Rozwoju, uchwalania Regulaminu Rady Stowarzyszenia, Regulaminu obrad Walnego Zebrania czy Regulaminu działania Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Członkowie Stowarzyszenia w liczbie minimum 10% mają prawo zwołania każdorazowo Walnego Zebrania Członków w każdym przypadku, co oznacza, że Walne Zebranie pełni kontrole w całym procesie decyzyjnym Stowarzyszenia. Ponadto każdorazowo podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, Zarząd składa informację ze swojej działalności w okresie pomiędzy Walnymi Zebraniami, w tym również informację na temat działań Zarządu związanych z wdrażaniem LSR oraz zmian w LSR i procedurach.

Siedzibą Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" jest obiekt pałacowy w miejscowości Krzyżowice, w Gminie Olszanka, gdzie mieści się Biuro Stowarzyszenia. Regulamin Biura Stowarzyszenia określił Zarząd Uchwałą Nr 13/III/2015 z dnia 7 grudnia 2015 r. z późniejszymi zmianami. Zasady zatrudniania w Biurze określa Regulamin naboru pracowników do Biura Stowarzyszenia nadany Uchwałą Nr 8/2015 z dnia 9 listopada 2015 r. Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia.

Obecnie w Biurze zatrudnione są 4 osoby na 3 etaty. Biurem kieruje Kierownik. Głównym zadaniem Biura jest zapewnienie prawidłowej realizacji wdrażania LSR. Zadania poszczególnych stanowisk pracy określają zakresy obowiązków. Obsługę finansowo-księgową Biura prowadzi Biuro Rachunkowe. Pracownicy biura mają doświadczenie i wiedzę niezbędną do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym oraz doświadczenie niezbędne do zarządzania LGD. Wszyscy obecni zatrudnieni pracownicy pracowali przy opracowaniu i wdrażaniu LSR w latach 2015-2022, natomiast Kierowniczka Biura sprawuje swoją funkcję już od czasu powołania Biura Stowarzyszenia, w okresie programowania 2007-2014, w tym czasie również uczestniczyła czynnie w opracowaniu LSR, a następnie we wdrażaniu. Zarówno w pierwszym jak i drugim, obecnie trwającym okresie programowania nie stwierdzono przez organy kontrolne uchybień w zakresie działalności i realizacji LSR.

Tabela nr 3. Doświadczenia i kwalifikacje pracowników Biura Stowarzyszenia

Stanowisko pracy	Doświadczenia zawodowe	Kwalifikacje
Kierownik Biura)	01.2009 do nadal – Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" Kierownik Biura; 04.2008-12.2008 - Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna" Pracownik obsługi Biura; 07.2006–03.2008 - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance Kierownik GOKIS; 01.2005–06.2006 - Gminne Centrum Informacji w Olszance Kierownik GCI; ---------- Pani Marta Mokrzyczak-Chudy, Kierownik biura, była współautorem LSR na lata 2009-2015 oraz 2016-2022 oraz uczestniczyła w aktualizacji LSR w trakcie jej realizacji, a także uczestniczyła w przygotowaniu rozszerzenia LSR przy ubieganiu się o dodatkowe wsparcie w zakresie realizacji dodatkowych zadań.	Magister inżynier- specjalność: *Europejskie systemy zarządzania administracją publiczną*, Politechnika Opolska; Studia Podyplomowe *Doradca zawodu*, Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu; Studia Podyplomowe *Trener Biznesu*, Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu; Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: *Rozwój obszarów wiejskich, a wdrażanie LSR w ramach podejścia LEADER* - FHU WERBEL, *Aktualizacja Lokalnych Strategii Rozwoju* - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego; *Przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT; Określanie celów LSR i wskaźników realizacji strategii; Tworzenie i ewaluacja wskaźników w lokalnych strategiach rozwoju*; *Budowanie systemu wsparcia eksperckiego i doradczego dla lokalnych grup działania LGD we wdrażaniu lokalnych strategii rozwoju* - CDR w Brwinowie.
	04.2013 do nadal – Stowarzyszenie	Magister inżynier- specjalność: *Europejskie*

Specjalista ds. Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, Ewaluacji i Kontroli	„Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. wdrażania LSR w zakresie dodatkowych zadań; 21.07.2008 – 30.09.2011- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Specjalista w Referacie Europejskiego Funduszu Społecznego w Departamencie Koordynacji Programów Operacyjnych; ---------- Pan Piotr Pach - współautor LSR na lata 2016-2022, czynnie uczestniczył w przygotowaniu rozszerzenia LSR przy ubieganiu się o dodatkowe wsparcie. Bieżąca aktualizacja LSR. Ponadto koordynował projekt współpracy o zasięgu regionalnym.	*systemy zarządzania administracją publiczną*, Politechnika Opolska; Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: *Przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT*; *Określanie celów LSR i wskaźników realizacji strategii; Metodologia wsparcia przygotowywania projektów*; *Ewaluacja LGD i LSR*; *Przygotowanie strategii komunikacyjnej LGD i metody angażowania społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację LSR*; *Metodyka budowy oddolnych zintegrowanych strategii rozwoju obszaru w ramach PROW* - CDR w Brwinowie; *Procedury realizacji projektów parasolowych w LGD-* Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego; *Zarządzanie celami i kierowanie zespołem realizującym wdrożenie Regionalnej Strategii Innowacji-* Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki w Opolu.
Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	07.2015- do nadal - Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 07.2014-12.2014 - Fundacja Familijny Poznań, Oddział we Wrocławiu Specjalista ds. pozyskiwania funduszy 08.2011–06.2013- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Starorzecze Odry” Specjalista ds. rozwoju obszarów wiejskich ---------- Pan Artur Domański - współautor LSR na lata 2016-2022, uczestniczył w aktualizacji i realizacji LSR, w jego zakresie obowiązków jest udzielanie doradztwa i prowadzenie spotkań informacyjno-promocyjnych.	Licencjat- specjalność: *Służby społeczne*, Uniwersytet Wrocławski; Studia podyplomowe *Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami*, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu; Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: *Koordynator wolontariatu-* Związek Stowarzyszeń Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD; *Podstawy finansowe działalności i zarzadzanie finansowe NGO-* Stowarzyszenie TRATWA; *Zamówienia publiczne-* Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
Specjalista ds. Aktywizacji, Animacji Lokalnej i Współpracy)	01.2012 do nadal - Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. aktywizacji 01.2011-12.2011 - Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna” Specjalista ds. administracyjnych ---------- Pani Dorota Kukułka-Adasik jako	Magister- specjalność: *Wychowanie specjalne*, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu; Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: *Skuteczne sposoby i metody przeprowadzania monitoringu i ewaluacji działań realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej; Podstawowe zasady administracyjne w Lokalnych*

	specjalista ds. aktywizacji zajmowała się aktywizacją i animacją lokalnej społeczności.	*Grupach Działania* - Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej; *Księgowość w Lokalnych Grupach Działania*- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" poza ustawą Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, reguluje zbiór przepisów wewnętrznych uchwalonych przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia oraz przez Zarząd Stowarzyszenia. Poniżej tabela określające poszczególne dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD.

Tabela nr 4. Wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie Stowarzyszenia

Lp.	Nazwa dokumentu	Data uchwalenia, numer aktu regulującego/ ostatnia zmiana/	Organ uchwalający (nadający), sposób aktualizacji	Główne uregulowania
1.	Statut Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna"	Uchwała Zebrania Założycielskiego z dnia 17 sierpnia 2006 roku z późniejszymi zmianami (tekst jednolity z dnia 14 grudnia 2022 r.)	Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia	– określenie celów zgodnych z zapisami ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności oraz realizacja działań w nowym okresie programowania zgodna z przepisami Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, – określenie kompetencji /prerogatyw Walnego Zebrania oraz Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Stowarzyszenia (możliwość zwoływania Walnego Zebrania poza Zarządem – na wniosek 10% członków Stowarzyszenia), – określenie Regulaminu działania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, – 5 lenia kadencyjność organów, Stowarzyszenia (Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady), – sposób dokonywania zmian Statutu oraz wyboru i odwołania członków poszczególnych organów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania członków Walnego Zebrania, – określenie inkluzywnego – otwartego na nowych członków charakteru Stowarzyszenia, – sposób uchwalanie przez Walne Zebranie Lokalnej Strategii Rozwoju, a także sposób jej aktualizacji i konsultacji społecznej.
2.	Regulamin Rady	Uchwała Nr 9/2015 z dnia 25	Walne Zebranie Członków	– określenie liczby członków Rady (od 12 do 14),

	Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”	października 2015 roku, tekst jednolity- Uchwała Nr 12/2016 z dnia 7 grudnia 2016	Stowarzyszenia	– określenie sposobu prowadzenia obrad Rady, przeprowadzania poszczególnych głosowań, sporządzania uchwał, określenie sposobu dokumentowania posiedzenia, – określenie sposobu wyłączenia z głosowania wraz z deklaracją bezstronności
3.	Regulamin obrad Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia	Uchwała Nr 5/2006 z dnia 14 listopada 2006 r.	Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia	– określenie zasad prowadzenia Walnego Zebrania Członków, m.in. możliwość wyznaczenia przez Walne Zebranie członka Stowarzyszenia obecnego na Walnym Zebraniu do prowadzenia Zebrania z poza Prezesem Zarządu, dokumentowania obrad, sposób przygotowania projektów uchwał.
4.	Regulamin naboru pracowników	Uchwała Nr 8/2015 z dnia 9 listopada 2015 roku	Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia	– określenie zasad naboru pracowników na wolne stanowiska w Biurze – nabór otwarty i konkurencyjny, zgodnie z Uchwałą nabór przeprowadza Zarząd na podstawie Regulaminu.
5.	Regulamin Biura Stowarzyszenia	Uchwała Nr 13/III/2015 z dnia 21 grudnia 2015 roku z późn. zmianami	Zarząd Stowarzyszenia	– Regulamin określa strukturę organizacyjną Biura oraz określa zasady funkcjonowania Biura wraz z opisem stanowisk pracy i ich zakresem obowiązków i odpowiedzialności: tj zakres zadań Kierownika Biura oraz specjalistów ds. wdrażania lokalnej strategii rozwoju, kontroli i ewaluacji, aktywizacji i animacji lokalnej oraz współpracy, a także zakres zadań księgowego Biura, bądź wybranego biura rachunkowego. Regulamin określa również sposób prowadzenia i ewidencjonowania doradztwa udzielonego przez poszczególnych pracowników, a także opis warunków technicznych i lokalowych Biura-Stowarzyszenia prowadzi
6.	Zasady dokonywania zamówień i planowania wydatków w Stowarzyszeniu Brzesko-Oławska Wieś Historyczna	Uchwała Nr 20/IV/2020 Zarządu Stowarzyszenia z dnia 14 stycznia 2020 r.	Zarząd Stowarzyszenia	– Uchwała określa zasady dokonywania zamówień i wydatków w Stowarzyszeniu zapewniając zasadność, celowość wydatkowania środków z jednoczesnym przestrzeganiem zasady konkurencyjnego wyboru dostawców lub usługodawców.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Obszar Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”, działające jako Lokalna Grupa Działania, obejmuje swoim działaniem obszar pięciu Gmin, tj. Gminę Grodków, Gminę Lewin Brzeski, Gminę Olszanka, Gminę Skarbimierz, leżące administracyjnie w powiecie brzeskim w zachodniej części województwa opolskiego oraz Gminę wiejską Oława, leżącą administracyjnie w powiecie oławskim we wschodniej części województwa dolnośląskiego. Wszystkie Gminy jako jednostki samorządu terytorialnego są członkami Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”, a ich obszar objęty jest Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (Lokalną Strategią Rozwoju) dla obszaru „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej” na lata 2023-2027 w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Mapa nr 1: Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania

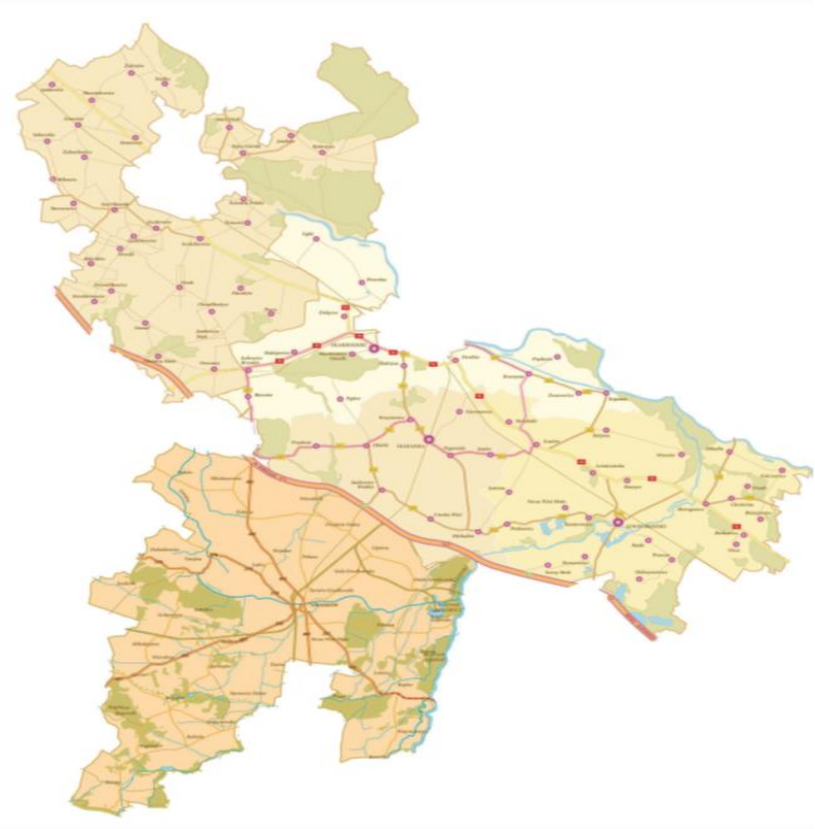

Obszar Stowarzyszenia jest geograficznie, terytorialnie połączony i posiada granice tworzące jednolity obszar funkcjonalny, który jest spójny przestrzennie. Łączna powierzchnia obszaru zajmuje 883,18 km², w którym znajdują się dwa miasta poniżej 20 tyś mieszkańców, tj.: Grodków i Lewin Brzeski. Łączna liczba ludności wynosi 59 837 mieszkańców według danych GUS na 31.12.2020 r., z widocznym spadkiem liczby ludności w porównaniu do poprzedniego badanego okresu z 2013 roku.

Tabela nr 5. Charakterystyka obszaru Stowarzyszenia

Gmina	Powierzchnia	Liczba mieszkańców 31.12.2013 r.	Liczba mieszkańców 31.12.2020 r.	Sołectwa
Grodków	286,39 km²	19 699	18 441	35
Lewin Brzeski	159,7 km²	13 498	12 723	20
Olszanka	92,61 km²	4 961	4 783	10
Oława	233,98 km²	15 036	15 433	33
Skarbimierz	110,5 km²	7 791	8 457	15
Razem	883,18 km²	60 985	59 837	113

Opracowanie własne na podstawie danych z Gmin i GUS

2. Wewnętrzna spójność obszaru

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia cechuje się wysokim stopniem spójności. Znajduje się on w połowie drogi pomiędzy Opolem i Wrocławiem i obejmuje dwie jednostki geograficzne Niziny Śląskiej, która jest rozległą równiną w południowo-zachodniej Polsce. Większość obszaru znajduje się na Równinie Grodkowskiej, która obejmuje południowo-wschodnią część Równiny Wrocławskiej, między rzekami Oławą, Odrą i Nysą Kłodzką. Drugą ważną jednostką geograficzną na obszarze jest Pradolina Wrocławska.

Na obszarze LGD występują wartości przyrodnicze, w tym obszary sieci NATURA 2000, takie jak Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej, Grądy Odrzańskie i Bory Niemodlińskie. Obszar ten jest również bogaty w liczne zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne oraz parki. Drzewostany, które budują obszar, są przede wszystkim składane z pomnikowych dębów. Obszar ten jest siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, typowych dla dolin rzecznych.

Kulturowo obszar ten charakteryzuje się podobnymi zwyczajami i tradycjami, które mają swoje korzenie w dziedzictwie kresowym i góralskim. Mieszkańcy posiadają podobne doświadczenia historyczne oraz korzenie. Posiadają oni również szacunek dla dziedzictwa kulturowego tego obszaru. Na obszarze znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej i kulturowej, które są charakterystyczne i spójne dla całego obszaru Stowarzyszenia.
Cały obszar Stowarzyszenia, który łączy ze sobą gminy, jest spójny geograficznie, historycznie i kulturowo.

2.1. Spójność przestrzenna obszaru objętego LSR

Spójność przestrzenna to kluczowy element każdej strategii rozwoju terytorialnego, w tym również dla LSR. Obszar objęty działalnością LGD charakteryzuje się wysokim stopniem spójności przestrzennej, co stanowi jedną z jego największych zalet. Obszar ten położony jest w połowie drogi między aglomeracją Opola i Wrocławia, co umożliwia łatwe dotarcie do obu miast. Obszar znajduje się w obrębie dwóch jednostek geograficznych Niziny Śląskiej, co dodatkowo podkreśla jego spójność.

Największą część obszaru stanowi Równina Grodkowska, będąca mikroregionem obejmującym południowo-wschodnią część Równiny Wrocławskiej. Obszar ten rozciąga się pomiędzy rzekami Oławą, Odrą i Nysą Kłodzką. Drugą istotną jednostką geograficzną na tym obszarze jest Pradolina Wrocławska.

Cały obszar objęty działalnością Stowarzyszenia posiada nizinny charakter. Charakterystyczne i spójne dla całego obszaru są liczne Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe, użytki ekologiczne oraz parki. Większość drzewostanów budują pomnikowe dęby, co dodatkowo podkreśla spójność krajobrazu.

Należy również wspomnieć o kulturowej spójności obszaru. Mieszkańcy obszaru objętego działalnością LGD cechują się szacunkiem do dziedzictwa kulturowego tego terenu. Najbardziej charakterystyczną cechą, jednocześnie spójną dla obszaru, jest występowanie obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej.

W związku z powyższym, stwierdza się, że obszar objęty działalnością LGD jest spójny przestrzennie, co stanowi jedną z jego największych zalet i stanowi podstawę do rozwoju LSR.

2.2. Wyróżniające cechy obszaru

Obszar objęty wdrażaniem LSR charakteryzuje się szeregiem wyróżniających cech, które sprawiają, że jest on społecznie, gospodarczo i środowiskowo spójny, są one następujące:

- lokalizacja geograficzna – obszar jest położony w południowo-zachodniej części kraju, pomiędzy dwiema aglomeracjami, tj. Opolską i Wrocławską, co sprawia, że jest dobrze skomunikowany i posiada duży potencjał rozwojowy,
- zróżnicowana struktura przestrzenna – obszar charakteryzuje się różnorodnością krajobrazów, zróżnicowaniem rolnictwa i przemysłu, co wpływa na bogactwo obszaru i unikalny charakter,
- zabytki i dziedzictwo kulturowe - na obszarze tym znajduje się wiele zabytków i obiektów kultury materialnej i niematerialnej, które stanowią nie tylko atrakcję turystyczną, ale również przyczyniają się do kształtowania tożsamości lokalnej społeczności,

- obszary chronione - obszar ten obejmuje wiele obszarów chronionych, takich jak parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody i obszary Natura 2000, co wpływa na jego unikalność i wartość przyrodniczą,
- współpraca społeczna i samorządowa - obszar ten cechuje się silną współpracą między różnymi grupami społecznymi oraz aktywnością samorządów, co pozytywnie wpływa na rozwój lokalny i kreowanie pozytywnych relacji międzyludzkich.

2.3. Spójność społeczno-gospodarcza obszaru

Podstawowymi atutem obszaru objętego LSR, który wskazuje na spójność społeczno-gospodarczą jest położenie geograficzne, które przebiega wzdłuż drogi krajowej nr 94 oraz autostrady A4, które wykazują potencjał rozwojowy i wpływają na rozwój gospodarczy obszaru. W bliskiej odległości od obszaru znajdują się duże miasta, takie jak Wrocław i Opole, co pozytywnie wpływa na rozwój infrastruktury. Kolejnym atutem jest podobny charakter gospodarczy wszystkich gmin, co pozwala na tworzenie wspólnych projektów i działań na rzecz rozwoju gospodarczego całego obszaru. Na obszarze znajduje się Wałbrzyska Strefa Ekonomiczna w Skarbimierzu, Stanowicach oraz Godzikowicach, co zapewnia o rosnącym potencjale gospodarczym obszaru wskutek zwiększenia atrakcyjności związanej z powstającymi miejscami pracy, zachęca mieszkańców do migracji i osiedlania się na obszarze. Wszystkie gminy cechuje niskie bezrobocie i rozwinięty sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Wpływa to na wzmocnienie spójności gospodarczej obszaru oraz na zapewnienie rynku pracy dla mieszkańców.

Na obszarze objętym LSR występuje rolnictwo, które ma duże znaczenie dla lokalnej gospodarki. Obszar ten cechuje się dobrymi glebami, co umożliwia uprawę różnorodnych roślin i hodowlę zwierząt. Rolnictwo to przede wszystkim produkcja roślinna, takich jak zboża, warzywa, owoce, ale także hodowla zwierząt. Produkty rolne z obszaru trafiają na rynek lokalny, ale również są eksportowane do innych regionów Polski. Wykazano zapotrzebowanie na obszarze w zakresie tworzenia krótkich łańcuchów dostaw z uwagi na coraz większą świadomość konsumentów dotyczącą zdrowej żywności oraz chęć wspierania lokalnych producentów. Dlatego też rozwijanie rolnictwa na obszarze LSR może przynieść korzyści nie tylko lokalnej gospodarce, ale również zdrowiu i dobrobytowi mieszkańców. Rolnictwo na obszarze LSR może wpłynąć na rozwój turystyki związanej z agroturystyką. Działalność ta umożliwia turystom poznanie tradycyjnych metod produkcji żywności, a także bezpośrednie zakupienie produktów od lokalnych rolników. Ważne będzie aby rozwój rolnictwa był prowadzony z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego.

Struktura wieku mieszkańców obszaru jest nierównomierna, ale wspólną cechą dla obszaru jest starzenie się ludności. Oznacza to konieczność zaplanowania działań na rzecz wsparcia osób starszych, które będą stanowić coraz większy odsetek mieszkańców obszaru. Działania na rzecz integracji i aktywności społecznej mieszkańców, a także na rzecz rozwoju usług społecznych dla osób starszych, takich jak opieka domowa czy zajęcia terapeutyczne, będą sprzyjać zwiększeniu spójności społecznej na obszarze.

Podsumowując, obszar działania LGD charakteryzuje się spójnością społeczno-gospodarczą, co wynika z położenia geograficznego, potencjału rozwoju gospodarczego, terenów zielonych oraz obszarów turystycznych. Wsparcie rozwoju gospodarczego, integracji społecznej oraz kulturalnej, jak również ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego są kluczowe dla dalszego rozwoju obszaru.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Podczas prac nad LSR położony został szczególny nacisk na możliwość włączenia się lokalnej społeczności w jej przygotowanie. Strategia to wyniki konsultacji społecznych, nie jest strategią ekspercką, uwzględnia opinie mieszkańców obszaru LGD i ma cechy strategii partnerskiej.

Opracowany plan włączenia społeczności miał na celu wypracowanie założeń LSR przy jak największym zaangażowaniu mieszkańców, organizacji i Lokalnych Liderów.

W ramach prac nad LSR jako metody partycypacji wykorzystano m.in.:

- własne badania ankietowe,
- warsztaty oraz spotkania grupy Lokalnych Liderów,
- przeprowadzone, w każdej z gmin, spotkania poświęcone w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR,
- stronę internetową oraz Fb jako narzędzie do konsultacji LSR,
- punkt konsultacji w biurze LGD.

Rozpoczęcie prac nad LSR nastąpiło podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia w dniu 21 czerwca 2022 r., na którym Prezes Stowarzyszenia omówiła założenia nowego okresu programowania i zaproponowała, aby powołać Zespół Lokalnych Liderów – 25 osób, które będą zaangażowane w wypracowanie założeń nowej Lokalnej Strategii Rozwoju. Walne Zebranie uznało, że jest to dobry pomysł i powołało 25 osób reprezentujących różne sektory partnerstwa LGD. Osoby zainteresowane dołączeniem do Zespołu Liderów mogły to zrobić również po Walnym Zebraniu, stosowne zaproszenie umieszczono na stronie internetowej Stowarzyszenia (w odpowiedzi zgłosiło się 6 osób chętnych do pracy w ramach Zespołu Lokalnych Liderów).

Ostatecznie reprezentatywność zaangażowanych stron w opracowanie Strategii (w zakresie prac Zespołu Lokalnych Liderów) wyglądała następująco: **sektor społeczny**: 20 osób, w tym 6 seniorów, 1 osoba młoda do 25 roku życia, 4 sołtysów, 6 przedstawicieli NGO oraz 1 przedstawiciel KGW), **sektor publiczny**: 5 osób, **sektor gospodarczy**: 6 osób, w tym 1 rolnik).

Metody Partycypacji:

1. Własne badania ankietowe

W ramach prac nad opracowaniem LSR jednym z istotnych działań było przeprowadzenie własnych badań ankietowych co do oceny mocnych i słabych stron obszaru, potrzeb, możliwości rozwoju obszaru. Badania skierowane zostały do mieszkańców i dystrybułowane były poprzez stronę internetową Stowarzyszenia oraz poprzez profil Stowarzyszenia na portalu społecznościowym Facebook. W rozpowszechnianie ankiet włączyli się również Lokalni Liderzy z obszaru LGD.

Ankiety można było wypełniać od miesiąca września 2022 r. internetowo lub pobrać w celu wypełnienia, a następnie przesłać do Biura Stowarzyszenia drogą pocztową lub przekazać do urzędów gmin.
Poniżej część z wniosków z badania ankietowego, które wykorzystano w opracowaniu LSR:

- głównymi grupami, do których powinno być skierowane wsparcie i dedykowane projekty w ramach LSR, są dzieci i młodzież oraz seniorzy. Konieczne jest skoncentrowanie działań na tych grupach, aby zaspokoić ich specyficzne potrzeby i stworzyć dla nich atrakcyjne warunki życia,
- kobiety stanowiły znaczącą większość badanych (67,2%) i wykazywały duże zaangażowanie w procesie kształtowania LSR. Mają większą chęć uczestnictwa w projektach LSR, co wskazuje na konieczność uwzględnienia ich perspektywy i potrzeb podczas tworzenia strategii i projektów,
- najpopularniejszymi obszarami wsparcia wskazanymi przez respondentów są edukacja ekologiczna (54,8%), podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej (46,8%), rozwój usług opiekuńczych (41,9%), poprawa dostępu do małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej (37,1%) oraz rozwój zielonej gospodarki (32,3%). Konieczne jest skoncentrowanie działań na tych obszarach, aby spełnić oczekiwania społeczności lokalnej,
- respondenci oczekują poprawy estetyki miejscowości (54,1%), wzrostu motywacji społecznej do podejmowania wspólnych działań (47,5%), wsparcia działań ukierunkowanych na zagospodarowanie czasu wolnego (47,5%), wzrostu zainteresowania własnym regionem wśród mieszkańców, szczególnie młodzieży, poprawy stanu środowiska naturalnego i przeciwdziałania zmianom klimatu (39,3%) oraz zachowania dziedzictwa lokalnego (34,4%). Wdrażanie LSR powinno uwzględniać te oczekiwania i skupiać się na poprawie tych aspektów życia społeczności lokalnej.

2. Grupa Lokalnych Liderów

Kolejnym elementem mającym na celu zapewnienie oddolnego charakteru LSR było powołanie Zespołu Lokalnych Liderów. W skład Zespołu wchodzili przedstawiciele organizacji, mieszkańców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz przedstawiciele gmin wchodzących w skład LGD. Powołana grupa Lokalnych Liderów wypracowywała główne założenia, kierunki LSR. W ramach prac grupy przeprowadzono:

- 2-dniowe warsztaty w celu wypracowania założeń do LSR: od diagnozy przez analizę SWOT do określania celów LSR (w dniach 4 – 5 lipca 2022 r., uczestniczyło 25 osób);
- 1-dniowy warsztat polegający na **porównaniu wniosków płynących z diagnozy przeprowadzanej bezpośrednio z udziałem lokalnej społeczności (wzięto pod uwagę wyniki konsultacji w poszczególnych Gminach oraz wyniki ankiet) względem wypracowanych założeń do LSR przez samą grupę** (9 marca 2023 r., uczestniczyło 18 osób);
- warsztat mający na celu ostateczne zaopiniowanie założeń LSR, Planu Działania, Planu komunikacji, dokonanie ostatnich korekt i zmian (24 maja 2023 r., uczestniczyło 17 osób).

Zespół Lokalnych Liderów, jako jedna z metod włączenia mieszkańców, była najważniejszym ogniwem na etapie konstruowania LSR. Grupa wypracowała założenia odzwierciedlone w analizie SWOT, celach i przedsięwzięciach jak również w samym sposobie wdrażania LSR.

3. Spotkania w Gminach poświęcone w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR

Ważnym elementem w opracowaniu LSR były przeprowadzone, w każdej z gmin spotkania poświęcone, w szczególności analizie potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru, analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR. Mając na celu poinformowanie mieszkańców o spotkaniach:

- wykonano i rozmieszczono plakaty zapraszające na spotkania,
- poinformowano o planowanych spotkaniach poprzez strony internetowe gmin z obszaru LGD,
- poinformowano o planowanych spotkaniach poprzez stronę internetową Stowarzyszenia i profil Facebooka Stowarzyszenia,
- poinformowano sołtysów (przedstawicieli lokalnej społeczności) o planowanych spotkaniach.

Spotkania odbyły się zgodnie z zaplanowanym harmonogramem:

- 5 października 2022 r. w Gminie Oława (w spotkaniu uczestniczyło 6 osób),
- 6 października 2022 r. w Gminie Grodków (w spotkaniu uczestniczyło 9 osób),
- 11 października 2022 r. w Gminie Skarbimierz (w spotkaniu uczestniczyło 6 osób),
- 12 października 2022 r. w Gminie Lewin Brzeski (w spotkaniu uczestniczyło 4 osób),
- 13 października 2022 r. w Gminie Olszanka (w spotkaniu uczestniczyło 7 osób).

Na każdym ze spotkań grupa mieszkańców, po wprowadzeniu w zagadnienia związane z budową LSR oraz PS WPR 2023-2027 wzięła udział w warsztacie mającym na celu uzyskanie wniosków i uwag w zakresie przygotowanych przez Zespół Lokalnych Liderów założeń do LSR. Mieszkańcy wypowiedzieli się co do wypracowanej analizy SWOT, określonych celów LSR, a także do wstępnie założonych zakresów zadań.
Wnioski z każdego ze spotkań posłużyły w opracowaniu analizy SWOT i celów LSR, poddane zostały dalszym pracom przez Zespół Lokalnych Liderów.

4. Strona internetowa oraz Facebook jako narzędzie konsultacji

Strona internetowa służyła jako narzędzie, poprzez które prowadzone były konsultacje internetowe opracowywanego dokumentu. Mieszkańcy mogli wypełniać ankiety, obserwować kolejne etapy budowy założeń LSR, a przede wszystkim mieli możliwość zapoznawania się, a następnie wnoszenia uwag do materiałów umieszczanych na stronie w zakresie założeń będących wynikiem pracy Zespołu Lokalnych Liderów oraz mieszkańców uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych, które odbyły się w każdej z gmin obszaru.

5. Punkt konsultacji w biurze LGD

Podczas opracowania LSR otwarte było biuro LGD, w tym dla celów konsultacji z mieszkańcami z obszaru. Osoby zainteresowane zagadnieniami związanymi z LSR mogły skorzystać z bezpośrednich konsultacji, wnieść uwagi i pomysły w trakcie całego okresu budowy LSR.

Na końcowym etapie, przed zatwierdzaniem LSR, w ramach konsultacji społecznych w dniach od 15 do 19 maja, w godzinach od 9.00 do 14.00 mieszkańcy i osoby zainteresowane mogły zapoznać się z założeniami LSR w biurze Stowarzyszenia – informacja o konsultacjach umieszczona została na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz profilu Facebook. Pracownicy Biura Stowarzyszenia pełnili dyżur, udzielając odpowiedzi na pytania dotyczące zapisów LSR.

Ponadto przeprowadzono konsultacje dedykowane grupom szczególnie zainteresowanym tj.:

- 16 maja w godz. od 16.00 do 18.00 odbyły się konsultacje dla przedstawicieli organizacji społecznych, KGW, OSP itp.;
- 18 maja w godz. od 15.30 do 17.00 odbyły się konsultacje dla przedstawicieli JST oraz przedsiębiorców;
- 19 maja w godz. od 15.30 do 17.00 odbyły się konsultacje dla osób wymagających szczególnego wsparcia, tj. osób młodych, seniorów oraz kobiet (osób w niekorzystnej sytuacji).

Wnioski i uwagi z przeprowadzonych spotkań, ankiet, wywiadów zostały przeanalizowane (poddane analizie przyjęcia bądź odrzucenia) i znajdują odzwierciedlenie w działaniach przewidzianych w ramach LSR od diagnozy i analizy SWOT, przez określanie celów i wskaźników, opracowanie planu działania, zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, zasad monitorowania i ewaluacji po plan komunikacji.

Wyżej wymienione metody partycypacji, w zależności od grupy osób biorących w niej udział dotyczyły szerokiego zakresu, w tym m.in.:

- analizy SWOT, analizy problemów,
- wyboru i hierarchizacji celów i kluczowych kierunków rozwoju,
- określenia grup w niekorzystnej sytuacji i docelowych działań planowanych w LSR,
- wypracowania wskaźników dla celów i przedsięwzięć wraz z budżetem.

Wnioski z każdej z metod konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR dotyczą:

- wskazanych mocnych i słabych stronach, szans i zagrożeń, które uwzględniono w analizie SWOT oraz analizie problemów wskazanych w diagnozie,
- wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju, które uwzględniono w celach, wskaźnikach, planie działania, ustalonych kryteriach wyboru operacji co przełożyło się również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji,
- grup docelowych oraz osób w niekorzystnej sytuacji oraz celów i kluczowych kierunków rozwoju oraz preferowanych form wsparcia, które uwzględniono w planowaniu działań komunikacyjnych poprzez wskazanie odbiorców i metod komunikacji,
- wskazanych priorytetów rozwoju usług, które uwzględniono w celach, wskaźnikach, kryteriach wyboru operacji co przełożyło się również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji.

Informacje uzyskiwane na etapie konsultacji zbierane były przez pracowników biura, a następnie konsultowane i wykorzystywane podczas dalszych prac wspólnie z Zespołem Lokalnych Liderów. Po przeanalizowaniu wniosków postulaty i propozycje były brane pod uwagę lub odrzucane. Do kwestii, które zostały wykorzystane w trakcie budowy LSR należy w szczególności:

- zdefiniowanie kobiet jako grupy w niekorzystnej sytuacji (takie postulaty zostały postawione głównie podczas organizowanych konsultacji społecznych- spotkań w poszczególnych Gminach). Po dokonaniu analizy danych statystycznych, a także po konsultacji z pracownikami Ośrodków Pomocy Społecznej uznano, że Kobiety są w

szczególnie niekorzystnej sytuacji na obszarze LGD i należy zaprogramować działania włączające społecznie tę grupę;
- rezygnacja z traktowania osób bezrobotnych jako grupy w niekorzystnej sytuacji;
- maksymalizacja działań kierowanych do osób młodych i seniorów, jako grup osób borykających się z barierami charakterystycznymi dla obszarów wiejskich;
- potwierdzenie, że dla jakości życia mieszkańców coraz istotniejsze stają się działania na rzecz ochrony środowiska, ekologii i klimatu.

Opis planowanych działań mających na celu włączenie lokalnej społeczności oraz gwarancję sprawnej komunikacji między LGD a lokalną społecznością znajduje się w Planie Komunikacji.
Warto jednak wskazać, że zaangażowanie lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR zostanie utrzymane poprzez co najmniej następujące działania integracyjno-aktywizujące:
- dostęp do dokumentów związanych z Wdrażaniem LSR poprzez stronę internetową Stowarzyszenia, możliwość zapoznania się i wniesienia uwag na każdym etapie; wykorzystanie stron internetowych 5 Gmin celem przekazu informacji i komunikacji z mieszkańcami;
- organizacja spotkań informacyjnych, konsultacyjnych oraz szkoleń dla zainteresowanych stron;
- organizacja spotkań sieciujących dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą;
- informacja oraz spotkania z seniorami w Klubach Seniora oraz Kołach zainteresowania przy Domach Kultury i Bibliotekach na obszarze LGD, spotkania z seniorami będą prowadzone przy udziale pracownika LGD oraz jednego z członków Zarządu w wieku powyżej 60 r. życia – przewiduje się, że takie rozwiązanie pozwoli na bardziej efektywne i adekwatne przekazanie treści, dostosowanie przekazywanej informacji do potrzeb osób w wieku powyżej 60 roku życia;
- informacja i komunikacja poprzez szkoły, sołtysów oraz lokalne stowarzyszenia – głównie w celu dotarcia do osób młodych oraz kobiet (spotkania w szkołach z uczniami i mamami, a także z kadrą zarządzającą oraz nauczycielami, spotkania na wsi w świetlicach przy współpracy z sołtysem);
- informacja i komunikacja dedykowana kobietom poprzez współpracę z Ośrodkami Pomocy Społecznej na obszarze LGD;
- atrakcyjne prowadzenie profilu Facebook, który będzie zachęcać do aktywnego zaangażowania się mieszkańców w działania LGD – Facebook to dobre narzędzie nie tylko służące przekazaniu informacji, ale również zachęcające do dyskusji, wymiany opinii, zadania pytania oraz uzyskania odpowiedzi;
- ogłaszanie konkursów aktywizujących dla osób młodych, seniorów, kobiet, a także dla organizacji i sołectw w zakresie dziedzictwa kulturowego;
- rozpowszechnianie informacji i zachęcanie do włączenia się w działania LGD przy okazji wydarzeń w Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym, z oferty którego na dzień dzisiejszy skorzystało ponad 1500 osób – narzędzie przydatne celem zaangażowania głównie biernych dotychczas interesariuszy, którzy korzystają z oferty Centrum, ale nie włączają się aktywnie w działania na etapie Wdrażania LSR;
- udział w wydarzeniach promocyjno-integracyjnych na obszarze LGD – promocja działalności podczas Targów, Dożynek itp.

Działania integracyjno – aktywizujące kierowane do społeczności lokalnych będą poszerzać i pogłębiać zaangażowanie lokalnej społeczności we wdrażanie LSR. Ich celem będzie integracja członków społeczności ze sobą, zachęcenie do współpracy z LGD, do zaangażowania w projekty realizowane przez LGD w roli uczestników, wsparcie osób w niekorzystnej sytuacji, rozwój współpracy pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą, wsparcie zrównoważonego rozwoju itp. Zaangażowanie członków społeczności w jej życie społeczne z pewnością przełoży się także w zaangażowanie we wdrażanie LSR.

W celu wzmocnienia partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR planuje się utrzymywanie stałego kontaktu z członkami, ich aktywizację i animację poprzez szkolenia stacjonarne oraz wyjazdowe, bieżące

informowanie o postępie prac we wdrażaniu i zachęcanie do zaangażowania zgodnie z indywidualnymi kompetencjami.

LGD zaplanowało dodatkowe premiowanie operacji/zadań realizowanych w partnerstwie co przyczyni się do wzmocnienia współpracy poszczególnych podmiotów i Gmin, a także zwiększenia zainteresowania realizacją projektów w partnerstwie z innymi podmiotami.

W celu rozwinięcia współpracy pomiędzy podmiotami z obszaru LGD, a docelowo zwiększenia zainteresowania realizacją operacji/zadań w partnerstwie przewiduje się wyznaczenie pracownika, który odpowiadać będzie za animowanie i zachęcanie do współpracy pomiędzy podmiotami z obszaru LGD, a także do realizacji projektów przez co najmniej 2 podmioty.

Między innymi planuje się:

- umożliwienie zgłaszania chęci realizacji działań w partnerstwie poprzez formularz umieszczony na stronie internetowej oraz profilu Stowarzyszenia na portalu społecznościowym Facebook;
- przed każdym naborem organizować spotkanie animujące potencjalnych wnioskodawców do realizacji operacji/zadań przez co najmniej 2 podmioty. Na spotkaniu zostanie przedstawiona istota takich projektów, a także korzyści z jej wdrożenia zarówno dla Wnioskodawcy jak i w aspekcie rozwoju całego obszaru LGD;
- wyznaczony pracownik będzie udzielał pomocy i wsparcia doradczego dla wnioskodawców oraz innych podmiotów życia społecznego chcących realizować inicjatywy w partnerstwie na obszarze LGD;
- w razie potrzeby wyznaczony pracownik uda się do siedziby/miejsca na obszarze LGD, gdzie spotka się z osobami, które mają pomysł na realizację projektu przez co najmniej 2 podmioty i tam udzieli im wsparcia doradczego;
- przewiduje się poszukiwanie i kojarzenie partnerów – LGD posiada dużą wiedzę na temat podmiotów aktywnie działających na obszarze, będzie zwracać szczególną uwagę na sytuacje, w których będzie potencjał do realizacji operacji/zadań w partnerstwie i podejmie wówczas próbę skojarzenia podmiotów, którzy to mogliby zrealizować projekt w partnerstwie osiągając tym samym dodatkową wartość dodaną.

W podobny sposób planuje się działania związane z animacją na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych tj. zostanie wyznaczona osoba w biurze, która odpowiadać będzie za animowanie i zachęcanie do realizacji Innowacji:

- przed każdym naborem zostanie zorganizowane spotkanie animujące potencjalnych wnioskodawców do realizacji zadań/operacji z uwzględnieniem innowacji. Na spotkaniu zostanie przedstawiona istota Innowacji, a także korzyści z jej wdrożenia zarówno dla Wnioskodawcy jak i w aspekcie rozwoju całego obszaru LGD;
- wyznaczony pracownik będzie udzielał pomocy i wsparcia doradczego dla wnioskodawców oraz innych podmiotów życia społecznego chcących wdrażać innowacje na obszarze np. liderów wiejskich;
- w razie potrzeby wyznaczony pracownik uda się do siedziby/miejsca na obszarze LGD, gdzie spotka się z osobami, które mają pomysł na wprowadzenie innowacji w swoim środowisku i tam udzieli im wsparcia doradczego.

Zachętą do wdrażania innowacji będzie także zastosowanie podczas oceny operacji/zadań kryterium związanego z Innowacją. Ocena innowacyjności będzie dokonywana przez członków Rady w ramach lokalnych kryteriów wyboru na podstawie wniosku o przyznanie pomocy i znajdujących się w nim zapisów. Rada podczas oceny będzie posługiwała się definicją innowacyjności przyjętą w LSR, weryfikując odpowiednie zapisy ujęte przez Wnioskodawcę w zakresie jego pomysłu na innowację na obszarze LGD. Kryterium dotyczące Innowacyjności będzie stosowane w trakcie oceny operacji/zadań w ramach wszystkich przedsięwzięć określonych dla LSR.

LGD przewiduje możliwość zgłaszania pomysłów na realizację nowych projektów przez LGD lub podmioty inne niż LGD w ramach LSR lub zgłaszania pomysłów realizacji projektów wykraczających poza LSR. W tym celu LGD umieści na stronie internetowej oraz profilu Facebook formularz umożliwiający opisanie inicjatywy wraz z uzasadnieniem, który będzie można w każdym czasie dostarczyć do biura LGD. Bierze się pod uwagę aktualizację

LSR w przypadku pojawienia się potrzeb realizacji celów istotnych dla obszaru LGD, a także przewiduje się otwarte konsultacje nowych pomysłów np. przy okazji zmiany LSR.

Każdorazowo LGD będzie informować o wynikach dokonanej przez LGD weryfikacji zgłoszonej propozycji z uzasadnieniem tego wyniku.

LGD zamierza raz w roku dokonać analizy efektywności prowadzonych działań komunikacyjnych i przeprowadzić ankietę wśród mieszkańców badającą czy zaplanowana komunikacja przyniosła oczekiwane efekty. W przypadku potrzeby poprawy skuteczności komunikacji, LGD wdroży działania, aby wyeliminować problem i dokona zmian kanałów komunikacyjnych.
Zarówno na etapie tworzenia jak i realizacji LSR uwzględnione zostały zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060. W ramach LSR przewidziano działania mające na celu promowanie równości kobiet i mężczyzn we wszystkich obszarach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Będą podejmowane środki mające na celu zapewnienie równych szans i możliwości rozwoju dla obu płci. W procesie tworzenia i realizacji działań LSR będzie się uwzględniać perspektywę płci i dążyć do eliminacji wszelkich form dyskryminacji. Zasada równości szans i niedyskryminacji będzie realizowana poprzez konkursy dedykowane grupom wymagającym szczególnego wsparcia, co pozwoli na zniwelowanie nierówności na obszarze objętym LSR. Na każdym etapie wdrażania LSR LGD będzie się kierować zasadą równości szans i niedyskryminacji, tj.: dobieranie środków komunikacji stosownie do grupy docelowej, rekrutacja na szkolenia/spotkania informacyjne będzie miała charakter inkluzywny, a doradztwo udzielane będzie dla wszystkich zainteresowanych.
LSR nie przewiduje wspierania zadań mogących negatywnie oddziaływać na środowisko. Natomiast przewidziano wspieranie proekologicznych działań poprzez realizację celu o nazwie *„Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej”*. Cel będzie realizowany poprzez następujące przedsięwzięcia: „Rozwijamy EKO Świadomość” poprzez działania edukacyjne i promocyjne w zakresie ekologii i ochrony środowiska, przedsięwzięcie „Budujemy EKO Infrastrukturę” poprzez ekologizację miejsc spotkań i tworzenie wiejskich ekocentrów oraz przedsięwzięcie „Wspieramy EKO Przedsiębiorczość” poprzez wsparcie zielonej gospodarki.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych i wykorzystanych metod partycypacji lokalnej społeczności w budowaniu LSR takich jak własne badania ankietowe, warsztaty i spotkania grupy Lokalnych Liderów, punkt konsultacyjny w biurze, przeprowadzonej analizie danych statystycznych oraz raportu z ewaluacji zewnętrznej[2], wyodrębniono następujące grupy docelowe wymagające szczególnego wsparcia na obszarze objętym LSR:

- **Osoby młode do 25 roku życia** – Na podstawie dokonanych analiz określono wysokie bezrobocie wśród tej grupy społecznej, spowodowane m.in. niedostosowanym wykształceniem do rynku pracy, wysokimi oczekiwaniami wobec pracodawców na początku rozpoczęcia kariery, brakiem doświadczenia oraz niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Na obszarze wiejskim często nie ma pracy, która pozwalałaby na rozwój interpersonalny i zawodowy, dlatego najzdolniejsza grupa młodych i dobrze wykształconych ludzi migruje do miast. Wykazano na etapie budowania LSR niską aktywność społeczną ludzi młodych. Na obszarach wiejskich występuje ograniczona dostępność zajęć dodatkowych dla osób młodych, co często stanowi różnicę w porównaniu do ofert dostępnych na terenach miejskich. Rolą LGD będzie stworzenie warunków umożliwiających wejście na lokalny rynek pracy tej grupie, zwiększenie liczby oraz jakości innowacyjnej infrastruktury dostosowanej do potrzeb młodych osób, zaproponowanie oferty integracyjnej, kulturalnej w zakresie spędzania wolnego czasu, co pozwoli na zatrzymanie odpływu młodych i wykształconych do dużych ośrodków miejskich. W ramach realizacji LSR przewidziano m.in. projekt grantowy w zakresie aktywizacji i integracji społecznej seniorów oraz osób młodych; osoby młode będą zachęcane do skorzystania ze wsparcia

[2] Raport z zewnętrznej ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko–Oławska Wieś Historyczna” na lata 2014–2020(23)

poprzez premiowanie ich w kryteriach wyboru operacji; przewiduje się zaangażowanie osób do 25 roku życia w ramach operacji własnych w zakresie wzmacniania świadomości ekologicznej oraz w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego; przewiduje się adekwatne i zróżnicowane dostosowanie środków przekazu w planie komunikacji skierowanych do tej grupy. W procesie dotarcia do grupy osób młodych pomocy udzielą Dyrektorzy Szkół i nauczyciele, Domy Kultury, sołtysi oraz lokalne organizacje społeczne. Pozwoli to na efektywne wsparcie tej grupy społecznej.

- **Osoby powyżej 60 roku życia –** bardzo ważne w starzejącym się społeczeństwie jest zapewnienie możliwości rozwoju osób powyżej 60 roku życia. W trakcie przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami, spotkań z Liderami, badania ankietowego oraz analizy demograficznej wykazano, iż jest to grupa wymagająca wsparcia w zakresie rekreacji, spędzania czasu wolnego, przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu oraz różnorodnych usług społecznych. Seniorzy stanowić będą w perspektywie następnych lat coraz liczniejszą grupę, która wymagać będzie wsparcia na licznych płaszczyznach funkcjonowania społeczeństwa. Rolą LGD będzie skierowanie dedykowanych działań poprawiających jakość życia tej grupy na obszarze. W ramach realizacji LSR przewidziano m.in. projekt grantowy w zakresie aktywizacji i integracji społecznej seniorów oraz osób młodych; osoby powyżej 60 roku życia będą zachęcane do skorzystania ze wsparcia poprzez premiowanie ich w kryteriach wyboru operacji; przewiduje się zaangażowanie osób powyżej 60 roku życia w ramach operacji własnych w zakresie wzmacniania świadomości ekologicznej oraz w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego; przewiduje się dostosowanie adekwatnych środków przekazu w planie komunikacji skierowanych do tej grupy. W procesie dotarcia do grupy osób w wieku powyżej 60 r. życia pomocy udzielą Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Kultury przy których działają Kluby Seniora, sołtysi oraz lokalne organizacje społeczne. Pozwoli to na efektywne wsparcie tej grupy społecznej.
- **Kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji) -** bardzo ważne w społeczeństwie jest zapewnienie możliwości rozwoju kobiet w różnym wieku. W trakcie przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami, spotkań z Lokalnymi Liderami, badania ankietowego oraz analizy demograficznej wykazano, iż jest to grupa, która często napotyka na różne bariery w zakresie aktywności zawodowej, godzenia obowiązków domowych z życiem zawodowym i nierównego traktowania. Kobiety stanowią ponad połowę ludności na obszarze i ich rozwój jest kluczowy dla zrównoważonego rozwoju kraju. Ponadto kobiety stanowią większość bezrobotnych na obszarze. Rolą LGD będzie skierowanie dedykowanych działań poprawiających jakość życia kobiet na obszarze. W ramach realizacji LSR przewidziano m.in. projekt grantowy w zakresie aktywizacji i integracji społecznej kobiet; kobiety będą zachęcane do skorzystania ze wsparcia poprzez premiowanie ich w kryteriach wyboru operacji; przewiduje się zaangażowanie kobiet w ramach realizacji operacji własnych w zakresie wzmacniania świadomości ekologicznej oraz w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego; przewiduje się adekwatne dostosowanie środków przekazu w planie komunikacji skierowanych do tej grupy. W procesie dotarcia do grupy w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet pomocy udzielą Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Kultury, sołtysi oraz lokalne organizacje społeczne. Pozwoli to na efektywne wsparcie tej grupy społecznej.

1. Demografia obszaru

Obszar objęty LSR zamieszkuje na dzień 31 grudnia 2020 r. 59 837 mieszkańców, a uwzględniając strukturę płci, region zamieszkuje 30 192 kobiety, co stanowi 50,46% ogółu mieszkańców. W porównaniu z poprzednim badanym okresem na dzień 31 grudnia 2013 r., nastąpiła niewielka zmiana w udziale kobiet na obszarze z 50,70% w 2013 roku, na 50,46% w 2020 roku.

Wykres nr 4. Liczba mieszkańców na terenie LGD w latach 2013-2020 r.

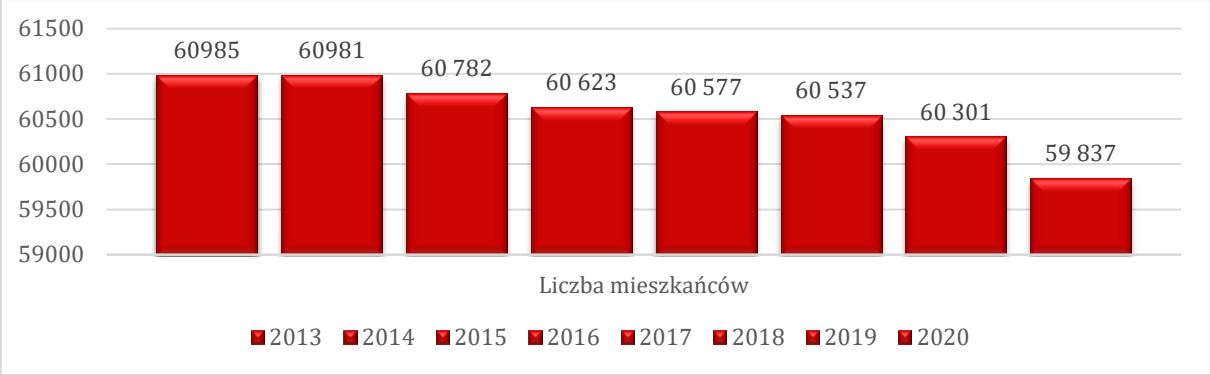

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Analizując przedstawione dane w wykresie nr 1, zauważa się widoczny spadek liczby ludności na obszarze w latach 2013-2020 o 1 148 osób, co stanowi spadek o blisko 2%. Przyczyny takie stanu rzeczy są spowodowane wieloma czynnikami, a są to głownie: proces wyludniania się terenów wiejskich, gdzie więcej ludzi decyduje się na zamieszkanie w większych miastach, gdzie oferowane są lepsze warunki życia, edukacji i pracy, migracja ludności za granicę, starzenie się społeczeństwa, niski wskaźnik reprodukcji i wyższy wskaźnik zgonów.

W LSR 2016-2022 w analizie liczby ludności w latach 2009-2013 na obszarze populacja wzrosła o 1 222 osoby, czyli tendencja była odwrotna w stosunku do obecnego okresu. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wskazuje na konieczność zwiększenia atrakcyjności obszaru oraz zapewnienia warunków do jego zrównoważonego rozwoju, co pozwoli na powstrzymanie procesu wyludniania się terenów wiejskich obszaru i przyczyni się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.

Wykres nr 5. Współczynnik obciążenia demograficznego w latach 2013-2020 r.

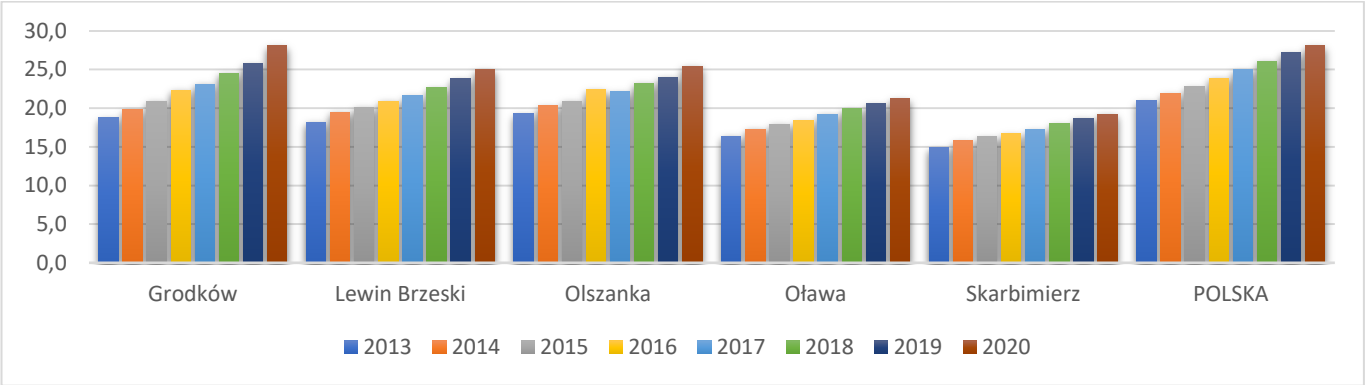

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Przedstawienie struktury wiekowej społeczności na obszarze objętym LSR w latach 2013-2020 potwierdza tendencję europejską, starzenia się społeczeństwa. Współczynnik obciążenia demograficznego dla obszaru w badanym okresie wzrósł średnio o 6,28 pkt, co oznacza, iż stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnego uległ pogorszeniu.

Przedstawione dane pokazują, że problem starzenia się społeczeństwa i zmiany struktury wiekowej są widoczne nie tylko w skali europejskiej, ale także na poziomie lokalnym. Wzrost współczynnika obciążenia demograficznego na obszarze objętym LSR w badanym okresie może skutkować niekorzystnymi skutkami dla gospodarki, co wymaga zwrócenia uwagi na rozwój działań i polityk mających na celu zachowanie aktywności zawodowej i poprawę jakości życia osób starszych.

Wykres nr 6. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

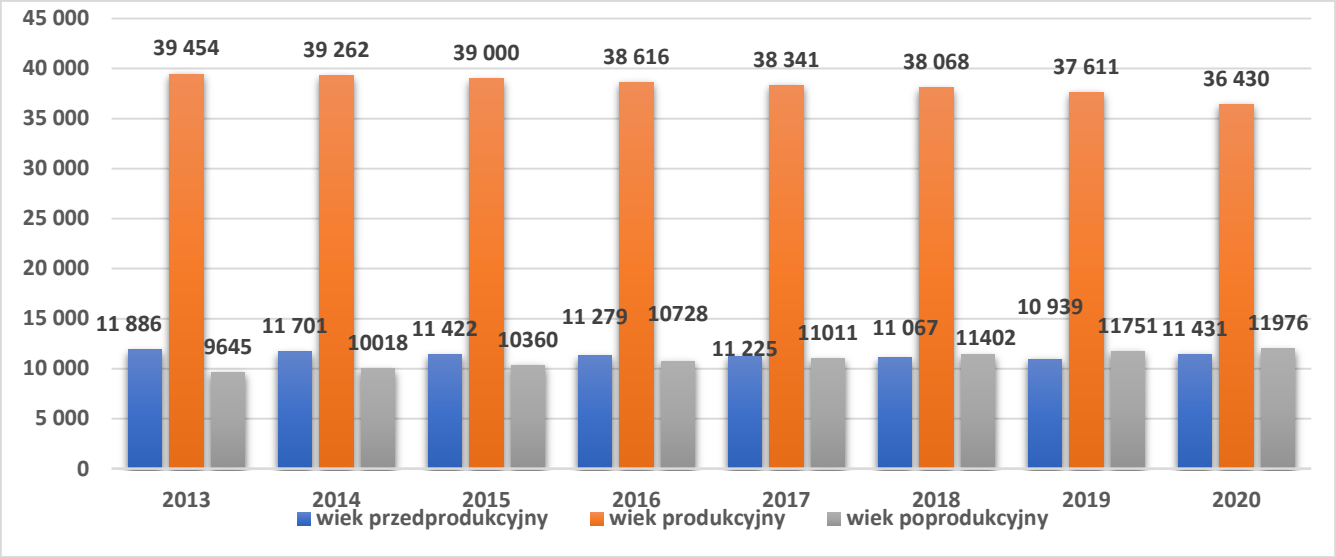

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Zaprezentowane dane wskazują, iż na obszarze przybywa liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co wynika również z trendów widocznych na terenie Polski i całej Unii Europejskiej. Do czynników wpływających na to zjawisko zalicza się rosnąca długość życia wynikająca z postępu medycyny i jakości życia, kobiety decydują się na co raz mniejszą liczbę dzieci, wzrasta poziom wykształcenia, co również wpływa na migrację ludzi do większych ośrodków miejskich z dostępem do bogatej infrastruktury edukacyjnej, rekreacyjnej, medycznej czy sportowej.

Z przeprowadzonych analiz, badań własnych oraz konsultacji wynika, że grupa seniorów wymaga wsparcia w ramach wdrażania LSR. Należy również podjąć niezbędne działania, aby wesprzeć osoby młode do 25 roku życia, aby postrzegały obszar jako atrakcyjny do życia, z dostępem do niezbędnej infrastruktury, która zapewni poziom życia zbliżony do miejskiego. Konieczne jest wdrożenie kompleksowych działań, które uwzględniają zarówno wsparcie seniorów w ramach LSR, jak i działania mające na celu stworzenie atrakcyjnych warunków życia dla osób młodych, w tym dostęp do niezbędnej infrastruktury oraz podniesienie poziomu aktywności i uczestnictwa młodych ludzi w procesie budowania społeczności lokalnej.

Tabela nr 6. Przyrost naturalny

Gmina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM
Grodków	3	-15	-18	-54	-60	-36	-85	-96	**-361**
Lewin Brzeski	-31	9	-53	-49	-55	-3	-30	-34	**-246**
Olszanka	-10	2	1	-5	-17	-15	-6	-16	**-66**
Oława	6	31	-5	12	18	12	-19	-33	**22**
Skarbimierz	-1	8	2	8	21	11	8	-10	**47**
Średni przyrost naturalny	-6,6	7	-14,6	-17,6	-18,6	-6,2	-26,4	-37,6	**-120,8**

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Analiza przyrostu naturalnego dla obszaru objętego LSR w latach 2013-2020 pokazuje, że wskaźnik ten był ujemny i wynosił średnio -120,8 na obszarze. Wskazuje to na fakt, że liczba zgonów była wyższa niż liczba urodzeń. Przyczynami tego stanu rzeczy są głównie niski wskaźnik dzietności oraz starzenie się społeczeństwa. Współczynnik dzietności w województwie opolskim oraz dolnośląskim w 2020 roku kształtował się na poziomie 1,28 (GUS) i sygnalizuje to trudności w zachowaniu odpowiedniego poziomu liczby urodzeń. W tym przypadku,

przyczynami mogą być m.in. problemy z zatrudnieniem, niski poziom wynagrodzeń, a także trudności z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych czy zdrowotnych. Niski wskaźnik dzietności może także wynikać z niechęci do posiadania dzieci wśród młodych ludzi, którzy nie widzą wychowywania potomstwa jako priorytetu.

W związku z tym, zidentyfikowane zostały potrzeby na obszarze LSR, które mogą pozytywnie wpłynąć na decyzję o posiadaniu dzieci. W tym celu przewidziano działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, infrastruktury, oferty edukacyjnej oraz spędzania wolnego czasu. Wdrażanie działań w tych obszarach może przyczynić się do zwiększenia poziomu dzietności i zmniejszenia ujemnego przyrostu naturalnego na obszarze LSR.

Tabela nr 7. Saldo migracji na obszarze LGD

Gmina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Grodków	-111	-77	b/d	-30	-24	-33	-66	-62	-403
Lewin Brzeski	-79	-113	b/d	-40	-40	-50	-50	-77	-449
Olszanka	-21	6	b/d	-12	-13	-17	-27	46	-38
Oława	45	41	b/d	32	26	32	12	87	275
Skarbimierz	45	54	b/d	75	68	103	112	133	590
Razem	-121	-89	b/d	25	17	35	-19	127	-25

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Na podstawie przedstawionych danych można zauważyć, że gmina Oława oraz gmina Skarbimierz odnotowały dodatnie saldo migracji w badanym okresie, co oznacza, że liczba osób przybywających do tych gmin była większa niż liczba osób wyjeżdżających. Z kolei pozostałe trzy gminy: Lewin Brzeski, Olszanka i Grodków odnotowały ujemne saldo migracji, co oznacza, że liczba osób wyjeżdżających z tych gmin była większa niż liczba osób przybywających. Dla całego obszaru w okresie analizy wykazano ujemne saldo migracji, co sprawia, iż należy położyć nacisk na poprawę atrakcyjności obszaru poprzez działania, które przyciągną nowych mieszkańców oraz zatrzymają w szczególności osoby młode do 25 roku życia na obszarze.

Podsumowując analizę demograficzną obszaru objętego LSR, wynika, że na dzień 31 grudnia 2020 r. zamieszkuje go 59 837 mieszkańców, w tym 50,46% to kobiety. W ciągu ostatnich siedmiu lat liczba ludności zmniejszyła się o blisko 2%. Tendencja ta jest spowodowana procesem wyludniania się terenów wiejskich, migracją ludności za granicę, starzeniem się społeczeństwa i niższą dzietnością. Wdrażanie LSR ma na celu zwiększenie atrakcyjności obszaru i zapewnienie warunków do jego zrównoważonego rozwoju, co przyczyni się do powstrzymania procesu wyludniania się terenów wiejskich i poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.

Analiza struktury wiekowej społeczności w latach 2013-2020 wskazuje, że obserwowane są ogólne tendencje europejskie, takie jak starzenie się społeczeństwa. Współczynnik obciążenia demograficznego dla obszaru w badanym okresie wzrósł, co oznacza, że stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym uległ pogorszeniu. Taki trend wskazuje na zmniejszenie aktywności zawodowej osób na obszarze, co jest zagrożeniem, ale także szansą dla potencjalnych przedsiębiorców. Z przeprowadzonych analiz wynika, że grupa seniorów wymaga wsparcia w ramach wdrażania LSR. Należy również podjąć niezbędne działania, aby wesprzeć osoby młode do osiedlania się w obszarze objętym LSR i zatrzymania emigracji.

2. Charakterystyka gospodarki i branż z potencjałem rozwojowym

W związku z opracowywaną diagnozą obszaru i analizą SWOT na potrzeby LSR przeprowadzono badanie ankietowe, które pozwoliło zebrać opinię mieszkańców m.in. na temat potrzeb w zakresie przedsiębiorczości na terenie objętym działaniem LGD. Wyniki w porównaniu z zestawieniem istniejącego zakresu działalności gospodarczych pozwoliły w części opisać lokalny rynek pracy i określić branże o szczególnym potencjale rozwojowym dla obszaru.

Wykres nr 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców

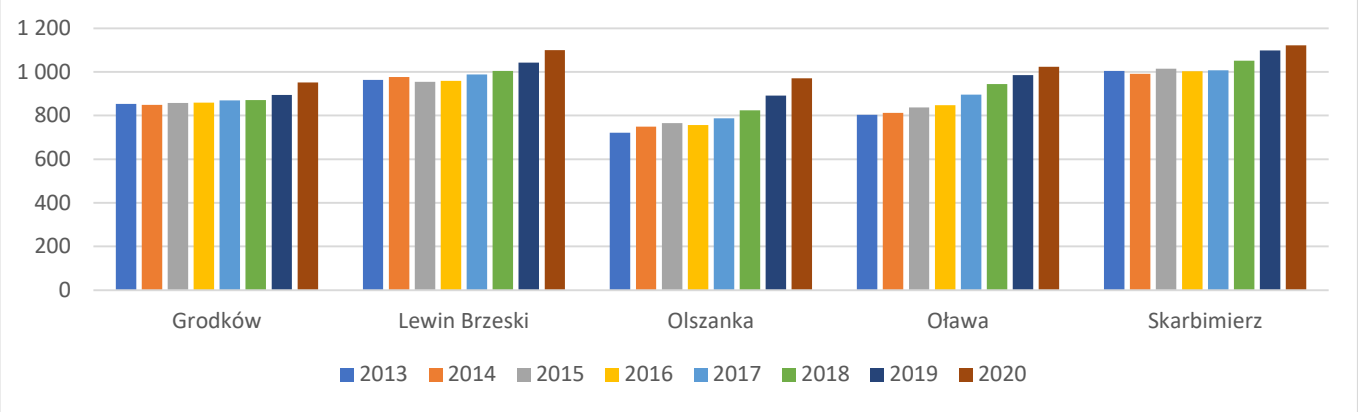

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Na obszarze objętym LSR na przestrzeni lat 2013-2020 systematycznie wzrasta liczba podmiotów gospodarczych, co wskazuje na pozytywny trend rozwoju gospodarczego, który przyczynia się do zwiększenia zatrudnienia oraz poprawy jakości życia mieszkańców na obszarze. Wraz ze wzrostem liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze rośnie również konkurencja, co może prowadzić do zwiększenia innowacyjności i dynamiki w rozwoju branż oraz do wzrostu jakości oferowanych usług i produktów.
Według danych zawartych w GUS za 2020 rok, na obszarze działa 6 148 podmiotów gospodarczych, z czego dominującą grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 4 711 podmiotów, co daje 76,63% udziału.

Wykres nr 8. Zestawienie prowadzonej działalności gospodarczej na obszarze LGD wg kodów PKD

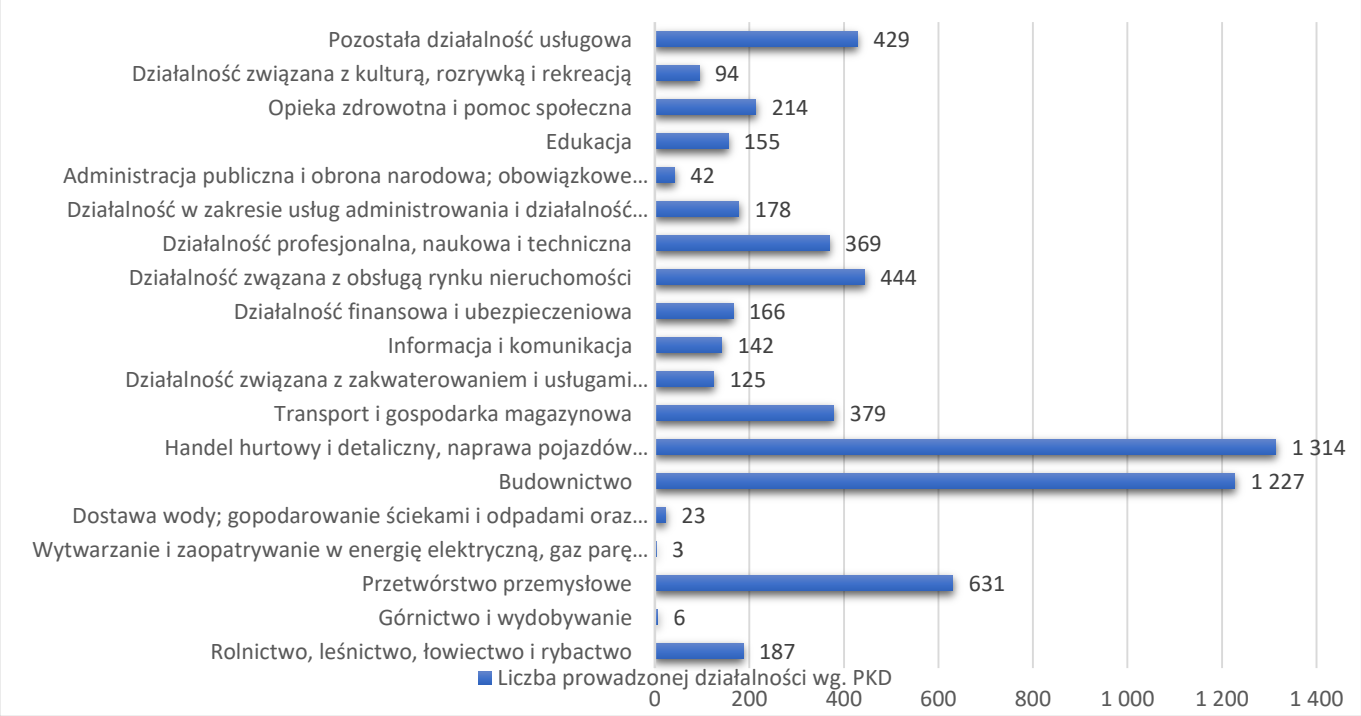

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Z przedstawionych danych wynika, iż są sektory działalności gospodarczej, którymi rynek jest wypełniony, do których zaliczamy sektor usług budowlanych, handel detaliczny oraz przetwórstwo przemysłowe. Natomiast mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali, iż oczekują w wyniku wdrażania nowej LSR „Poprawy estetyki miejscowości/gminy (54,1%)", „Wzrostu motywacji społeczności lokalnej do podejmowania wspólnych działań

(47,5%)", „Wsparcia działań ukierunkowanych na zagospodarowanie czasu wolnego (47,5%)" oraz „Poprawy stanu środowiska naturalnego i przeciwdziałaniu zmianom klimatu (39,3%)".

Wobec zdiagnozowanych grup wymagających szczególnego wsparcia, do których zaliczamy osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 60 roku życia oraz kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji), wykazanych odpowiedzi w badaniu ankietowym oraz wypracowanej analizie SWOT przez Lokalnych Liderów i mieszkańców przyjęto, iż branżami o największym potencjale rozwojowym będą:

- usługi związane z poprawą estetyki miejscowości i gminy, takie jak architekci krajobrazu, firmy ogrodnicze, dekoracji wnętrz itp.,
- usługi związane z turystyką i rekreacją, takie jak agroturystyka, gospodarstwa edukacyjne, wypożyczalnie rowerów, kajaków i sprzętu sportowego, organizacja eventów itp.,
- branże związane z przetwórstwem żywności pochodzącej z lokalnych upraw wyhodowanych zgodnie z naturą, takie jak produkcja lokalnych przetworów, żywności ekologicznej czy catering,
- branże związane z ochroną środowiska, takie jak firmy zajmujące się recyklingiem, montażem instalacji fotowoltaicznych, oczyszczaniem wody, montażem systemów zbierania deszczówki oraz prowadzące edukację ekologiczną dotyczącą zielonej gospodarki itp.,
- usługi opiekuńcze i terapeutyczne dla seniorów,
- usługi w zakresie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz młodzieży, uwzględniające nowe technologie, rekreację czy kulturę,
- usługi związane z rozwinięciem produktów lokalnych bazujących na lokalnych zasobach,
- usługi w zakresie opieki nad dziećmi do lat 6, które pozwolą kobietom na aktywność zawodową, do których zalicza się przedszkola i kluby dziecięce.

3. Rynek pracy

Bezrobocie stanowiło poważny problem na terenie Polski przez wiele lat, a także na obszarze objętym LSR. Wraz z dynamicznym rozwojem gospodarki w ostatnich latach, udział bezrobotnych w gospodarce systematycznie malał, jednak dla wielu osób nadal pozostaje istotną barierą, którą należy eliminować.

Tabela nr 8. Charakterystyka rynku pracy z liczbą bezrobotnych wg. płci na koniec 2020 r.

		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %
Gmina	**Pracujący**	**Ogółem**	**w tym kobiety**	**% udział kobiet**		
Grodków	10 955	555	325	58,59	5,07	6,55
Lewin Brzeski	7 801	362	233	64,46	4,64	6,46
Olszanka	2 863	102	56	54,90	3,56	1,96
Oława	9 494	436	212	48,62	4,59	4,84
Skarbimierz	5 317	220	131	59,55	4,14	5,25
Razem	**36 430**	**1 675**	**957**	**57,13**	**4,60**	**5,74**

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Na podstawie podanych danych widać, że stopa bezrobocia na obszarze objętym LSR wynosi średnio 4,6%, co w porównaniu do poprzedniego okresu, w którym stopa bezrobocia wyniosła dla obszaru 11,5% (2013,GUS), świadczy o znacznej poprawie sytuacji na rynku pracy, również dzięki wdrażaniu poprzedniej LSR, w której znacząca część środków została przeznaczona na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że wśród bezrobotnych na tym obszarze zdecydowanie większy udział stanowią kobiety, których jest 57,13% wszystkich bezrobotnych.

Taki stan rzeczy może wynikać z kilku czynników, w tym z nierówności płci na rynku pracy. Kobiety nadal częściej podejmują pracę w sektorze usług, który charakteryzuje się niższymi płacami i gorszymi warunkami zatrudnienia w porównaniu z sektorem przemysłowym. Ponadto, kobiety częściej niż mężczyźni decydują się na przerwy w karierze zawodowej ze względu na opiekę nad dziećmi lub osobami starszymi, co może wpłynąć na ich pozycję na rynku pracy w przyszłości. W związku z tym, aby poprawić sytuację kobiet na rynku pracy w gminach objętych LSR, podjęte zostaną działania, które będą sprzyjały aktywizacji zawodowej, społecznej i kulturalnej kobiet. Między innymi te czynniki sprawiają, iż kobiety znajdują się w niekorzystnej sytuacji na obszarze objętym LSR.

4. Działalność sektora społecznego – społeczeństwo obywatelskie

Na obszarze LGD na koniec 2020 roku istniało 13 fundacji oraz 171 stowarzyszeń. Współczynnik organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie największy w gminie Olszanka (5,44), który wskazuje na największą aktywność społeczną na obszarze. W porównaniu z pozostałymi gminami, przedmiotowy współczynnik jest blisko dwukrotnie wyższy, natomiast z danych wynika, że aktywność społeczna na przestrzeni lat 2013-2020 rosła w każdej gminie na obszarze objętym LSR.

Duży udział w poprawie tej aktywności miało wdrażanie LSR w okresie 2014-2020, gdzie zrealizowano 113 zadań grantowych, głównie przez organizacje pozarządowe. Dzięki temu aktywność społeczna na obszarze objętym LSR jest na wysokim poziomie i przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców. Organizacje pozarządowe odgrywają tu kluczową rolę, biorąc udział w realizacji wielu zadań i projektów. Jednocześnie, wysoki poziom aktywności społecznej może przyczynić się do rozwoju lokalnej gospodarki, poprawy warunków życia i zachęcenia do zamieszkania na obszarze.

Wykres nr 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

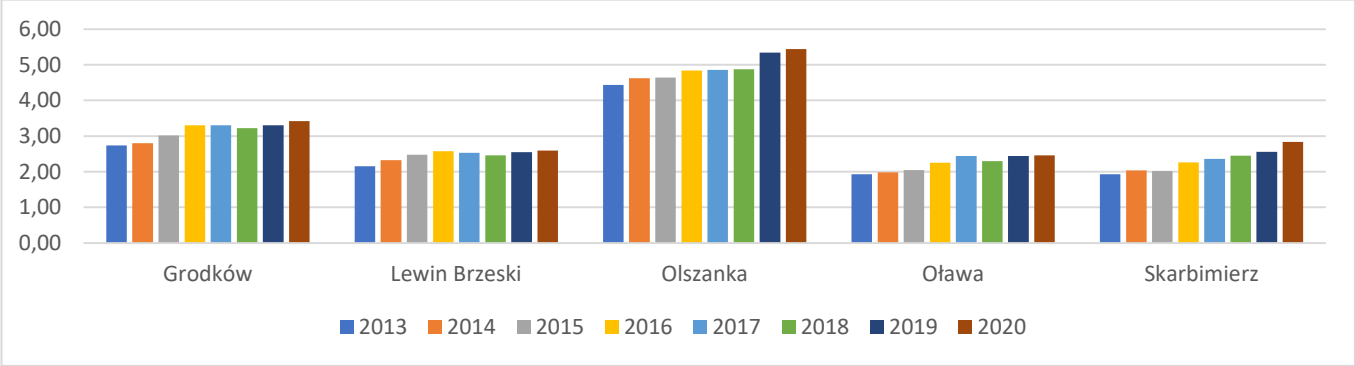

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Pomimo wsparcia ze strony LGD oraz innych dostępnych programów wsparcia dla organizacji pozarządowych dostępnych na obszarze, trzeci sektor zmaga się z licznymi zdiagnozowanymi problemami, do których zaliczamy: niewystarczający dostęp do źródeł finansowania według wskazywanych potrzeb, brak doświadczenia w zarzadzaniu organizacją, co prowadzi często do problemów związanych z planowaniem, zarządzaniem zasobami ludzkimi czy finansami. Mieszkańcy wskazali podczas konsultacji na wciąż niewystarczające umiejętności i kwalifikacje przedstawicieli NGO oraz niewystarczające środki na działalność organizacji.

W latach 2014-2022 powstała liczna infrastruktura rekreacyjna, sportowa i kulturalna na obszarze, a konsultacje wykazały, iż oprócz dalszego rozwijania istniejącej infrastruktury niezbędne jest wsparcie w zakresie animacji czasu wolnego z wykorzystaniem istniejących obiektów oraz wzmocnienie integracji mieszkańców. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców w ramach projektowanej perspektywy finansowej przewidziano niezbędne przedsięwzięcia, które są zgodne z oczekiwaniami społeczności lokalnej w zakresie wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Ubóstwo to jedna z form nierówności społecznych, która charakteryzuje się brakiem podstawowych zasobów materialnych, takich jak mieszkanie, jedzenie, odzież czy środki higieny. Występowanie nadmiernych rozpiętości pomiędzy osobami i grupami społecznymi w zakresie zaspokajania tych podstawowych potrzeb jest jednym z głównych objawów ubóstwa. Osoby dotknięte ubóstwem często mają ograniczone możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i kulturowym, co z kolei utrudnia im zdobywanie kompetencji oraz poprawę swojej sytuacji materialnej i społecznej. Wskaźnik beneficjentów korzystających z pomocy społecznej na 10 tyś mieszkańców dla obszaru objętego LSR przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Gmina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grodków	770	722	627	550	409	327	266	217
Lewin Brzeski	1 106	981	864	758	661	515	460	424
Olszanka	568	569	523	494	426	352	267	193
Oława	627	499	410	378	339	392	326	240
Skarbimierz	550	543	484	413	415	355	277	234

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Wskaźnik beneficjentów korzystających z pomocy społecznej jest jednym z głównych wskaźników pozwalających ocenić skalę problemów społecznych, takich jak ubóstwo i wykluczenie społeczne, na obszarze działalności Stowarzyszenia. Zmniejszenie wskaźnika o połowę w ciągu ostatnich kilku lat świadczy o pewnym postępie w redukcji tych problemów, jednak wciąż pozostają one bardzo widoczne i dotykają dużej liczby osób. Kobiety często są bardziej narażone na te problemy niż mężczyźni, ze względu na niższe wynagrodzenia, mniejszą reprezentację w zarządach firm i trudniejszy dostęp do rynku pracy, szczególnie po przerwie związanej z macierzyństwem. Osoby dotknięte ubóstwem często mają ograniczone szanse na podjęcie pracy, dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej czy kultury. Te wszystkie czynniki przyczyniają się do zwiększenia nierówności społecznych i utrudniają rozwój społeczności lokalnej.

Istotnym elementem wykluczenia społecznego stało się wykluczenie cyfrowe, które szczególnie dotyczy osób w wieku powyżej 60 roku życia i stanowiło poważny problem zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19. Według badania „Sytuacja osób starszych w 2020 roku"(Warszawa, GUS 2021)[3], w 2020 roku tylko 43,2% osób powyżej 65 roku życia korzystało z Internetu w przeciągu ostatnich 3 miesięcy na dzień badania. Niski odsetek seniorów korzystających z Internetu wskazuje na potrzebę podjęcia działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w tej grupie wiekowej. Ważne jest zapewnienie dostępu do odpowiednich szkoleń i programów edukacyjnych, które pomogą starszym osobom zdobyć podstawowe umiejętności obsługi komputera, korzystania z Internetu oraz mediów społecznościowych, szczególnie uwzględniając kontakt z bliskimi za pośrednictwem technologii cyfrowych.

Podczas przeprowadzonych konsultacji z przedstawicielami Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej na obszarze, wskazano na konieczność wsparcia kobiet z uwagi na fakt, iż są dominującą grupą, która doświadcza przemocy domowej, są głównymi beneficjentami pomocy społecznej. Przemoc domowa jest poważnym problemem społecznym, który ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne, psychiczne i emocjonalne kobiet oraz ich dzieci.

[3] Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r., Warszawa, Białystok 2021, Główny Urząd Statystyczny

Potwierdzają to statystyki publikowane przez Policję, które mówią, iż w 2020 roku liczba osób, które doświadczyły przemocy domowej wyniosła 85 575 osób, z czego 62 866 osób było kobietami (73,46%). [4]

W związku z powyższym podjęte zostaną działania ukierunkowane na redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego, poprzez inicjowanie projektów społecznych i działań edukacyjnych. Ważne jest również zachęcanie ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i podnoszenie świadomości na temat problemów społecznych, co pozwala na budowanie więzi i zwiększanie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz jej rozwoju. Podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami zdiagnozowano również inne problemy społeczne:

- niewystarczające wykorzystanie lokalnych walorów i zasobów na rzecz rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej,
- niski poziom świadomości mieszkańców o lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych,
- negatywne konsekwencje na obszarze wynikające ze zmian klimatu,
- niewystarczająco rozwinięta oferta produktów i usług lokalnych,
- konieczność dostosowania się do dynamicznie zmieniających się warunków prowadzenia działalności gospodarczej,
- bariery w rozwoju aktywności organizacji pozarządowych oraz liderów lokalnych,
- niski poziom zaangażowania młodzieży w życie społeczne obszaru,
- niewystarczająca oferta integracji i aktywizacji dla rosnącej grupy seniorów,
- niedostateczny dostęp do opieki nad dziećmi - kobietom często brakuje wsparcia w opiece nad dziećmi, co utrudnia im podjęcie pracy lub prowadzenie działalności zawodowej,
- wykluczenie cyfrowe osób powyżej 60 roku życia.

Z wieloletniego doświadczenia i obserwacji, a także prowadzonych konsultacji z Domami Kultury na obszarze, prowadząc analizy dotyczące oferty edukacyjnej i kulturalnej dla osób młodych do 25 roku życia oraz seniorów powyżej 60 roku życia. Zazwyczaj prowadzone są wydarzenia w małych miasteczkach takich jak Grodków i Lewin Brzeski, a cały obszar obejmuje 113 sołectw, gdzie cała oferta edukacyjna, kulturalna ogranicza się do jednodniowych wydarzeń takich jak dzień dziecka czy dzień seniora.

W ramach strategii zostaną podjęte działania ukierunkowane na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych, co pozwoli na budowanie więzi i zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz jej rozwoju. Dzięki temu będziemy mogli poprawić jakość życia mieszkańców i przyczynić się do zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego. W ramach wdrażania LSR przewidziano sześć projektów grantowych, które będą realizowane głównie przez organizacje pozarządowe z obszaru objętego LSR.

6. Opis dziedzictwa kulturowego i zabytków

Obszar LGD posiada przeciętne zasoby przyrodnicze w porównaniu do innych regionów kraju, jednak znajdujące się walory przyrodnicze i krajobrazowe charakteryzują się wysokim poziomem różnorodności biologicznej i przyrodniczej, dlatego część obszarów włączono do sieci Natura 2000. Ponadto na terenie LGD znajduje się wiele pomników przyrody oraz następujące rezerwaty przyrody:

- Gmina Grodków – Kokorycz, Dębina;
- Gmina Olszanka – Przylesie;
- Gmina Oława – Zwierzyniec, Kanigóra, Grodziska Ryczyńskie, Leśna Woda.

Najcenniejszymi zabytkami są obiekty sakralne ze średniowieczną polichromią, założenia rezydencjalne, dworskie i folwarczne oraz układy urbanistyczne. Obszar cechuje się ponadto charakterystyczną zabudową wiejską z okresu międzywojennego (domy z bogatymi zdobieniami zewnętrznymi oraz zachowanymi budynkami gospodarczymi: stodołami, spichlerzami, kuźniami).

[4] https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html

Turystycznie obszar LGD jest klasyfikowany jako przeciętnie atrakcyjny, ale charakteryzuje go duży potencjał kulturowy i historyczny. Na terenie znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a w większości są to kościoły i pałace. W okresach programowania na lata 2007-2013 oraz 2014-2020 w ramach realizacji LSR przeznaczono również środki na operacje związane z podtrzymaniem materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Śródki były przeznaczone na przeprowadzenie prac restauratorskich/konserwatorskich. Potrzeby finansowe w zakresie prac restauratorskich i konserwatorskich są wciąż duże i istnieje potrzeba finansowania obiektów z różnych źródeł i instytucji.

Do największych atrakcji historyczno-kulturowych należą m.in.:

- **Szlak Polichromii Brzeskich***,* który przebiega przez obszar LGD i zawiera największe w Polsce skupisko 20 unikalnych polichromii znajdujących się w kościołach, niezmiernie istotnych dla dziejów malarstwa gotyckiego na Śląsku. Pomimo istnienia szlaku i ponoszonych wydatków związanych z renowacją, restauracją i oznakowaniem, jego przygotowanie do zwiedzania jest ciągle niewystarczające. Na szczególną uwagę zasługuje **Kościół parafialny pw. św. Jakuba Apostoła w Małujowicach, w którego wnętrzu znajdziemy** bogate polichromie przedstawiające m.in. sceny Genezis i Dzieciństwa Chrystusa. Ze względu na wartość artystyczną kościół jest nazywany „Śląską Sykstyną".
- **Pałac w Oleśnicy Małej** – jest on jednym z największych na Dolnym Śląsku. Historia sugeruje, że w latach 1220-27 na jego miejscu istniała pierwsza komandoria templariuszy na tym terenie. Po likwidacji zakonu majątek przejęli w 1312 r. Joannici, zwani również szpitalnikami i kawalerami maltańskimi. W ich rękach znajdował się aż do sekularyzacji dóbr kościelnych w 1810 roku. Od 1814 stał się za zasługi w wojnie z Napoleonem własnością feldmarszałka Hansa Yorcka von Wartenburg. Do jego potomków pałac należał do 1945 r. Od roku 1955 pałac jest siedzibą Zakładu Doświadczalnego Hodowli i Aklimatyzacji Roślin. [5]
- **Ryczyn** – dawny gród obronny, który strzegł przeprawy przez Odrę i wiodących tamtędy szlaków. Znajduje się on na terenie Nadleśnictwa Oława. Od wielu lat w okolicach Rezerwatu Archeologicznego organizowane są liczne spotkania historyczne.
- **Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła w Grodkowie** – pierwsza wzmianka pojawiła się w 1282 roku. Kościół posiada wczesnogotyckie prezbiterium o układzie wendyjskim pochodzące z XIII wieku, pozostała część ma układ polski.

7. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne podkreślające specyfikę obszaru, w tym promocja i sprzedaż produktów

Obszar LGD jest zamieszkiwany przez ludność napływową głównie z Kresów Wschodnich, Pogórza Karpackiego, Polski Centralnej, która osiedliła się na tych terenach po II wojnie światowej. Wraz z przybyciem ludności, w regionie została zaszczepiona kultura, obyczaje i tradycje, które zostały przywiezione przez mieszkańców, stanowią o wartości ich korzeni i są kultywowane do dziś.

Bez wątpienia ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i historycznego obszaru są liczne imprezy, które zaistniały na terenie obszaru, a ich dalsza kontynuacja jest niezmiernie ważna, aby młode pokolenie mogło poznać i docenić bogactwo kulturowe i historyczne tych terenów. Imprezy takie jak festiwale folklorystyczne, koncerty, wystawy czy warsztaty rzemieślnicze stanowią doskonałą okazję do zachowania i przekazywania tradycji oraz tworzenia więzi społecznych.

Kontynuacja tych wydarzeń jest niezwykle istotna, aby zapewnić dziedzictwo kulturowe obszaru, umożliwić integrację mieszkańców oraz przyciągnąć turystów z zewnątrz, chcących doświadczyć autentycznego lokalnego życia i kultury. Dlatego ważnym aspektem działań w ramach LSR jest wspieranie i promowanie organizacji lokalnych, stowarzyszeń i inicjatyw społecznych, które angażują się w organizację tych wydarzeń i dbają o zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru dla przyszłych pokoleń. Zaliczyć do nich można np.: HERODY i Dni Dziedzictwa w Lewinie Brzeskim, obchody rocznicy Bitwy pod Małujowicami w Gminie Skarbimierz, Festiwal Pieśni

[5] https://gminaolawa.pl/dla-turystow/zabytki/palac-w-olesnicy-malej/

Patriotycznej TOBIE POLSKO w Olszance, spotkania historyczne w dawnym grodzie Ryczyn w Gminie Oława, Międzynarodowe Konfrontacje Muzyczne „Muzyczna Jesień" oraz Festiwal Twórczości Artystycznej w Gminie Grodków.

Kluczowym elementem, charakterystycznym dla tradycji obszaru są produkty lokalne, do których zaliczamy między innymi produkty kulinarne; napój kandybał, tradycyjne wędliny, owoce, warzywa, miody, szynka w cieście, pierogi różnego rodzaju, rybki z Oławy, ciasta, zupy. Wyroby te cechuje przede wszystkim sposób ich przyrządzania przekazywany z pokolenia na pokolenie. Duże znaczenie dla obszaru mają również różnego rodzaju wyroby rękodzielnicze, które możemy podziwiać podczas imprez wiejskich i gminnych. Istotnym ogniwem promocji i ekspozycji zasobów są targi chłopskie, kiermasze, jarmarki, których organizacja na obszarze LGD jest ważnym elementem nie tylko promocji, ale również bezpośredniej sprzedaży.

W latach 2014-2022 na obszarze objętym LSR przeprowadzono inwentaryzację produktów lokalnych bazujących na rękodziele, w ramach czego wyłoniono lokalnych producentów, którzy sprzedają swoje wyroby na utworzonej stronie internetowej. Producenci wykorzystują opracowaną strategię marketingową do promocji swojego rękodzieła, do którego zaliczamy m.in. ręcznie robione pierniki okolicznościowe, drewniane elementy ozdobne czy ręcznie szyte zabawki i dekoracje świąteczne. Liczba i charakter dostępnych produktów lokalnych jest zróżnicowany i zaspokaja różnorodne gusta i potrzeby konsumentów. Wprowadzenie takich działań na obszarze objętym LSR przyczyniło się do ożywienia lokalnej gospodarki, zachęcenia mieszkańców do kupowania produktów lokalnych i wzrostu świadomości w zakresie znaczenia i wartości produktów regionalnych.

8. Zrównoważony rozwój na obszarze objętym LSR

Wdrażanie działań związanych z ochroną środowiska, edukacją ekologiczną oraz rozwojem przedsiębiorczości na obszarze wymagało zdiagnozowania wyzwań i zagrożeń, wynikających ze zmieniających się warunków środowiskowych i klimatycznych. Jednym z poważniejszych problemów podnoszonych przez mieszkańców w procesie prowadzonych konsultacji społecznych był brak świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i przedsiębiorców, który prowadził do nieodpowiedzialnego gospodarowania zasobami naturalnymi oraz wytwarzaniem niepotrzebnych odpadów.
Podjęte zostaną działania edukacyjne, mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw ekologicznych. Według raportu „Ochrona Środowiska 2022"[6] (GUS 2022) w okresie ostatnich lat bilans emisji głównych zanieczyszczeń powietrza przypadający na grupę gospodarstw domowych, ilość emitowanych gazów takich jak dwutlenek siarki, tlenek azotu oraz pyły systematycznie rośnie. W celu przeciwdziałania temu problemowi przewidziano w ramach wdrażania LSR operacje, które zakładają podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców na obszarze. Będą to m.in. warsztaty i szkolenia, które pozwolą na zdobycie wiedzy z zakresu zasad ekologicznego gospodarowania odpadami, ograniczenia zużycia energii oraz zmiany nawyków konsumenckich na bardziej przyjazne środowisku. Jednocześnie, w ramach projektu Grantowego przewidziane są konkretne inwestycje, takie jak ekologizacja miejsc spotkań i infrastruktury rekreacyjnej, które pozytywnie wpłyną na jakość życia mieszkańców i stan środowiska naturalnego.

Konsultacje społeczne wskazały, iż na obszarze jedną z głównych słabości jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, pomimo rosnącej świadomości ekologicznej i coraz większej liczbie inicjatyw proekologicznych, wykorzystanie OZE wciąż pozostaje na stosunkowo niskim poziomie.

Najczęściej spotykanym źródłem energii na obszarze są tradycyjne, nieekologicznie sposoby produkcji energii, takie jak spalanie węgla, drewna czy oleju opałowego. Znaczna część gospodarstw domowych nadal korzysta z tych źródeł energii do ogrzewania i wytwarzania ciepłej wody, co ma negatywny wpływ na jakość powietrza oraz stan środowiska. Słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na obszarze można tłumaczyć kilkoma czynnikami. Po pierwsze, brakuje odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby łatwe i tanie pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł, takich jak panele fotowoltaiczne czy kolektory słoneczne. Po drugie, niska

[6] Ochrona Środowiska 2022" (GUS 2022)

świadomość ekologiczna mieszkańców oraz brak zachęt finansowych ze strony władz do inwestowania w odnawialne źródła energii.

Aby przezwyciężyć tę słabość, LGD skupi się na promowaniu inicjatyw proekologicznych oraz zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat korzyści wynikających z wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Podjęte zostaną działania edukacyjne, takie jak organizacja warsztatów, szkoleń i spotkań dla mieszkańców, które będą skupiać się na tematyce związanej z odnawialnymi źródłami energii, ich korzyściami i sposobami ich wykorzystania.

Wszystkie inicjatywy będą monitorowane i oceniane pod kątem ich wpływu na środowisko oraz korzyści, jakie przynoszą dla mieszkańców i lokalnej gospodarki. Ponadto, LGD będzie podejmować działania mające na celu promowanie zrównoważonego rozwoju obszaru. W ten sposób, LGD będzie działała na rzecz poprawy jakości środowiska, a jednocześnie przyczyni się do rozwoju lokalnej gospodarki poprzez promowanie zrównoważonych i innowacyjnych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii. W ramach branż, które będą traktowane priorytetowo znajdują się podmioty chcące utworzyć lub rozwinąć działalność gospodarczą związaną z ochroną środowiska, do których zaliczamy np. firmy zajmujące się recyklingiem, montażem instalacji fotowoltaicznych, oczyszczaniem wody, montażem systemów zbierania deszczówki oraz prowadzące edukację ekologiczną dotyczącą zielonej gospodarki itp.

9. Analiza mocnych i słabych stron oraz zidentyfikowanych szans i zagrożeń

W ramach przeprowadzonego procesu opracowania LSR skupiono się na analizie SWOT, za pomocą której zidentyfikowano i zhierarchizowano kluczowe czynniki mające wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD. Wyniki analizy powstały po przeprowadzeniu prac grupy Lokalnych Liderów, konsultacji społecznych przeprowadzonych na terenie każdej z gmin członkowskich LGD.

W spotkaniach brali udział przedstawiciele każdego z trzech sektorów wchodzących w skład LGD, przedstawiciele grup docelowych i grup wymagających szczególnego wsparcia na obszarze objętym LSR, którzy zamieszkiwali obszar LGD. Po zebraniu informacji ze spotkań gminnych, zbieraniu opinii za pośrednictwem strony internetowej, stworzone zostały propozycje zapisów analizy SWOT. Następnie te propozycje zostały skonsultowane z grupą Lokalnych Liderów. Ostatecznie, wnioski zebrane podczas tych konsultacji zostały uwzględnione w końcowej wersji analizy SWOT.

Zaprezentowana w dokumencie analiza SWOT, w sferze mocnych i słabych stron, przygotowana została z uwzględnieniem najważniejszych dla zrównoważonego rozwoju sfer:

- sfery środowiskowo – kulturowej – obejmującej takie zagadnienia jak zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru, dziedzictwa, tradycję i obrzędy, uwarunkowania geograficzne i ofertę turystyczną bazującą na wymienionych elementach;
- sfery gospodarczej – obejmującej zagadnienia związane z bezrobociem, kwalifikacjami zawodowymi, usługami i produkcją na obszarze, infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi biznesu, grupami wymagającymi szczególnego wsparcia;
- sfery społecznej – obejmującej zagadnienia związane z aktywnością obywatelską i społeczną, ofertą aktywizacyjną, infrastrukturą społeczną, sytuacją grup wymagających szczególnego wsparcia.

Tabela nr 10. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Sfera środowiskowo - kulturowa – istniejące formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000 – znajdujące się na obszarze szlaki kulturowe – istniejące obiekty sakralne (zabytkowe, w tym	**Sfera środowiskowo - kulturowa** – niedoinwestowane zabytkowe parki i pałace (duża ich liczba znajduje się u prywatnych właścicieli, mała dostępność dla turystów, niewystarczające oznakowanie i ilość tablic

cmentarze i krzyże pokutne) – charakterystyczna zabudowa wiejska i miejska – liczne imprezy o walorach kulturowych – podtrzymywanie tradycji i zwyczajów lokalnych – wysokie poczucie tożsamości lokalnej – duży potencjał turystyczny cieków wodnych – istniejący szlak Polichromii Średniowiecznych – duża liczba zbiorników powyrobiskowych – rozwinięta baza do prowadzenia działalności kulturalnej i rekreacyjnej – istniejące ścieżki rowerowe	informacyjnych) – zły stan niektórych obiektów kulturalnych – zbyt mała liczba miejsc prezentujących lokalną kulturę i tradycję – słabe oznakowanie szlaków kulturowych – słabo rozwinięta sieć ścieżek edukacyjnych – słabo rozwinięte zaplecze gastronomiczno – turystyczne – bardzo słabo rozwinięty regionalny system ścieżek rowerowych – niewystarczająca świadomość społeczna na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, co ogranicza skuteczność działań podejmowanych na rzecz ochrony środowiska i klimatu – brak systemu informacji turystycznej – słabo rozwinięta baza turystyczna, w tym agroturystyka czy ekoturystyka – niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców – niski poziom wiedzy o zasobach przyrodniczych i kulturowych obszaru – zanikanie lokalnych tradycji i zwyczajów – słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – zanieczyszczone powietrze, szczególnie w okresie zimowym – zbyt mała oferta zajęć dotyczących kultury i ekologii dla dzieci i seniorów – słaba wewnętrzna promocja walorów i zasobów wewnątrz obszaru – słaba znajomość wśród mieszkańców(w tym kobiet) regionu, kultury i historii lokalnej – brak poczucia więzi i utożsamiania się z obszarem wśród kobiet, które nie dawno zamieszkały na terenie LGD – słaba wiedza o kulturze regionu wśród mieszkańców, w tym kobiet
Sfera gospodarcza – istniejące usługi dla ludności na wsi (mechanik samochodowy, kosmetyczka, fryzjerka, itp.) – podtrzymywanie tradycji „wiejskości" (utrzymanie wiejskości wsi, tradycji, zwyczajów i obyczajów) oraz wykorzystanie tych walorów do prowadzenia działalności gospodarczej np. skansen, ściąganie turystów do agroturystyki – istniejąca grupa osób chcąca rozpocząć działalność gospodarczą – osoby z dużym doświadczeniem zawodowym (w tym	**Sfera gospodarcza** – zbyt mała liczba różnorodnych usług dla mieszkańców – słaba informatyzacja wsi – mała liczba gospodarstw agroturystycznych – słaba promocja lokalnych przedsiębiorców – słaba oferta, która pogłębiała by wiedzę młodzieży/dorosłych nt. postawy przedsiębiorczości/wiedzy nt. prowadzenia własnego biznesu – mali przedsiębiorcy mają problem z

w prowadzeniu własnej firmy) – liczne tereny przeznaczone pod budownictwo i tereny inwestycyjne – istnienie stref ekonomicznych na terenie LGD – położenie przy autostradzie A4 – dobra gęstość sieci drogowej – dobre połączenie z potencjalnymi rynkami zbytu (Wrocław, Opole, Czechy, Niemcy) – istnienie pojedynczych tematycznych gospodarstw agroturystycznych np. dla motocyklistów, albo z własnym mini-zoo – istnienie firm dużych oraz sektora MŚP – dobre gleby do uprawiana rolnictwa – duże, dobrze zmechanizowane gospodarstwa rolne – rolnicy skutecznie wykorzystują środki unijne – napływ ludzi z miast podnosi potencjał na wsi (dochody, wykształcenie, etc.)	utrzymaniem rentowności działalności – niewykorzystany potencjał edukacyjny ludzi z dużym doświadczeniem zawodowym (w tym w prowadzeniu własnej firmy) – niewystarczające zachęty dla małych przedsiębiorców ze strony gmin – mało organizacji zrzeszających przedsiębiorców i reprezentujących ich interesy – mali, lokalni przedsiębiorcy nie istnieją w Internecie – słabe przygotowanie ludzi zainteresowanych otwarciem własnej działalności do prowadzenia biznesu – słabe przetwórstwo produktów rolnych (jedynie istnieje uprawa) – niska świadomość ekologiczna rolników (np. dokonywanie oprysków w dzień w skutek czego masowo giną pszczoły) – brak wiedzy nt. tego jak sprzedawać produkty lokalne – coraz mniejsza liczba producentów produktów rolnych w tym w szczególności producentów produktów ekologicznych – „umiastowienie" wsi, która przestaje pełnić funkcje rolnicze, a staje się „sypialnią" okalających ją miast – zdecydowana większość bezrobotnych na obszarze to kobiety, – słabe wykorzystanie walorów turystycznych LGD – mała liczba produktów lokalnych – słaba dywersyfikacja upraw – słaba oferta usług opiekuńczych i terapeutycznych dla seniorów oraz dzieci i młodzieży – trudności w uzyskaniu dostępu do finansowania przedsiębiorstw dla kobiet, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw – konieczność inwestycji: Rozwój gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych wymaga inwestycji w infrastrukturę, taką jak zakwaterowanie, zaplecze rekreacyjne czy wyposażenie edukacyjne, co może stanowić barierę dla rolników z ograniczonymi środkami finansowymi
Sfera społeczna – wyedukowane społeczeństwo – w większości miejscowości jest dobry dostęp do świetlicy – w społecznościach występują lokalni liderzy – dobra baza rekreacyjno – sportowa	**Sfera społeczna** – niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych – niewystarczające wykorzystywanie świetlic w celu integracji mieszkańców – brak środków finansowych na zatrudnienie

– profilaktyka prowadzona w szkołach na temat uzależnień – funkcjonujące fundusze sołeckie – funkcjonujące stowarzyszenia – istnienie LZS-ów i klubów sportowych – istnienie i działalność jednostek kultury – wykorzystanie zielonych siłowni przez seniorów – dobry dostęp do przedszkoli – dobrze rozwinięta sieć szkół – duża grupa młodzieży – aktywizujące się środowisko senioralne – rosnące umiejętności pozyskiwania środków – rozwijająca się sieć zielonych siłowni	animatorów w świetlicach – zróżnicowany poziom infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej w poszczególnych gminach – społeczne przyzwolenie na nadmierne spożywanie alkoholu – dostęp do narkotyków – praca opieki społecznej nie jest dostosowana do aktualnych problemów – niewystarczająca liczba aktywnych stowarzyszeń – młodzież nie angażuje się w wystarczający sposób w życie społeczne – nieodpowiadająca potrzebą oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży – Słaba oferta spędzania czasu wolnego dla kobiet w różnym wieku – niezaspokajający wszystkich potrzeb program ośrodków kultury – zbyt słaba integracja obszaru LGD – niewystarczająca oferta spędzania czasu i miejsc pobytu dla seniorów i młodzieży – mało elastyczna oferta opieki nad dziećmi – brak zorganizowanej opieki nad osobami starszymi – słaby dostęp do lekarza – wciąż zbyt małe umiejętności i kwalifikacje przedstawicieli organizacji pozarządowych – słabe wsparcie dla aktywności organizacji pozarządowych – istniejące w społeczeństwie uzależnienia, w tym cyber uzależnienie – zbyt mała liczba działań dla seniorów – zbyt mała liczba Kół Gospodyń Wiejskich – słaba oferta usług opiekuńczych i terapeutycznych dla seniorów oraz dzieci i młodzieży – trudności w uzyskaniu opieki nad dziećmi i opieki medycznej, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach – brak dostępu do odpowiedniej pomocy w sytuacjach kryzysowych, takich jak przemoc domowa czy problemy zdrowotne – brak świadomości społecznej na temat problemów kobiet, ich wykluczenia w małych miejscowościach
SZANSE	ZAGROŻENIA
Strefa środowiskowo - kulturowa – napływ turystów – nowe miejsca pracy w turystyce	**Strefa środowiskowo - kulturowa** – obszary Natura 2000 utrudniają swobodny rozwój inwestycji, w tym turystycznych

– powrót na wieś – migracja z miast – pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój turystyki	– powodzie, klęski żywiołowe, zanieczyszczenie powietrza i wody, degradacja gleb i zasobów przyrodniczych – niski poziom zaangażowania mieszkańców i lokalnych liderów w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska – ograniczone środki na organizację imprez o szczególnych wartościach kulturowych – degradacja obiektów zabytkowych wskutek braku środków finansowych bądź ze względu na złe zarządzanie przez prywatnych właścicieli – wymieranie pszczół (zagrożenie dla rolnictwa w tym ekologicznego) – niekorzystne zmiany klimatyczne na obszarze – brak infrastruktury, np. sieci ścieżek rowerowych, które umożliwiałyby ekoturystykę oraz wykorzystywanie roweru jako alternatywnej formy transportu w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych
Strefa gospodarcza – wykorzystanie możliwości tworzenia wiosek tematycznych – napływ nowych mieszkańców na wieś (z inną wizją wsi, z doświadczeniami z miasta, otwartych na nowości) – zmiana mentalności mieszkańców wsi – wykorzystanie możliwości promocji pszczelarstwa – np. ścieżki edukacyjne – coraz większa świadomość społeczna nt. potrzeby nauki przedsiębiorczości – oficjalne statystyki bezrobocia mówią, że ono spada – wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – stworzenie systemu ulg, zachęt dla małych przedsiębiorców – edukacja i edukacyjne programy dotyczące rolnictwa: Zagrody edukacyjne można wykorzystać jako narzędzie do podnoszenia świadomości społecznej na temat rolnictwa, zrównoważonego rozwoju i lokalnej produkcji żywności. Współpraca z instytucjami edukacyjnymi i organizacjami społecznymi może przynieść korzyści zarówno rolnikom, jak i społeczności lokalnej – dobra współpraca międzysektorowa w temacie przedsiębiorczości (gmina, przedsiębiorcy, urzędy pracy, ngo, szkolnictwo) – stworzenie szkół, szkoleń, kierunków w dziedzinach przydatnych na lokalnym rynku, gdzie zajęcia prowadzone będą nie przez nauczycieli, ale przez praktyków danego zawodu lub przedsiębiorców – rozwój turystyki weekendowej (szlaki, sprzedaż	**Strefa gospodarcza** – dalsze zaniechania w ramach systemu edukacji przedsiębiorczości – słabe wykorzystanie potencjału ludzi w sile wieku/poprodukcyjnym/seniorów – system edukacji niedostosowany do potrzeb aktualnego rynku pracy – niesprzyjające przepisy podatkowe w państwie (np. ZUS) – wysokie koszty tworzenia nowych miejsc pracy/ wysokie koszty pracy – dalsza emigracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym poza obszar LGD (do dużych miast, innych gmin, województw, zagraniczne gdzie istnieje możliwość zatrudnienia) – duże sieci handlowe są zagrożeniem dla sektora MŚP – zanika komunikacja publiczna (ktoś bez samochodu nie ma szans dostania się do innych miejscowości) – problem ukrytego bezrobocia – niski przyrost naturalny – młodzież ma zbyt wysokie aspiracje finansowe, nieproporcjonalne do posiadanych kompetencji (zmiana kulturowa – chcą zarabiać jak na zachodzie) – postawa roszczeniowa części mieszkańców wobec pracodawców – w dalszym ciągu niewielu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, dostosowanych do potrzeb pracodawcy

produktów lokalnych, żywności ekologicznej) – rozwój sprzedaży produktów lokalnych, żywności ekologicznej – rosnący popyt na produkty ekologiczne w kraju, wzrasta rynek świadomych odbiorców produktów ekologicznych oraz ludzi, którzy chcą aktywnie i zdrowo spędzać czas wolny poza miastem – duża ilość środków z UE na rozwój obszarów wiejskich – kobiety co raz częściej zgłaszają chęć prowadzenia własnego biznesu na wsi – wzrost zainteresowania ekoturystyką: rosnące zainteresowanie ekologicznymi i autentycznymi doświadczeniami podróżniczymi stwarza możliwości rozwoju dla gospodarstw agroturystycznych. Klienci poszukujący kontaktu z naturą i lokalnych tradycji mogą wybierać takie miejsca jako alternatywę dla standardowych opcji turystycznych	– duża rotacja niewykfalifikowanych pracowników (duże koszty dla pracodawców) – duże firmy mają prewencyjne warunki, ale gminy nie dbają w tym samym stopniu o lokalnych przedsiębiorców – niskie ceny skupu produktów rolnych – trudności w sprzedaży przez rolnika produktów przetworzonych (dżemy, sery, wędliny tzw. własnej roboty) – niesprzyjająca polityka rolna państwa i UE – niesprzyjające przepisy prawne w różnych dziedzinach, takich jak np. sprzedaż produktu lokalnego i ekologicznego
Strefa społeczna – migracja z miast na wsie – rozwój budownictwa mieszkalnego na terenie wiejskim – dostęp do kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje, wiedzę i umiejętności – wspieranie prawne i doradztwo dla aktywnych mieszkańców i organizacji pozarządowych – możliwość pozyskiwania funduszy – wsparcie przez gminy świetlic jako centrum edukacji, integracji i aktywizacji mieszkańców	**Strefa społeczna** – emigracja zarobkowa za granicę – wyludnianie się miejscowości – bierność mieszkańców – nieumiejętność wykorzystywania inwestycji (by dana inwestycja procentowała w przyszłości) – wykluczenie społeczne – uzależnienia – starzenie się społeczeństwa – zamykanie się na potrzeby drugiej osoby

10. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy potencjału i potrzeb LSR

W wyniku prac zdefiniowano następujące główne problemy i bariery rozwoju:

1. Niewystarczające wykorzystanie lokalnych walorów i zasobów na rzecz rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej - potrzeba lepszego wykorzystania zasobów historycznych i kulturowych, zachowanie dziedzictwa i szerzenia świadomości. Można to zrobić poprzez inwestowanie w infrastrukturę turystyczną i promowanie lokalnych walorów poprzez odpowiednie kampanie marketingowe;
2. Niski poziom świadomości mieszkańców o lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych - potrzeba podniesienia świadomości mieszkańców o bogactwie przyrodniczym i kulturowym obszaru, aby zwiększyć ich zaangażowanie w rozwój lokalnej społeczności i turystyki. Można to osiągnąć poprzez kampanie informacyjne, organizowanie szkoleń i warsztatów, a także włączenie mieszkańców w proces tworzenia lokalnej oferty turystycznej;
3. Negatywne konsekwencje na obszarze wynikające ze zmian klimatu - potrzeba podjęcia działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu, aby minimalizować negatywne skutki dla obszaru. Można to osiągnąć poprzez inwestycje w infrastrukturę dostosowaną do zmieniających się warunków, promowanie działań proekologicznych i edukowanie społeczności lokalnej na temat wpływu człowieka na środowisko;
4. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców - potrzeba zwiększenia świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Można to osiągnąć poprzez edukację, dobre praktyki oraz promowanie działań proekologicznych i przyjaznych dla środowiska;

5. Pogarszający się stan środowiska naturalnego na obszarze - potrzeba działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego obszaru, aby zapobiec dalszej degradacji. Można to osiągnąć poprzez promowanie działań proekologicznych, inwestowanie w infrastrukturę zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz edukowanie społeczności lokalnej na temat wpływu człowieka na środowisko.;
6. Niewystarczająco rozwinięta oferta produktów i usług lokalnych potrzeba zwiększenia liczby dostępnych produktów i usług, a także dostępności i jakości w celu przyciągnięcia nowych klientów i zwiększenia zainteresowania mieszkańców;
7. Konieczność dostosowania się do dynamicznie zmieniających się warunków prowadzenia działalności gospodarczej – w obliczu dynamicznie zmieniającego się rynku, przedsiębiorcy na obszarze LSR muszą być w stanie dostosować swoją ofertę biznesową do nowych wymagań, aby pozostać konkurencyjni, a także inwestowanie w nowe technologie, które pozwalają na efektywniejszą działalność gospodarczą;
8. Bariery finansowo-organizacyjne, w rozwoju aktywności organizacji pozarządowych oraz liderów lokalnych – istnieje potrzeba poszerzenia oferty szkoleniowej dla NGO i ich przedstawicieli, zwłaszcza z uwzględnieniem wsparcia instytucjonalnego dotyczącego aspektów formalno-prawnych;
9. Niski poziom zaangażowania młodzieży w życie społeczne obszaru – potrzeba stworzenia atrakcyjnych i interesujących możliwości dla ludzi młodych, które zachęcą do zaangażowania w życie społeczne na obszarze poprzez między innymi włączenie młodzieży w proces podejmowania decyzji i planowania rozwoju obszaru;
10. Niewystarczająca oferta integracji i aktywizacji dla rosnącej grupy seniorów – istnieje potrzeba stworzenia specjalnych zajęć oraz warsztatów dla seniorów, które będą odpowiadać ich potrzebom i zainteresowaniom. Zwiększenie dostępności dla seniorów do różnych form aktywności, takich jak kultura, sport, turystyka czy szkolenia;
11. Brak odpowiedniej oferty zajęć i programów rozwijających dla osób młodych do 25 roku życia - istnieje potrzeba stworzenia atrakcyjnych i różnorodnych zajęć, które pomogą młodzieży rozwijać swoje umiejętności, pasje i zainteresowania. Istnieje duże zapotrzebowanie na realizację warsztatów sportowych i kulturalnych, które przyczynią się do zagospodarowania czasu wolnego młodych ludzi w interesujący sposób. Istotne jest zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej, która umożliwi aktywność fizyczną i wpłynie pozytywnie na poprawę stanu zdrowia, stworzenie lepszych warunków do życia, które pozwolą zminimalizować odpływ ludzi młodych do większych ośrodków miejskich.
12. Ograniczenia wynikające z barier społecznych dla aktywności kobiet - istnieje konieczność przełamywania barier społecznych, które utrudniają aktywność i rozwój kobiet na obszarze LSR poprzez organizację edukacyjnych warsztatów i szkoleń, dedykowanych specjalnie do kobiet, które pomogą we włączeniu społecznym, ich integracji na obszarze. Tworzenie przestrzeni społecznych, w których kobiety mogą wymieniać doświadczenia, wspierać się nawzajem i budować sieć wsparcia, jest również istotne. Promowanie równości płci, zmniejszenie stereotypów i przeciwdziałanie dyskryminacji są kluczowe dla stworzenia otoczenia sprzyjającego aktywności kobiet na obszarze LSR.
13. Brak wystarczających środków na wsparcie gospodarstw agroturystycznych oraz zagród edukacyjnych, co jest przeszkodą do zwiększenia atrakcyjności obszaru z uwagi na dostępną ofertę edukacyjną i rekreacyjną dla mieszkańców, której celem jest zatrzymanie odpływu młodych ludzi z obszaru. Gospodarstwa nie dysponują środkami na ten cel a wsparcie w ramach LSR dedykowane może stać się kluczowe w podjęciu kroków dywersyfikujących źródła dochodu.

Do opracowania wniosków z analizy SWOT wykorzystano rekomendacje zawarte w *Raporcie z zewnętrznej ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" na lata 2014-2020"*[7].

[7] Raport z zewnętrznej ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko–Oławska Wieś Historyczna" na lata 2014–2020(23)

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

W rozdziale tym przeanalizowano zgodność LSR z najważniejszymi dokumentami strategicznymi określającymi kierunki rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym. W przypadku poszczególnych dokumentów wskazano na priorytety/cel, powiązane z wyznaczonymi w LSR. Ponadto opisano kompleksowość, komplementarność i synergię zaplanowanych przedsięwzięć jako elementów LSR.

Dokumenty strategiczne Kraju

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 [8]

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zgodność i komplementarność LSR celami KSRR zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1.3, 2.1, 2.3.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa I Rybactwa 2030[9]

Głównym celem projektowanych działań rozwojowych w SZRWRiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

Zgodność i komplementarność LSR celami SZRWRiR zapewniają Przedsięwzięcia: 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027[10]

Dokument opracowany na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystujący możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna.

Plan Strategiczny WPR będzie realizował 9 celów szczegółowych Wspólnej Polityki Rolnej, w tym m.in.:

1) poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości,
2) przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
3) wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,
4) przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
5) przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
6) promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa.

Zgodność i komplementarność LSR celami PS WPR zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1,2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Dokumenty regionalne

Strategie Rozwoju Województwa to jedne z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorządy. Strategia określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności samorządu do standardów europejskich.

[8] Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

[9] Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa I Rybactwa 2030

[10] Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030[11]

Dokument ten określa następujące cele:

- Cel strategiczny 1. CZŁOWIEK I RELACJE – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę,
- Cel strategiczny 2. ŚRODOWISKO I ROZWÓJ – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi,
- Cel strategiczny 3. SILNA GOSPODARKA – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRWO zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030[12]**:**

Dokument ten określa następujące cele:

1) efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2) poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3) wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4) odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5) wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRWD zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1,2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Programy Regionalne

Regionalne Programy są dokumentami planistycznymi określającymi obszary, szczegółowe działania, jakie organy samorządu województwa podejmują lub mają zamiar podjąć na rzecz wspierania rozwoju województwa/regionu. Są dokumentami o charakterze operacyjnym, a więc są bardziej szczegółowe i podrzędne wobec strategii rozwoju.

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027[13]

Dokument ten określa m.in. następujące cel szczegółowy lub odrębny priorytet:

- wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne,
- wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia,
- wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Zgodność i komplementarność LSR celami FEO zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1,2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027[14]

Dokument ten określa m.in. następujące cele szczegółowe:

- wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia,
- wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych,
- wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.

Zgodność i komplementarność LSR celami FEDS zapewniają Przedsięwzięcia: 1.1., 1,2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3.

Zakres LSR jest komplementarny z interwencją programów krajowych służących realizacji celów polityki spójności na perspektywę 2021-2027, jak też innych instrumentów krajowych i unijnych.

[11] Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030
[12] Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
[13] Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
[14] Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

Zgodność i komplementarność LSR z celami/priorytetami ww. dokumentów strategicznych zapewniają cele nr 1 *Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej* i nr 2 *Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej* oraz przepisane do nich Przedsięwzięcia określone w LSR.

Operacje/zadania zaplanowane w LSR będą stanowiły wkład w katalog działań przewidzianych do ich realizacji na poziomie lokalnym. W szczególności należy mieć na uwadze aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej, wsparcie kultury i rozwoju kapitału społecznego, jako ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru, w tym integracji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju lokalnego.

Działania finansowane z innych funduszy unijnych/Programów, będą również przyczyniały się do zmian na obszarze Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej, co będzie wpływało na poprawę jakości życia mieszkańców. Szerokie wsparcie, o które będą mogły ubiegać się m.in.: JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe poczynając od wsparcia na podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, przez działania sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków oraz kompleksowe programy aktywizacji osób biernych zawodowo oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem, pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów oraz osiągniecie wartości dodanej. Ponadto warto podkreślić, że wdrażane w ramach LSR inicjatywy są bliżej mieszkańca, realizowane będą na poziomie gmin i miejscowości, gdzie często wsparcie z Programów o charakterze regionalnym nie dociera do odbiorców na poziomie lokalnym.

Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

W ramach LSR możemy wyróżnić kilka płaszczyzn mających kompleksowy/synergiczny charakter:

1. W ramach LSR założono kompleksowe działania na rzecz osób wymagających szczególnego wsparcia. W związku z depopulacją, starzejącym się społeczeństwem planowane jest stworzenie seniorom warunków umożliwiających im nadal aktywne działanie w społeczeństwie. Do kobiet oraz ludzi młodych dedykowane będą działania przyczyniające się do ich aktywizacji, integracji i samorealizacji. Z jednej strony priorytetowo będą traktowane inicjatywy mające na celu zapewnienie opieki nad osobami starszymi, tworzenie nowych form spędzania wolnego czasu, zapewnienia opieki nad dziećmi (preferowane działalności gospodarcze), z drugiej umożliwienie włączenia społecznego w celu podtrzymania aktywności tych grup poprzez stwarzanie odpowiednich warunków.
2. Komplementarne i synergiczne jest połączenie zadań „miękkich" oraz „infrastrukturalnych" celem osiągnięcia jednego celu, ponadto realizacja kilku projektów wiąże się z efektem skali;
3. Jako przykład, na komplementarność i synergię działań można wskazać Przedsięwzięcie 2.1 *Rozwijamy EKO Świadomość* 2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę oraz 2.3 *Wspieramy EKO Przedsiębiorczość*. W ramach Przedsięwzięć dotyczących różnych zakresów wsparcia należy zauważyć synergię działań o charakterze edukacji i promocji ekologii i ochrony środowiska poprzez inicjatywy „miękkie", infrastrukturalne a umożliwieniem rozpoczynania/rozwijania działalności gospodarczej nastawionej na skracanie łańcucha dostaw, na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez branże związane z zieloną gospodarką, a także dywersyfikację źródeł dochodów przez rolników. Wszystkie powyższe przedsięwzięcia uzupełniają się wzajemnie generując ostatecznie realizację Celu 2 Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej. W efekcie spodziewać się można, że na obszarze LGD w sposób kompleksowy nastąpi zajęcie się problemem niedostatecznych działań na rzecz ekologii i ochrony środowiska. Realizacja Celu 2 (poprzez Przedsięwzięcie 2.1, 2.2 oraz 2.3) zakłada ponadto różne grupy docelowe, różne sektory (potencjalnych wnioskodawców), ale na tym samym obszarze i w celu rozwiązania wspólnego problemu
   Podobnie jest w przypadku Celu 1, który w ramach poszczególnych przedsięwzięć będzie realizowany przez różne grupy – różne sektory (JST, NGO, Przedsiębiorcy), tym samym przedsięwzięcia są względem siebie uzupełniające, a różne sektory i partnerzy zintegrowani do realizacji wspólnego celu.

Podsumowując, następujące Przedsięwzięcia: 1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację, 1.2 Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe, 1.3 Wspieramy Rozwój Usług wzajemnie na siebie oddziałują i uzupełniają się ostatecznie realizując Cel 1, tj. Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej

4. Na synergię i komplementarność wpływ będzie mała LGD, która animować będzie nawiązywanie współpracy pomiędzy partnerami i realizację zadań/operacji w partnerstwie. Partnerstwo oznacza wartość dodaną i efekty lepsze niż realizacja tego samego działania w pojedynkę.
5. Mając na celu wspieranie realizacji celów i przedsięwzięć, które mają charakter zintegrowany w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji przewiduje się kryteria: *wykorzystanie lokalnych zasobów* oraz *powiązanie z innymi projektami*, które mają preferować projekty spełniające przesłanki integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Wartość dodana podejścia Leader w realizacji LSR:

- oddolne podejście do rozwoju obszarów wiejskich, działania zaplanowane do realizacji przy udziale mieszkańców i grup wymagających szczególnego wsparcia;
- zaangażowanie i partnerstwo 3 sektorów na równych prawach;
- zwiększenie kapitału społecznego lokalnych społeczności wiejskich (współpraca, integracja, wymiana doświadczeń, rozwój kontaktów itp.) – wzrost potencjału członków lokalnych społeczności;
- lepsze efekty w porównaniu do działań standardowych (kompleksowe działania, powiązane ze sobą i wielosektorowe, synergia, komplementarność, efekt skali, animacja, reakcja na konkretne potrzeby itp.);
- wzrost przedsiębiorczości i ich konkurencyjności na obszarze wiejskich;
- realizacja zadań przy uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju.

Dobór zakresów wsparcia w LSR wynika z potrzeb mieszkańców obszaru wykazanych na etapie konsultacji i jest skorelowany z celami i rezultatami, jakie LGD zamierza osiągnąć w wyniku realizacji LSR.

Dostępnym źródłem finansowania na etapie budowy LSR jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz rozwoju Obszarów Wiejskich, jednak celem osiągnięcia dodatkowych korzyści dla obszaru LGD planuje ubiegać się o dodatkowe źródła finansowania, w zależności od dostępności poszczególnych Programów (sposób wzmocnienia planowanych do osiągnięcia efektów).

LGD w ramach wdrażania LSR zaplanowała wdrażanie poszczególnych działań poprzez projekty grantowe, konkursy, animację oraz operacje własne. Dzięki zróżnicowaniu sposobów i dostosowaniu ich do potrzeb realizacji konkretnych celów nastąpi sprawne osiąganie wskaźników i realizacja LSR zgodnie z założeniami. Zróżnicowanie sposobów wdrażania powoduje jednocześnie efekt synergii, np. wsparcie animacyjne nastawione na zadania/operacje realizowane w partnerstwie spowoduje wzrost realizowanych zadań/operacji w partnerstwie. Działania wzajemnie się uzupełnią i w efekcie spowodują lepsze efekty wdrażania LSR.

Dzięki działaniom informacyjnym i promocyjnym nastąpi wzmocnienie planowanych do osiągnięcia efektów.

Kolejność ogłaszania naborów wynika z potrzeb zgłoszonych na etapie konsultacji, a także z analizy osiągnięcia kamieni milowych określonych w projekcie Umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR.

W zakresie realizacji **Celu 1 Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej,** Przedsięwzięcie **1.1 Wspieramy integrację i aktywizację** oraz **1.2 Zachowujemy dziedzictwo kulturowe** LGD przewiduje ubiegać się o wsparcie w ramach Programu Interreg Czechy-Polska 2021-2027 Priorytet 4-Współpraca instytucji i mieszkańców, a także w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych ogłaszanych każdego roku przez Zarząd Województwa Opolskiego.

W zakresie **Celu 2 Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej LGD**, Przedsięwzięcie **2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę** LGD przewiduje ubiegać się o wsparcie w ramach: Programów Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 w ramach priorytetu 2.1.2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO, w celu szczegółowym: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu

i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, a także innych dostępnych środków krajowych i zagranicznych, w ramach których będą dostępne środki na realizację działań związanych z celami LSR w okresie jej realizacji.
Realizacja zadań w ramach dodatkowych źródeł finansowania jest uzasadniona potrzebami wskazanymi na etapie budowy założeń LSR oraz konsultacji społecznych.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób.

Na podstawie wniosków płynących z badań ankietowych, warsztatów grupy Lokalnych Liderów, spotkań konsultacyjnych w gminach i konsultacji prowadzonych w biurze Stowarzyszenia, a także za pośrednictwem strony internetowej przygotowana została analiza SWOT obszaru i zestawienie wskazanych przez mieszkańców problemów obszaru. Na ich podstawie przygotowane zostało zestawienie problemów, które zgodnie z metodyką prac nad LSR, podzielone zostało na problemy oraz ich przyczyny i skutki. Następnie problemy przekształcone zostały na cele i przedsięwzięcia.

Do realizacji w ramach LSR zostały wybrane te cele i przedsięwzięcia, które są bezpośrednio możliwe do realizacji w ramach Interwencji I 1.13.1 - LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych została wypracowana struktura 2 celów:

1. **Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej,**
2. **Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**.

Cel 1: Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej odpowiada na problem **Słabej integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**. Wypracowany cel 1 odpowiada na potrzeby wskazane podczas konsultacji społecznych tj. m.in. (najczęściej pojawiające się): zwiększenie integracji i aktywizacji (włączenia) mieszkańców, w tym szczególnie osób młodych, starszych oraz kobiet, organizacja zadań wykorzystujących potencjał kulturowy obszaru, w tym edukacja i zwiększanie świadomości oraz odrestaurowanie obiektów zabytkowych.

Cel 2: Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej odpowiada na problem **Niewystarczających działań na rzecz ekologii i ochrony środowiska.** Wypracowany cel 2 odpowiada na potrzeby wskazane podczas konsultacji społecznych tj. m.in. (najczęściej pojawiające się): zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, realizacja zadań wpływających na stan środowiska naturalnego.

Poniższe tabele przedstawiają przyjętą strukturę celów z podziałem na Przedsięwzięć LSR wraz ze sposobem realizacji oraz zaplanowanymi do osiągnięcia wskaźnikami, źródłem i sposobem ich pomiaru.

Natomiast Plan działania, stanowiący załącznik do LSR, przedstawia zakładany czas realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu przyjętych dla poszczególnych celów mając na uwadze zaplanowane wsparci w poszczególnych okresach realizacji LSR.

Innowacyjność

Jednym z istotnych zaplanowanych elementów rozwoju lokalnego w LSR jest wprowadzanie nowych pomysłów, które modyfikują istniejące produkty, procesy, praktyki lub wprowadzają zupełnie nowe produkty i usługi, dlatego w lokalnych kryteriach wyboru uwzględniono innowacyjność jako czynnik wpływający na szeroko rozumiane pojęcie rozwoju.

Na potrzeby LSR określamy innowacyjność jako:
Innowacja to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszonego procesu, zastosowanie nowej technologii i/lub nowego sposobu wykorzystywania zasobów społecznych, kulturowych, przyrodniczych i/lub historycznych na obszarze objętym działaniem LGD.
Zachętą do wdrażania innowacji będzie zastosowanie podczas oceny operacji/zadań kryterium dotyczącego Innowacji. Ocena innowacyjności będzie dokonywana przez członków Rady w ramach lokalnych kryteriów wyboru na podstawie wniosku o przyznanie pomocy i znajdujących się w nim zapisach. Członek Rady będzie posiadał obowiązek stosowania, podczas oceny projektu zaproponowanej definicji innowacyjności, która powinna wynikać z jakości przygotowanego wniosku o przyznanie pomocy. Kryterium dotyczące Innowacyjności będzie stosowane w trakcie oceny operacji/zadań w ramach wszystkich przedsięwzięć określonych dla LSR.

Ponadto przewiduje się w LSR animowanie do wdrożenia Innowacji - szczegółowy opis sposobu animacji znajduje się w rozdziale III LSR.

Przedsięwzięciem innowacyjnym w LSR jest ***Przedsięwzięcie 2.3 – Budujemy EKO Infrastrukturę***. Poprzez realizację Projektu grantowego nastąpi wdrożenie innowacji polegającej na udostępnieniu na obszarze oferty spędzana wolnego czasu w miejscach przyjaznych środowisku lub/i przy wykorzystaniu infrastruktury której dużą część towarzyszącą stanowi roślinność - *metoda wdrożenia innowacji.*
Celem przedsięwzięcia jest promowanie innego niż dotychczas podejścia do terenów rekreacyjnych i poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie elementów przyrodniczych.
Założeniem jest aby w ramach Projektu Urządzeniom technicznym towarzyszyło wykorzystanie elementów natury, Celem jest ekologizacja miejsc spotkań, rekreacji i integracji, co pozwoli na stworzenie przestrzeni społecznych silniej oddziałujących na użytkownika od pojedynczych obiektów np. utworzony plac zabaw wśród elementów przyrodniczych pozwoli rodzicom na relaks i odprężenie lub budowa miejsca rekreacji z wykorzystaniem elementów edukacji o środowisku, klimacie, przyrodzie spowoduje dodatkową wartość w postaci wzrostu wiedzy i świadomości w danej dziedzinie. Stworzone miejsca mają pełnić 3 funkcje: zdrowotną, edukacyjną oraz rozrywki/zabawy. Kreatywna zabawa łączyć się ma ze świadomością ekologiczną.

Aktualnie na obszarze działania LGD nie były realizowane zadania powiązane tak mocno z przyrodą, planowane przedsięwzięcie będzie pierwszym tego typu działaniem, który pozwoli w kompleksowy sposób w 5 Gminach stworzyć miejsca EKO rekreacji i integracji a więc zagospodarować przestrzeń w sposób przyjazny środowisku. Przykładami takich przestrzeni mogą być: plac zabaw z towarzyszącymi szałasami, tunelami, zadaszeniami wykonanymi z wierzby, ścieżki sensoryczne z wykorzystaniem naturalnych materiałów (kamienie, piasek itp.) częściowe obsadzenie terenu roślinnością rodzimą – opisaną w postaci tablic, tworzenie ścieżek zdrowia, ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, place zabaw których elementami towarzyszącymi będą np.: warzywniak pozwalający obserwować wzrost roślin, donice/skrzynie do uprawy owoców, ziół, kwiatów, karmniki które umożliwią obserwację i dokarmianie ptaków, tablice z informacja o rodzimej roślinności. Planując EKO infrastrukturę w projekcie miejsca rekreacji i integracji należałoby uwzględnić nasadzenia z drzew, które przyjemnie chłodzą latem, gęste krzewy, które świetnie sprawdzą się w roli ogrodzenia a jednocześnie będą przyjaznym miejscem dla bytowania ptaków, rośliny pięknie pachnące dla relaksu i odprężenia. Przykładowe Korzyści z rozwiązania to: pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne osób korzystających z EKO infrastruktury, połączenie rekreacji dzieci z odpoczynkiem i relaksem opiekunów, edukacja w zakresie przyrody, ekologii i ochrony środowiska, zwiększenie zadowolenia mieszkańców z miejsca w którym żyją, zwiększenie atrakcyjności otoczenia.
Metodą wdrożenia innowacji oprócz realizacji przedsięwzięcia 2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę, jest także premiowanie operacji/zadań podczas oceny Rady poprzez kryterium wyboru operacji wskazujące na *innowacyjność,* a także działania aktywizujące, które zachęcać będą do wdrażania rozwiązań innowacyjnych w ramach realizowanych projektów przez przedsiębiorców - zwłaszcza podczas spotkań sieciujących oraz spotkań informacyjnych przed naborami.
Zachętą do wdrażania innowacji będzie przyznawanie dodatkowych punktów podczas oceny operacji/zadania w przypadku, gry operacja/zadanie spełni kryterium innowacyjności.

Efektem wdrożenia działań innowacyjnych będzie: wzrost jakości życia na obszarze, wzrost atrakcyjności obszaru LGD poprzez budowę innowacyjnej EKO infrastruktury, wzrost dochodów firm, tworzenie nowych miejsc pracy i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw dzięki wdrożonym innowacjom na poziomie firm, wzmocnienie zrównoważonego rozwoju dzięki wprowadzeniu rozwiązań zmniejszających negatywny wpływ na środowisko, rozwiązań proekologicznych i chroniących klimat i środowisko, wzrost atrakcyjności turystycznej dzięki wdrożeniu innowacyjnej infrastruktury. Wszystkie przewidziane działania ostatecznie wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru objętego LSR.

Tabela nr 11 Struktura celów, przedsięwzięć LSR i sposób realizacji wraz z uzasadnieniem

Cel 1. Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej		**Źródło finansowania: EFRROW, Interreg Czechy-Polska 2021-2027**	
Przedsięwzięcia	**Preferowany zakres projektów w ramach Przedsięwzięć**	**Sposób realizacji**	**Uzasadnienie**
1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	1. Działania mające na celu włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych oraz kobiet (osób w niekorzystnej sytuacji) zadania inwestycyjne oraz nieinwestycyjne; 2. Organizacja spotkań, edukacji, forów młodzieży; 3. Organizacja zadań i przedsięwzięć dla seniorów; 4. Organizacja spotkań, edukacji, doradztwa, konsultacji, forów kobiet; 5. Dostosowanie oraz budowa infrastruktury odpowiadającej na potrzeby seniorów, osób młodych oraz kobiet; 6. Edukacja przyszłych animatorów i liderów wśród młodzieży; 7. Kampania uświadamiająca seniorom i ich bliskim o możliwościach uzyskania pomocy i opieki; 8. Propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia 9. Realizacja inicjatywy SMART VILLAGE 10. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej i miejsc integracji mieszkańców (Infrastruktura społeczno-kulturowa); 11. Zagospodarowanie czasu wolnego dla seniorów, osób młodych oraz kobiet w	Projekt Grantowy dedykowany kobietom – zakres wsparcia zgodny z PS WPR, Projekt Grantowy dedykowany osobom młodym oraz seniorom – zakres wsparcia zgodny z PS WPR, Projekt Grantowy SMART VILLAGE – zakres wsparcia zgodny z PS WPR Klasyczne operacje – zakres wsparcia a zgodny z PS WPR, Animacja	Przedsięwzięcie to będzie miało charakter zintegrowany. Wybrane metody realizacji w przedsięwzięciu będą nastawione głównie na włączenie społeczne seniorów, osób młodych oraz kobiet, ich celem będzie wsparcie tych grup, ich integracja i aktywizacja. Pozwoli to na realizację celu mówiącego o wzroście integracji i aktywizacji, a tym samym wpłynie na minimalizację problemu jakim jest słaba integracja i aktywizacja mieszkańców na obszarze LGD. Cel zrealizowany zostanie poprzez realizację 2 Projektów grantowych, operacji realizowanych w ramach Klasycznych operacji infrastrukturalnych oraz nieinfrastrukturalnych, a także poprzez działania animacyjne realizowane przez LGD. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy obecnej sytuacji w jakiej znajdują się osoby starsze, osoby młode oraz kobiety, szczegółowej analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych Liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Ponadto planuje się konkursy dla kobiet, osób młodych oraz seniorów, spotkania dedykowane kobietom, środowisku młodzieżowemu i osobom starszym, których celem będzie ich aktywizacja i zwiększenia zaangażowania społecznego. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób adekwatny i inkluzywny.

	ramach funkcjonujących świetlic, domów kultury, bibliotek itp. 12. Wykorzystanie innowacyjnych metod edukacyjnych i aktywizacyjnych np. kody QR.		
1.2 Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe	1. Działania edukacyjne i integracyjne w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym warsztaty przywracania lokalnych tradycji, 2. Szkolenia dla edukatorów regionalnych 3. Działania promocyjne w zakresie zasobów kulturowych (mapy, foldery, aplikacje, oznakowanie, innowacyjne kody QR, identyfikacja zasobów itp.); 4. Organizacja imprez, pikników, festiwali itp. przybliżających mieszkańcom dziedzictwo kulturowe i historyczne; 5. Działania na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i kulturowej; 6. Identyfikacja i inwentaryzacja lokalnych zasobów 7. Stworzenie miejsc prezentujących lokalną kulturę i tradycję np. Izby regionalne; 8. Odnowienie miejsc/obiektów o szczególnym znaczeniu dla obszaru LGD. 9. Wykorzystanie w realizowanych zadaniach innowacyjnych metod np. kody QR.	Projekt Grantowy – zakres wsparcia zgodny z PS WPR, Operacja własna – zakres wsparcia zgodny z PS WPR, Interreg Czechy-Polska 2021-2027 Animacja	W ramach przedsięwzięcia główny nacisk położony zostanie na zachowanie dziedzictwa lokalnego kulturowego, w tym obiektów/miejsc o szczególnym znaczeniu dla obszaru, a także tworzenie miejsc prezentujących lokalną tradycję i kulturę. Ponadto prowadzone będą działania promocyjne i edukacyjne w tym zakresie. Wspierane będą działania związane z realizacją imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe, a także zadania zwiększające świadomość nt. zasobów kultury i historii. Przedsięwzięcie to będzie miało charakter zintegrowany. Przedsięwzięcie odpowiada na problem niezadowalającej świadomości i aktywności mieszkańców w obszarze kultury. Realizacja zadań promujących i integrujących wokół dziedzictwa kulturowego i historycznego pozwoli na zniwelowanie problemu i zwiększenie aktywności i świadomości w tym zakresie. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Ponadto planuje się konkurs dla sołectw oraz NGO na najciekawszą inicjatywę w zakresie promocji i ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób inkluzywny.
1.3 Wspieramy	1. Wsparcie usług z zakresu opieki nad	Rozwój przedsiębiorczości	W ramach przedsięwzięcia wspierane będą głównie operacje z

Rozwój Usług	dziećmi; 2. Wsparcie usług z zakresu wsparcia i opieki nad osobami starszymi; 3. Wsparcie usług w zakresie tworzenia oferty kulturalnej i edukacyjnej; 4. Wsparcie usług z zakresu zagospodarowania czasu wolnego, a także promocji zdrowia i zdrowego trybu życia 5. Wsparcie usług w zakresie opieki zdrowotnej, pomocy psychologicznej i pedagogicznej; 6. Wsparcie usług związanych z rozwinięciem produktów bazujących na lokalnych zasobach 7. Wsparcie usług związanych z turystyką i rekreacją ukierunkowanych na wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych, historycznych.	poprzez: -podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne - rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej Animacja	zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczych. Preferowane będą operacje, których działalność będzie związana ze wsparciem osób starszych i młodych, a także operacje realizowane przez przedstawicieli wskazanych grup wymagających szczególnego wsparcia tj. **kobiet** (osób w niekorzystnej sytuacji), **a także osób młodych i seniorów.** Branże uznane za szczególnie istotne dla obszaru ustalone zostały na podstawie diagnozy obszaru. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych Liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, spotkania dla przedsiębiorców animujące nawiązywanie współpracy, wymianę doświadczeń między podmiotami z podobnej branży, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób inkluzywny.
Cel 2. Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej		**Źródło finansowania: EFRROW, FEO**	
Przedsięwzięcia	**Preferowany zakres projektów w ramach Przedsięwzięć**	**Sposób realizacji**	**Uzasadnienie**
2.1 Rozwijamy EKO Świadomość	1. Edukacja (w zróżnicowanych formach) w zakresie zrównoważonego rolnictwa, zielonej gospodarki, biogospodarki, ekologii, ochrony środowiska, zmian klimatu, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, uprawy roślin w zgodzie z naturą i inne; 2. Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych, inicjatyw na rzecz	Projekt grantowy – zakres wsparcia zgodny z PS WPR, Operacja Własna– zakres wsparcia zgodny z PS WPR Animacja	W ramach przedsięwzięcia główny nacisk położony zostanie na ochronę środowiska i podnoszenie kompetencji z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatu. Niezbędne jest obecnie kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców a także zwiększenie dostępu do informacji o stanie środowiska. Poprawa stanu środowiska naturalnego, zrównoważone użytkowanie środowiska a także wzrost świadomości o znaczeniu dziedzictwa przyrodniczego to priorytety warunkujące możliwość korzystania z zasobów

	ochrony środowiska/przyrody. 3. Działania edukacyjne dotyczące małej retencji, gospodarki wodnej itp.; 4. Tworzenie pokazowych instalacji np. czujników zanieczyszczeń; 5. Wsparcie organizacji pozarządowych oraz liderów lokalnych w zakresie zwiększania wiedzy i świadomości nt. zielonej gospodarki, biogospodarki, ochrony środowiska itp.		naturalnych przez przyszłe pokolenia. Tym samym przedsięwzięcie realizuje cel mówiący o „proekologicznym rozwoju obszaru" i wpływa korzystnie na zmniejszanie problemu „Negatywnych konsekwencji na obszarze wynikających z braku działań na rzecz ekologii i ochrony środowiska". Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych Liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Ponadto planuje się organizację konkursu na najlepszy film edukacyjny o klimacie oraz organizację Olimpiady dla uczniów szkół podstawowych z wiedzy nt. ochrony środowiska. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób adekwatny i inkluzywny.
2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę	1. Ekologizacja miejsc spotkań i infrastruktury rekreacyjnej np. budowa lub rozbudowa ekologicznych placów zabaw z wykorzystaniem elementów natury; 2. Tworzenie wiejskich eko-centrów, miejsc wiedzy i integracji wokół tematu ochrony środowiska, ekologii i zmian klimatu; 3. Pokazowe ogrody charakteryzujące się bioróżnorodnością np. w pobliżu domu kultury lub świetlicy 4. Tworzenie miejsc EKO rekreacji i integracji – zagospodarowanie przestrzeni w sposób przyjazny środowisku i z wykorzystaniem elementów środowiska i przyrody lub z wykorzystaniem instalacji odzyskujących	Projekt grantowy - zakres wsparcia zgodny z PS WPR Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 Animacja	Na obszarze Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej powstało wiele miejsc rekreacji, jednak jednym z wniosków powstałych w trakcie diagnozy jest konieczność budowy miejsc przyjaznych środowisku, miejsc które będą pełnić jednocześnie funkcję rekreacji i edukacji. EKO Infrastruktura stanowi jeden z elementów rozwoju proekologicznego obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych Liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób adekwatny i inkluzywny.

	wodę		
2.3 Wspieramy EKO Przedsiębiorczość	1. Wsparcie przedsiębiorczości w ramach Krótkich Łańcuchów Dostaw; 2. Wsparcie pozarolniczej działalności gospodarczej w formie Gospodarstw Edukacyjnych i Agroturystycznych bazujących na lokalnych zasobach; 3. Wsparcie działalności gospodarczej osób fizycznych chcących otworzyć działalność oraz firm istniejących które planują rozwój działalności w zakresie ochrony środowiska, ekologii, zmian klimatu, a także w zakresie usług związanych z turystyką i rekreacją bazujących na zasobach przyrodniczych, przetwórstwa żywności – produkcja lokalnych przetworów, żywności ekologicznej, produkowanej w zgodzie i z poszanowaniem natury, itp.	Rozwój przedsiębiorczości poprzez: -podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne - rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: a) gospodarstw agroturystycznych, b) zagród edukacyjnych, Rozwój współpracy poprzez tworzenie i rozwijanie KŁŻ Animacja	W ramach przedsięwzięcia wspierane będą operacje sprzyjające ekologii i ochronie środowiska. Jednym z głównych problemów zdiagnozowanych podczas konsultacji i diagnozy są „Negatywne konsekwencje na obszarze wynikające z braku działań na rzecz ekologii i ochrony środowiska”, uznano, że działania w zakresie wspierania ochrony środowiska i ekologii są niezbędne i tym samym winno się promować zakładanie i rozwój działalności sprzyjający środowisku. Tym samym przedsięwzięcie odpowiada na cel nr 2 w Strategii. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z analizy SWOT, która powstała w toku prac grupy Lokalnych Liderów oraz konsultacji społecznych. Wybrane działania animacyjne: spotkania informacyjne, szkolenia, informacje na stronie www i fb, animacja do realizacji projektów w partnerstwie oraz projektów innowacyjnych – zgodnie z opisem w rzdz. III. Ponadto planuje się utworzyć na stronie internetowej katalog dobrych praktyk firm działających na obszarze w zakresie ekologii i ochrony środowiska. Animacja będzie dostosowana do danej grupy odbiorców, a działania realizowane w sposób adekwatny i inkluzywny.

Tabela nr 12. Zestawienie celów, przedsięwzięć z przyporządkowaniem zaplanowanych do osiągnięcia wskaźników, źródłem i sposobem ich pomiaru

1.	**Cele**	**1. Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**		
2.		**2. Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**		
		Wskaźniki rezultatu dla celów	**Jednostka miary**	**Źródła danych/sposób pomiaru**
W 1.1.1	**R.42 Promowanie włączenia społecznego:** Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego		liczba osób	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.1.2	**R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej:** Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi		liczba strategii	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.1.3	**R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie:** Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR		liczba osób	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.1.4	**R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich:** nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR		liczba utworzonych miejsc pracy	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.2.1	**R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej:** Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR		liczba przedsiębiorstw	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.2.2	**R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom:** Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami		liczba osób	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
W 1.2.3	**R.10 Lepsza organizacja łańcucha dostaw:** Odsetek gospodarstw uczestniczących w grupach producentów, organizacjach producentów, lokalnych rynkach, krótkich cyklach łańcucha dostaw i systemach jakości objętych wsparciem WPR		Liczba gospodarstw/ rolników	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu

W 1.2.4	**R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie:** Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	liczba osób	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu

Przedsięwzięcia		**Sposób realizacji(konkursy, projekt grantowy, operacja własna)**	**Wskaźnik produktu**		
			Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość Źródła danych/sposób pomiaru**
1.1	**Wspieramy Integrację i Aktywizację**	projekt grantowy	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do kobiet	liczba zadań	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		projekt grantowy	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do ludzi młodych do 25 roku życia i/lub seniorów	liczba zadań	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		projekt grantowy	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village	liczba strategii	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		Konkurs	Liczba operacji polegających na budowie lub modernizacji lub wyposażeniu obiektów infrastruktury	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		konkurs	Liczba operacji przyczyniających się do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności, w tym dedykowanych ludziom młodym do 25 roku życia, seniorom, kobietom	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
1.2	**Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe**	operacja własna	Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w zakresie kultury, tradycji i/lub historii	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		projekt grantowy	Liczba zadań polegających na przeprowadzeniu prac konserwatorskich lub restauratorskich na obiektach zabytkowych	liczba zadań	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
1.3	**Wspieramy**	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju	liczba	Ankiety monitorujące, dane LGD z

	Rozwój Usług		przedsiębiorczości	operacji	monitoringu
2.1	**Rozwijamy EKO Świadomość**	projekt grantowy	Liczba zadań kształtujących proekologiczną postawę	liczba zadań	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		operacja własna	Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w zakresie ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
2.2	**Budujemy EKO Infrastrukturę**	projekt grantowy	Liczba zadań innowacyjnych polegających na budowie lub modernizacji i/lub wyposażeniu obiektów infrastruktury sprzyjających ochronie środowiska	liczba zadań	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
2.3	**Wspieramy EKO Przedsiębiorczość**	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu
		konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorczości w zgodzie i z poszanowaniem zasad ochrony środowiska	liczba operacji	Ankiety monitorujące, dane LGD z monitoringu

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Wewnętrzna organizacja pracy Stowarzyszenia oparta jest przede wszystkim na procedurach i zasadach opartych o obowiązujące przepisy prawa, ustalonych przez odpowiednie organy Stowarzyszenia w celu m.in. sprawnej i prawidłowej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania Biura Stowarzyszenia, wykonującego zadania w oparciu o te procedury. Delegacje do ustanawiania poszczególnych procedur zawarte są w Statucie Stowarzyszenia.

Za opracowanie procedur związanych z wdrażaniem LSR odpowiedzialny jest Zarząd. Biuro Stowarzyszenia realizowało będzie wszystkie działania wskazane przez Zarząd, Radę oraz Komisję Rewizyjną w opracowanych procedurach. Dotyczy to przede wszystkim procedury wyboru i oceny operacji oraz procedury wyboru i oceny zadań służących osiągnięciu celu projektu grantowego, w tym procedury wyboru projektów koncepcji smart village, zawierające sposób ogłaszania naboru, sposób przyjmowania wniosków, sposób ich oceny przez Radę, a także sposób odwołania od rozstrzygnięć Rady.

Procedury dot. projektów grantowych obejmowały będą sposób zawierania umów z grantobiorcami oraz sposób rozliczania grantów. Każdorazowo przed uchwaleniem procedur lub ich zmianą – odpowiedni projekt procedur zostanie poddany konsultacjom poprzez możliwość zgłaszania uwag przez zainteresowane osoby fizyczne czy prawne. Projekty procedur publikowane będą na stronie internetowej Stowarzyszenia. Uwagi rozpatrywane będą przez Zarząd Stowarzyszenia przed uchwaleniem procedur. Informacje o zatwierdzonych przez Zarząd procedurach przedstawione będą każdorazowo Członkom Walnego Zebrania podczas najbliższego posiedzenia.

Do kompetencji Zarządu należy również ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru operacji. Kryteria przed ich uchwaleniem, zostaną poddane konsultacji społecznej poprzez co najmniej opublikowanie kryteriów na stronie internetowej, w celu możliwości zapoznania się i zgłaszania uwag do Biura Stowarzyszenia.

Sam proces budowania kryteriów opierał się będzie o analizę diagnozy obszaru, celów i planowanych do realizacji wskaźników ze szczególnym uwzględnieniem wskazanych w LSR osób ze zdiagnozowanych grup wymagających szczególnego wsparcia, tj. kobiet (osób w niekorzystnej sytuacji) oraz seniorów i osób młodych do 25 roku życia.

Aby zapewnić wysoką jakość projektów, zastosowany będzie wymóg kryterium dostępowego, tj. warunkującego udzielenie wsparcia, którego spełnienie polegało będzie na zaplanowaniu we wniosku celów, wskaźników i narzędzi ich osiągania w zadawalającym stopniu zapewniających osiągnięcie adekwatnych wskaźników i celów opisanych w LSR wraz z kosztami niezbędnymi i adekwatnymi do realizacji operacji. Ponadto określona będzie minimalna liczna punktów rankingujących tj. premiujących poszczególne operacje. Ocenie punktowej rankingowej podlegać będzie m.in. :

- zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu,
- dedykowanie operacji osobom ze zdiagnozowanej grupy w niekorzystnej sytuacji – kobiety (jednocześnie kryterium dostępu w Projektach grantowych dedykowanych tej grupie),
- dedykowanie operacji seniorom lub/i osobom młodym do 25 roku życia, (jednocześnie kryterium dostępu w Projektach grantowych dedykowanych tej grupie),
- realizowanie operacji w partnerstwie rozumianym jako zaangażowanie nie finansowe innego podmiotu w realizację operacji,
- powiązanie i komplementarność z innymi operacjami/projektami zrealizowanymi na obszarze LGD,
- operacja bazuje na wykorzystaniu lokalnych zasobów; przyrodniczych, kulturowych i społecznych,
- realizowanie operacji na obszarach wiejskich/ dedykowanie obszarom wiejskim,
- zadanie do realizacji objęte koncepcją SV,
- realizowanie operacji przez osoby ze zdiagnozowanej grupy w niekorzystnej sytuacji – kobiety,
- zapewnienie utworzenia nowych miejsc pracy (w przypadku podejmowania lub rozwijania działalności gospodarczej).

Bardzo ważnym kryterium w ocenie operacji będzie innowacyjność. Rada oceniała będzie innowacyjny charakter operacji na podstawie przedstawionego opisu wnioskodawcy, ze szczególnym uwzględnieniem definicji

„Innowacyjności" opisanej w LSR (rozdział VI), polegającej na wprowadzaniu nowych pomysłów, które modyfikują istniejące produkty, procesy, praktyki lub wprowadzają zupełnie nowe produkty i usługi, dlatego w lokalnych kryteriach wyboru uwzględniona zostanie innowacyjność jako czynnik wpływający na szeroko rozumiane pojęcie rozwoju.

Powyżej przedstawione kryteria zastosowane będą zarówno do oceny i wyboru operacji, jak i oceny i wyboru zadań planowanych do realizacji w ramach projektów grantowych i określonych w LSR wszystkich przedsięwzięciach.

Kryteria wyboru są przejrzyste, spójne i nieuznaniowe, co pozwoli skutecznie realizować strategię, a możliwie pojawiające się wątpliwości podczas oceny projektów zostaną ograniczone do minimum. Dla każdego kryterium w karcie oceny zostanie określona waga punktowa. Ich ilościowy charakter sprawia, że w przypadku rozbieżności w ocenie wśród poszczególnych członków Rady, konieczne będzie pisemne uzasadnienie odrębnej oceny.

Przewiduje się również możliwość zmiany kryteriów, które mogą wynikać z następujących przyczyn:

- zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR;
- zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR;
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Zarządzającą;
- uwag zgłoszonych przez podmioty kontrolne;
- wniosków wynikających z wdrażania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.

Zgłaszanie wniosków o zmianę lokalnych kryteriów wyboru ma charakter sformalizowany i będą one przyjmowane za pośrednictwem formularza udostępnionego na stronie internetowej oraz w biurze LGD. Wniosek będzie rozpatrywany przez Zarząd Stowarzyszenia w przypadku spełnienia następujących wymogów dla wnioskodawcy:

- członkowie LGD – wniosek wraz z pisemnym uzasadnieniem powinien być podpisany przez 5 członków Stowarzyszenia;
- wszyscy mieszkańcy obszaru – wniosek wraz z pisemnym uzasadnieniem powinien być podpisany przez minimum 25 osób.

Po rozpatrzeniu wniosku przez Zarząd, pracownik biura LGD podawać będzie do publicznej informacji za pośrednictwem strony internetowej, informację o przystąpieniu do procesu zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji. Informacja zawierać będzie przyczynę poddania kryteriów do konsultacji wraz z propozycją nowych kryteriów oraz udzieleniem prawa do wniesienia uwag, zgodnie z formularzem uwag w terminie 14 dni od publikacji na stronie internetowej. Powyższe ma również zastosowanie w przypadku wnioskowanych zmian przez Zarząd. Z uwagami zapoznaje się Zarząd, a następnie przyjmuje zmiany bądź je odrzuca w formie uchwały.

Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych.

W ramach wdrażania LSR planuje się realizację sześciu projektów grantowych, w tym jeden projekt grantowy w zakresie przygotowania koncepcji SV oraz realizację dwóch operacji własnych.

Tabela nr 13. Szczegółowy wykaz i zakres projektów grantowych

Przedsięwzięcia	Zakres grantu	Zakładana kwota na projekt	Wskaźniki
Cel 1. Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej			
1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	1. Aktywizacja i Integracja Społeczna Kobiet	**107 778 EUR**	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do kobiet: 12
1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	2. Aktywizacja i Integracja Społeczna Seniorów oraz Osób Młodych	**100 000 EUR**	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do ludzi młodych do 25 roku życia i/lub seniorów: 11

1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	3. Przygotowanie Koncepcji Smart Village	**8 890 EUR**	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village: 10
1.2 Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe	4. Zachowanie Dziedzictwa Historycznego i Kulturowego	**111 110 EUR**	Liczba zadań polegających na przeprowadzeniu prac konserwatorskich lub restauratorskich na obiektach zabytkowych: 5
Cel 2. Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej			
2.1 Rozwijamy EKO Świadomość	5. Propagujemy Ekologiczną Postawę	**111 110 EUR**	Liczba zadań kształtujących proekologiczną postawę: 12
2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę	6. Zielone Miejsca Integracji	**111 110 EUR**	Liczba zadań polegających na budowie lub modernizacji lub wyposażeniu obiektów infrastruktury: 7

LGD planuje realizację dwóch operacji własnych, obejmujących ekologię i ochronę środowiska oraz sferę społeczno-kulturową. Zaplanowane w LSR operacje własne oraz projekty grantowe oceniane będą na podstawie opracowanych procedur w zakresie operacji własnych i projektów grantowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Uzasadnienie dla realizacji operacji własnej:

1. LGD planuje realizację operacji własnej w ramach Celu 1 **Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej** Przedsięwzięcia 1.2 **Zachowujemy dziedzictwo kulturowe,** w zakresie wsparcia: 9) ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi. W ramach operacji planujemy kompleksowy program edukacyjno-promocyjny w zakresie kultywowania i zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego. Celem głównym będzie stworzenie Programu Edukacji Regionalnej dla obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej i jego realizacja w Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach we współpracy ze szkołami i przedszkolami z terenu LGD, a także we współpracy z lokalnymi pasjonatami historii i kultury, ekspertami oraz edukatorami. W ramach operacji planuje się m.in. Opracowanie Programu Edukacji Regionalnej dla obszaru Stowarzyszenia, cykl szkoleń dla edukatorów regionalnych, realizacja Programu, w tym m.in.: warsztaty, szkolenia, pikniki, wyjazdy studyjne i inne.
Odbiorcą działań będą mieszkańcy obszaru LGD w różnym wieku. Operacja nie może być realizowana przez inny podmiot ponieważ na obszarze 5 Gmin: Olszanki, Lewina Brzeskiego, Skarbimierza, Grodkowa i Oławy nie istnieje inny podmiot działający na rzecz dziedzictwa kulturowego tego właśnie obszaru. Projekt ma być kompleksowy skierowany do ogółu mieszkańców. LGD powołało Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe EKOKULTURA, które to właśnie ma służyć mieszkańcom w zakresie edukacji o regionie, ekologii i ochronie środowiska. Stowarzyszenie dysponuje bazą lokalową, odpowiednim doświadczeniem w realizacji podobnych przedsięwzięć, a także dysponuje bazą ekspertów w zakresie edukacji regionalnej. Projekt będzie niekomercyjny stąd założenie że nie będzie podmiotu zainteresowanego zajęciem się problemem edukacji kulturowej i historycznej.
Operacja jest niezbędna do osiągnięcia Celu 1 LSR i przedsięwzięcia 1.2 Zachowujemy dziedzictwo kulturowe, poprzez kompleksowy program edukacji regionalnej skierowanej do mieszkańców 5 Gmin w Centrum Ekokultura zostanie osiągnięty Wskaźnik: Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w zakresie kultury, tradycji i/lub historii. Ponadto operacja będzie realizować cele publiczne oraz niekomercyjne, nie jest projektem partnerskim.

2. LGD planuje realizację operacji własnej w ramach Celu 2 **Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**, Przedsięwzięcia 2.1 **Rozwijamy EKO Świadomość,** w zakresie wsparcia: 7) kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa (…) . W ramach operacji planujemy kompleksowy program edukacyjno-promocyjny w zakresie zrównoważonego rolnictwa, zielonej gospodarki, biogospodarki, ekologii, ochrony

środowiska, zmian klimatu, wykorzystania OZE, uprawy roślin w zgodzie i w poszanowaniu natury itp. Celem głównym będzie wzrost świadomości mieszkańców obszaru LGD w różnym wieku, liderów wiejskich, sołtysów, organizacji pozarządowych na temat ochrony środowiska. Edukacja odbędzie się głównie w Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach oraz w ramach Mobilnego Centrum EKOKULTURA na obszarze działania LGD. Przewiduje się co najmniej: warsztaty, szkolenia, wykłady, pikniki, wyjazdy studyjne i inne.
Operacja nie może być realizowana przez inny podmiot ponieważ na obszarze 5 Gmin: Olszanki, Lewina Brzeskiego, Skarbimierza, Grodkowa i Oławy nie istnieje inny podmiot działający na rzecz ochrony środowiska tego właśnie obszaru. Projekt ma być kompleksowy skierowany do ogółu mieszkańców i instytucji. LGD powołało Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe EKOKULTURA, które to właśnie ma służyć mieszkańcom w zakresie edukacji o regionie, ekologii i ochronie środowiska. Stowarzyszenie dysponuje bazą lokalową, odpowiednim doświadczeniem w realizacji podobnych przedsięwzięć, a także dysponuje bazą ekspertów w zakresie edukacji ekologicznej, wśród pracowników LGD jest specjalista, który ukończył studia podyplomowe w zakresie ochrony środowiska i OZE. Projekt będzie niekomercyjny stąd założenie że nie będzie podmiotu zainteresowanego zajęciem się problemem edukacji ekologicznej na obszarze 5 Gmin.
Operacja jest niezbędna do osiągnięcia Celu 2 LSR i przedsięwzięcia 2.1 Rozwijamy EKO Świadomość, poprzez kompleksowy program edukacji w zakresie ochrony środowiska i ekologii skierowanej do mieszkańców i instytucji 5 Gmin zostanie osiągnięty Wskaźnik: Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w zakresie ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu. Ponadto operacja będzie realizować cele publiczne oraz niekomercyjne, nie jest projektem partnerskim.

Rozdział VIII Plan działania

W ramach Planu działania oraz Planu wykorzystania budżetu LSR stanowiące załączniki do LSR przedstawiono zakładany czas realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu przyjętych dla poszczególnych celów oraz informacje o planowanym wsparciu w poszczególnych okresach realizacji LSR.

Mając na uwadze, określone dla Wdrażania LSR, kamienie milowe przypadające w połowie 2026 roku oraz na koniec 2027 roku, istotne jest przeprowadzenie ukierunkowanego wsparcia Beneficjentów i Grantobiorców w sposób efektywny i zarazem sprawny w celu rozdysponowania środków finansowych na Wdrażanie LSR.

Z uwagi na prospołeczny charakter opracowanej LSR, zaplanowano w niej realizację 6 projektów grantowych dotyczących różnych przedsięwzięć i zakresów wsparcia. W ramach projektów grantowych w pierwszej kolejności planuje się osiągnięcie wskaźników dotyczących ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz aktywizacji i wzmocnienie kapitału społecznego, w tym polegającego na przygotowaniu przez społeczność lokalną koncepcji Smart Village, będących kontynuacją działań rozpoczętych w ramach PROW na lata 2014-2020. Równolegle prowadzone będą działania w ramach operacji własnej, związanej ze sferą społeczno-kulturową, a także poprzez klasyczne operacje dotyczące poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej. Równocześnie będą ogłaszane konkursy na realizację operacji związanych z rozwojem przedsiębiorczości, a także rozwojem pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych. Planowany jest również nabór na tworzenie lub rozwijanie krótkich łańcuchów żywnościowych.

Mając na uwadze włączenie społeczne mieszkańców, w kolejnym etapie Wdrażania LSR, poprzez projekty grantowe, klasyczne operacje prowadzone będą działania związane z aktywizacją i integracją mieszkańców, a także z edukacją i promocją w zakresie ekologii i ochrony środowiska. Szczególny nacisk zostanie położony na potrzeby seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia) oraz osób w niekorzystnej sytuacji, tj.: kobiet. Ponadto zaplanowano nabór z zakresu przedsiębiorczości, ukierunkowanej na zaspokajanie potrzeb mieszkańców w sferze zagospodarowania czasu wolnego, usług skierowanych do osób w wieku senioralnym.

Kontynuacja działań związanych z edukacją i promocją w zakresie ekologii i ochrony środowiska została zaplanowana w ramach operacji własnej, której głównym ośrodkiem realizacji będzie Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe Ekokultura w Krzyżowicach.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

LSR finansowana będzie w całości z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
Wysokość dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 jaki przypada na obszar Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna" wynosi **1 750 000,00 EUR** na Wdrażanie LSR, na Zarządzanie **412 500,00 EUR**, łącznie **2 162 500 EUR**.

Szczegółowe zasady dotyczące wsparcia m.in. formy pomocy, wysokości oraz limitów pomocy określają Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS).

W ramach wdrażania LSR planowany jest aktywny udział w pozyskiwaniu środków z innych funduszy w tym m.in.: **Programów Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027** w ramach priorytetu 2.1.2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO, w celu szczegółowym: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, a także w ramach Programu **Interreg Czechy-Polska 2021-2027 Priorytet 4-Współpraca instytucji i mieszkańców** oraz w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych ogłaszanych każdego roku przez Zarząd Województwa Opolskiego.
W poniższej tabeli przedstawiono zakładany podział środków wg Przedsięwzięć w ramach celów LSR.

Tabela nr 14. Plan finansowy w zakresie celów LSR

Cel 1. Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej	
Przedsięwzięcie 1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	**883 332,00 EUR**
Przedsięwzięcie 1.2 Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe	**222 220,00 EUR**
Przedsięwzięcie 1.3 Wspieramy Rozwój Usług	**88 888,00 EUR**
Cel 2. Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej	
Przedsięwzięcie 2.1 Rozwijamy EKO Świadomość	**222 220,00 EUR**
Przedsięwzięcie 2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę	**111 110,00EUR**
Przedsięwzięcie 2.3 Wspieramy EKO Przedsiębiorczość	**222 230,00 EUR**
Razem Wdrażanie LSR	**1 750 000,00 EUR**

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie jest ciągłym procesem gromadzenia i badania danych, które pozwolą Zarządowi, Radzie oraz członkom LGD na zidentyfikowanie ewentualnych niezgodności w realizacji planów i osiąganiu celów LSR. W trakcie wdrażania LSR konieczne jest stałe monitorowanie postępów i podejmowanie odpowiednich działań w przypadku potrzeby. Monitorowaniu będą podlegać co najmniej następujące aspekty działań LGD:

- harmonogram ogłaszania konkursów,
- budżet LGD,

- stopień osiągnięcia wskaźników realizacji LSR,
- strona internetowa LGD,
- szkolenia organizowane przez LGD,
- konkursy organizowane przez LGD,
- jakość świadczonego doradztwa,
- organ decyzyjny - struktura,
- baza beneficjentów i liczba złożonych wniosków,
- wsparcie dla grupy w niekorzystnej sytuacji,
- struktura partnerstwa LGD i organów z uwzględnieniem grup interesu.

Dzięki monitoringowi LGD dba o swoją stabilną sytuację finansową i podejmuje działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.
System monitorowania będzie polegać na:

- gromadzeniu danych na podstawie formularzy, wniosków, informacji uzyskanych od podmiotu wdrażającego (UM) o zawartych umowach i wysokości środków wypłacanych beneficjentom na realizację operacji oraz własnych danych z przeprowadzonych konkursów,
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami oraz ankiet,
- weryfikacji osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu, rezultatu dla poszczególnych przedsięwzięć,
- dokonywania przeglądu procedur wewnętrznych wdrożenia poszczególnych działań LSR,
- gromadzeniu danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie LGD zgodnie z procedurą określoną w umowie z podmiotem wdrażającym,
- bieżącym monitorowaniu udziału członków Rady w posiedzeniach, ze szczególnym uwzględnieniem reprezentatywności poszczególnych sektorów i powiązań,
- monitorowaniu udziału poszczególnych członków LGD w działaniach na rzecz rozwoju obszaru, udziału w pracach organów LGD, spotkaniach z mieszkańcami, konsultacjach społecznych.

Dzięki tym działaniom, LGD ma pełną kontrolę nad postępami w realizacji LSR, umożliwiając szybką identyfikację ewentualnych problemów i podejmowanie odpowiednich kroków interwencyjnych. W rezultacie, LGD może skutecznie zarządzać środkami finansowymi oraz zapewnić, że Lokalna Strategia Rozwoju osiągnie zamierzone cele i przyczyni się do wzrostu i poprawy obszaru objętego działaniami LGD.

Sposoby raportowania:

- raporty pisemne i sprawozdania dotyczące realizacji operacji i funkcjonowania LGD,
- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest Zarząd i Biuro LGD. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym.

Poza stałym monitorowaniem postępów w realizacji LSR, LGD będzie dokonywała także własnej ewaluacji tj. oceny swojej działalności, jakości zarządzania i świadczonych usług przez biuro LGD, funkcjonowania organów LGD, efektywności stosowanych procedur, czy też przepływu informacji. Ewaluacja służy ocenie sukcesu LGD i LSR.

W ramach ewaluacji przyjmuje się następujące kryteria ewaluacyjne:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym LSR i/lub realnym potrzebom mieszkańców.
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności" LSR, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców w wyniku osiągnięcia rezultatów.

5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie obszaru.

Sposób prowadzenia ewaluacji(czas i okres pomiaru):

- ewaluacja on go-ing, która będzie prowadzona regularnie w miarę potrzeb w trakcie implementacji programu. W przeciwieństwie do innych zaplanowanych ewaluacji, takich jak ocena pośrednia lub końcowa, nie określono konkretnego momentu jej przeprowadzenia. Ewaluacja on-going będzie miała miejsce, gdy monitorowanie wskaźników ujawni odchylenia od założonych wartości takich jak tempo osiąganych wskaźników. Jej głównym celem będzie identyfikacja aktualnych barier w osiąganiu wskaźników i celów, co umożliwi podjęcie odpowiednich działań w celu usprawnienia procesu wdrażania,
- ewaluacja mid-term, która będzie przeprowadzona przed zakończeniem 2025 roku. Przewidziana jest ocena pośrednia, która ma na celu dostarczenie wstępnej oceny realizacji programu. Będzie ona informować o tempie i kierunku, w jakim LSR się rozwija. Jeżeli zostaną zidentyfikowane potencjalne zagrożenia lub problemy, ocena ta umożliwi podjęcie odpowiednich środków mających na celu naprawienie bieżącego stanu programu i przywrócenie go na właściwą ścieżkę,
- ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzana przez podmiot zewnętrzny około 2029 roku, a jej celem będzie dokładne zbadanie rezultatów i osiągnięć programu. Jest to moment, w którym ocieniony zostanie stopień osiągnięcia celów, odpowie czy zamierzenia zostały zrealizowane, a społeczność lokalna odniosła korzyści z działań podejmowanych w ramach LSR. Ewaluacja końcowa dostarczy informacji zwrotnych dotyczących skuteczności poszczególnych inicjatyw, zidentyfikowanych zagrożeń oraz obszarów, w których możliwe są dalsze usprawnienia. To również szansa na wyciągnięcie wniosków i lekcji na przyszłość, które będą miały istotne znaczenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru objętego programem. Ewaluacja końcowa pozwoli na zrozumienie skutków LSR oraz podstawy do podejmowania decyzji dotyczących ewentualnych dalszych inwestycji i działań rozwojowych. Jest to kluczowy krok w procesie oceny, doskonalenia i budowania lepszej przyszłości dla społeczności lokalnych.

Wyniki ewaluacji zewnętrznej zostaną opublikowane na stronie internetowej LGD, zostaną wysłane do Zarządu Województwa Opolskiego oraz do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sposób pozyskiwania danych monitorujących i ewaluacyjnych:

W zależności od rodzaju prowadzonego badania, przewiduje się wykorzystywania różnych źródeł pozyskiwania danych, takich jak: sprawozdania z realizacji operacji, ankiety, stan realizacji LSR, ankiety monitorujące, ankiety z prowadzonego doradztwa.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (Lokalna Strategia Rozwoju) na lata 2016-2022 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”
2. Raport z zewnętrznej ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko–Oławska Wieś Historyczna” na lata 2014–2020(23)
3. Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r., Warszawa, Białystok 2021, Główny Urząd Statystyczny
4. Ochrona środowiska 2022, Główny Urząd Statystyczny
5. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030
6. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
7. Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
8. Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
9. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
10. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa I Rybactwa 2030
11. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

12. https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html
13. https://gminaolawa.pl/dla-turystow/zabytki/palac-w-olesnicy-malej/

Załączniki do LSR

Załącznik do LSR nr 1.: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej	Grupy docelowe	Sposób realizacji
883 332,00	P.1.1 Wspieramy Integrację i Aktywizację	Mieszkańcy, NGO, JST, parafie	konkurs, projekt grantowy, animacja
222 220,00	P.1.2 Zachowujemy Dziedzictwo Kulturowe	Mieszkańcy, NGO, JST, parafie	projekt grantowy, operacja własna, animacja
88 888,00	P.1.3 Wspieramy Rozwój Usług	Osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej (w tym z grup wymagających szczególnego wsparcia: kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji), osoby młode do 25 roku życia, osoby powyżej 60 roku życia), przedsiębiorcy	konkurs, animacja
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej	Grupy docelowe	Sposób realizacji
222 220,00	P.2.1 Rozwijamy EKO Świadomość	Mieszkańcy, NGO, JST, parafie	projekt grantowy, operacja własna, animacja
111 110,00	P.2.2 Budujemy EKO Infrastrukturę	Mieszkańcy, NGO, JST	projekt grantowy, animacja
222 230,00	P.2.3 Wspieramy EKO Przedsiębiorczość	Osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej (w tym z grup wymagających szczególnego wsparcia: kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji, osoby młode do 25 roku życia, osoby powyżej 60 roku życia), rolnicy i ich domownicy poszukujący dochodów poza rolnictwem, przedsiębiorcy	konkurs, animacja

Załącznik do LSR nr 2.: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	**Wzrost integracji i aktywności społeczno-kulturowej mieszkańców obszaru Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**													
Przedsięwzięcie P. 1.1	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do kobiet	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	12liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	**PS WPR**
	Liczba zadań aktywizujących lokalną społeczność skierowanych do ludzi młodych do 25 roku życia i/lub seniorów	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	11 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	**PS WPR**
	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village	0 liczba strategii	0%	0 liczba strategii	0%	10 liczba strategii	100%	0 liczba strategii	100%	0 liczba strategii	100%	0 liczba strategii	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji polegających na budowie lub modernizacji lub wyposażeniu obiektów infrastruktury	0 liczba operacji	0%	5 liczba operacji	83%	1 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji przyczyniających się do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności, w	0 liczba operacji	0%	0 liczba operacji	0%	5 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**

	tym dedykowanych ludziom młodym do 25 roku życia, seniorom, kobietom													
Przedsięwzięcie P.1.2 Przedsięwzięcie P.1.3	Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w zakresie kultury, tradycji i/lub historii	0 liczba operacji	0%	1 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**
	Liczba zadań polegających na przeprowadzeniu prac konserwatorskich lub restauratorskich na obiektach zabytkowych	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	5 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorczości	0 liczba operacji	0%	0 liczba operacji	100%	4 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**
Wskaźnik rezultatu W.1.1.1	R.42 Promowanie włączenia społecznego: Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 liczba osób		0 liczba osób		500 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		**PS WPR**
Wskaźnik rezultatu	R.40 Inteligentna przemiana	0 liczba strategii		0 liczba strategii		10 liczba strategii		0 liczba strategii		0 liczba strategii		0 liczba strategii		**PS WPR**

W.1.1.2	gospodarki wiejskiej: Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi													
Wskaźnik rezultatu W.1.1.3	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 liczba osób		0 liczba osób		4 000 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		**PS WPR**
Wskaźnik rezultatu W.1.1.4	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 liczba utworzonych miejsc pracy		0 liczba utworzonych miejsc pracy		4 liczba utworzonych miejsc pracy		0 liczba utworzonych miejsc pracy		0 liczba utworzonych miejsc pracy		0 liczba utworzonych miejsc pracy		**PS WPR**
C.2.	**Proekologiczny rozwój Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej**													
Przedsięwzięcie P.2.1	Liczba zadań kształtujących proekologiczną postawę	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	12 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach w	0 liczba operacji	0%	0 liczba operacji	0%	0 liczba działań	0%	1 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**

	zakresie ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu													
Przedsięwzięcie P.2.2	Liczba zadań innowacyjnych polegających na budowie lub modernizacji i/lub wyposażeniu obiektów infrastruktury sprzyjających ochronie środowiska	0 liczba zadań	0%	0 liczba zadań	0%	7 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	0 liczba zadań	100%	**PS WPR**
Przedsięwzięcie P.2.3	Liczba operacji polegających na rozwoju form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym	0 liczba operacji	0%	0 liczba operacji	0%	1 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji polegających na rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	0 liczba operacji	0%	2 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**
	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorczości w zgodzie i z poszanowaniem zasad ochrony środowiska	0 liczba operacji	0%	0 liczba operacji	0%	3 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	0 liczba operacji	100%	**PS WPR**

Wskaźnik rezultatu W.1.2.1	R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR	0 liczba przedsiębiorstw		0 liczba przedsiębiorstw		4 liczba przedsiębiorstw		0 liczba przedsiębiorstw		0 liczba przedsiębiorstw		0 liczba przedsiębiorstw		**PS WPR**
Wskaźnik rezultatu W.1.2.2	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		1 000 liczba osób		0 liczba osób		**PS WPR**
Wskaźnik rezultatu W.1.2.3	R.10 Lepsza organizacja łańcucha dostaw:	0 Liczba gospodarstw/ rolników		0 Liczba gospodarstw/ rolników		5 Liczba gospodarstw/ rolników		0 Liczba gospodarstw/ rolników		0 Liczba gospodarstw/ rolników		0 Liczba gospodarstw/ rolników		**PS WPR**

	Odsetek gospodarstw uczestniczących w grupach producentów, organizacjach producentów, lokalnych rynkach, krótkich cyklach łańcucha dostaw i systemach jakości objętych wsparciem WPR													
Wskaźnik rezultatu W.1.2.4	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 liczba osób		0 liczba osób		200 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		**PS WPR**

Załącznik do LSR nr 3.: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	**Program/Fundusz**			**Środki ogółem (EUR)**
	PS WPR	**EFRR***	**EFS+***	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 750 000,00	0,00	0,00	1 750 000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	412 500,00	0,00	0,00	412 500,00
Razem	**2 162 500,00**	**0,00**	**0,00**	**2 162 500,00**

** Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.*
*** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.*

Załącznik do LSR nr 4.: Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRROW	0,00	0,00%	1 005 562,00	57,46%	211 110,00	69,52%	422 218,00	93,65%	111 110,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
EFS+	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
EFRR	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RAZEM	0,00	0,00%	1 005 562,00	57,46%	211 110,00	69,52%	422 218,00	93,65%	111 110,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%